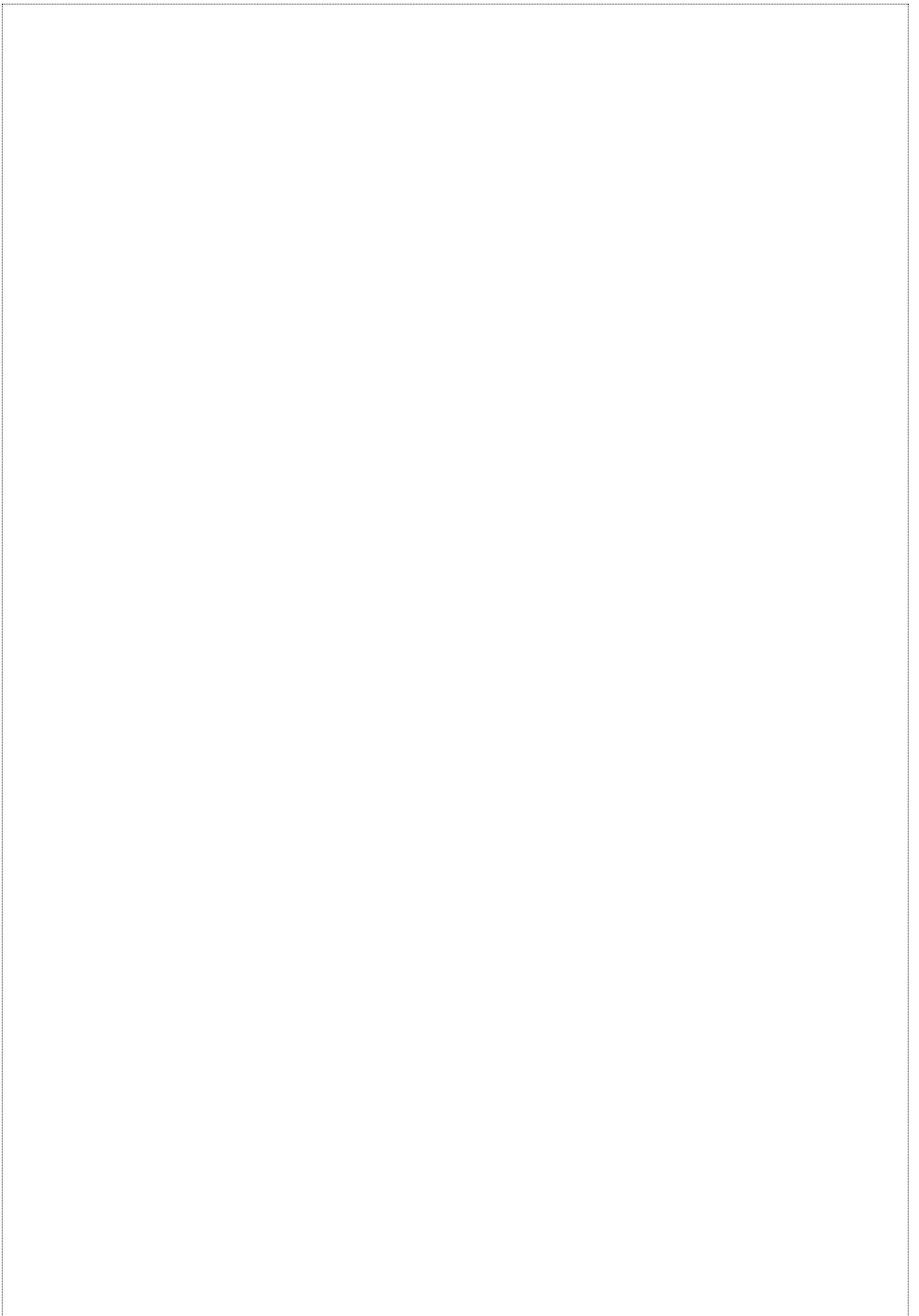

Sonkajärven kunnan TILINPÄÄTÖS 2020

Kunnanjohtaja Simo Mäkinen, kunnanrakennusmestari Eero Lappalainen, rakennustarkastaja Kauko Korolainen sekä hallintosihteeri Päivi Hyyryläinen avaamassa puretun Virastotalon lieriön sisältöä.

Sisällysluettelo

1	Toimintakertomus	1
1.1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1	Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1.2	Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta	2
1.1.3	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	3
1.1.4	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
1.1.5	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.1.6	Kunnan henkilöstö	13
1.1.7	Ympäristöasiat	14
1.1.8	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
1.1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	16
1.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	19
1.2.1	Sisäisen valvonnan järjestämien	19
1.2.2	Riskienhallinnan järjestäminen	23
1.2.3	Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	24
1.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	25
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	26
1.3.2	Toiminnan rahoitus	27
1.4	Rahoitusasema ja sen muutokset	28
1.5	Kokonaistulot ja –menot	31
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	32
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	32
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus ja valvonta	33
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	35
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	36
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	36
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	38
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely	42
2	Talousarvion toteutuminen	43
2.1	Käyttötalouden toteutuminen	43
	Keskusvaalilautakunta	44
	Tarkastuslautakunta	45
	Kunnanhallitus ja valtuusto	46
	Sukevan aluelautakunta	60
	Sivistyslautakunta	61
	Tekninen lautakunta	80
2.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	93
2.3	Investointiosan toteutuminen	96
2.4	Rahoitusosan toteutuminen	100
2.5	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	101
3	Tilinpäätöslaskelmat	106
3.1	Tuloslaskelma	106
3.2	Rahoituslaskelma	107
3.3	Tase	108
3.4	Konsernilaskelmat	110

4	Tilinpäätöksen liitetiedot	114
4.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	114
4.1.1	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	114
4.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	115
4.2.1	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	115
4.2.2	Muutokset konsernirakenteessa	115
4.3	Tuloslaskelman liitetiedot	116
4.3.1	Toimintatulot tehtäväalueittain	116
4.3.2	Verotulot	116
4.3.3	Valtionosuudet	116
4.3.4	Palvelujen ostojen erittely	116
4.3.5	Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset	116
4.3.6	Satunnaiset tuotot ja kulut	117
4.3.7	Rahoitustuotot ja -kulut	117
4.4	Taseen liitetiedot	118
4.4.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	118
4.4.1.1	Pysyvät vastaavat	118
4.4.1.2	Omistukset muissa yhteisöissä	119
4.4.1.3	Saamisten erittely	120
4.4.1.4	Saamisiin sisältyvät olennaiset erät	120
4.4.1.5	Taseeseen sisältyvät olennaiset erät	120
4.4.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	121
4.4.2.1	Oma pääoma	121
4.4.2.2	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	121
4.4.2.3	Pitkäaikainen vieras pääoma	122
4.4.2.4	Lyhytaikainen vieras pääoma	123
4.4.2.5	Pakolliset varaukset	122
4.4.2.6	Velkojen erittely	122
4.4.2.7	Käyttötilimiitti	122
4.4.2.8	Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	122
4.5	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	123
4.5.1	Vakuudet	123
4.5.2	Vastuusitoumukset	123
4.5.3	Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	123
4.5.4	Vuokravastuut	123
4.5.5	Muut taloudelliset vastuut	124
4.6	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	125
5	Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat	126
5.1	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös	126
5.1.1	Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	126
5.1.2	Toimintakertomus	132
5.1.3	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot	134
5.2	Markkinaehtoisen toiminnan laskelma	136
6	Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat	137
	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tosittelajeista	141
	Tilinpäätöksen allekirjoitus	142
	Tilintarkastusmerkintä	142

Muut liitetiedot

Henkilöstökertomus 2020

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet vuonna 2020

Arviointikertomus vuodelta 2020

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2020

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2020

Vuosi 2020 jäi muistiin koronaviruksen valtavista vaikutuksista terveystilanteeseen ja talouteen. Tammi-kuussa 2020 Suomessa vahvistettiin ensimmäinen koronatartunta ja pandemia levisi nopeasti. Etätyö ja etäopetus aloitettiin, kirjastot, liikuntatilat ja ravintolat suljettiin. Poikkeusolojen julistaminen ja 28.3.-15.4. toteutettu Uudenmaan sulkua olivat ennennäkemättömiä toimenpiteitä rauhan aikana.

Viime vuosi oli poikkeuksellisen raskas erityisesti ikäihmisille, sillä eristäminen ja sitä seurannut yksinäisyys oli monen kohdalla lähes totaalista. Yhteydenpito läheisiin jäi monella pelkän puhelimen varaan.

Inhimillisten seurausten lisäksi pandemian vaikutukset talouteen ovat olleet valtavat ja pitkäaikaiset. Yritystukia on jaettu huomattavasti Business Finlandin ja Valtiokonttorin kautta. Kunnat järjestivät yksinyrittäjien tuen haun ja maksatuksen. Pitkittynyt tilanne on ollut erityisen vaikea ravintoloille, hotelleille ja tapahtumien järjestäjille. Sonkajärvelläkin peruttiin Eukonkannon MM-kisat, Sonkajärvi Soin konsertit ja teatteriesitykset.

Osaltaan koronan luoman epävarmuuden seurauksena myös Sonkajärven suurin yksityinen työnantaja, Omatalo Oy, hakeutui konkurssiin vuodenvaihteessa 2021. Tilanteella on suuri vaikutus myös Sonkajärven kunnan talouteen jatkossa. Yrityksen toiminnan jatkosta tai teollisuustilojen käytöstä ei ole vielä mitään tietoa.

Ylä-Savon elinkeinoelämä on selvinnyt pandemiasta muutoin muuta maata paremmin. Metall- ja konepajateollisuus on hyvässä vireessä ja kansainvälistyminen näkyy viennissä. Alueemme vahvuutena on myös voimakas maatalous, johon pandemia ei ole juurikaan vaikuttanut. Myönteistä on myös kotimaisen ruuan-tuotannon arvostuksen kasvu. Valitettavasti maatalouden kannattavuus ei ole kuitenkaan kohentunut.

Sonkajärvellä kunnalliset palvelut järjestettiin poikkeusoloihin sopeutettuna. Etäopetus otettiin käyttöön, ja entistä laajemmin myös etätyö. Molemmat sujuivat tilanteeseen nähden hyvin. Epävarmat talousnäkymät ja palvelujen kiinniolo johtivat myös lomautuksiin toukokuun ja elokuun välillä.

Vanha virastotalo purettiin loppuvuodesta. Purkamisella on myönteinen vaikutus käyttötalouteen vuodesta 2021 alkaen. Kiinteistömassaa on kuitenkin edelleen liikaa ja tilannetta on tarkoitus sopeuttaa kiinteistöjä myymällä, vuokraamalla ja purkamalla.

Valtion koronatuot ovat vaikuttaneet myönteisesti kuntien tilinpäätöksiin. Kunnat ovat saaneet korotettuja valtionosuuksia ja korotettua osuutta yhteisöveron tuotosta. Koronatuotien ansiosta kuntien tilinpäätökset ovat huomattavasti parempia kuin talousarviossa.

Sonkajärven kunnan tilinpäätös on tunnusluvuiltaan hyvä. Siihen vaikuttivat sekä koronatuot että kulujen alittuminen. Sosiaali- ja terveystoimen menot pysyivät myös kokonaisuudessaan hyvin arviossa. Valitettavasti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin taloustilanne on haastava ja kunnat joutuvat kattamaan kertyneen alijäämän.

Viime vuosi osoitti, että muutokset totutuissa tavoissa ja työssä ovat mahdollisia tilanteen niin vaatiessa. Kasvomaskien käyttö ja etätyö otettiin nopeasti normaaliksi toimintatavaksi. Kokonaisuutena koronapandemia on osoittanut, että Suomessa pystytään vastaamaan yllättäviinkin haasteisiin ja sopeutumaan. Ei aina parhaalla mahdollisella tavalla, mutta hyvin muihin maihin verrattaessa.

Kiitokset kuntalaisille, luottamusmiehille ja henkilöstölle vuodesta 2020.

Simo Mäkinen
Kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta

Sonkajärven kuntastrategian vuosille 2017-2021 on valtuusto viimeksi hyväksynyt ja päivittänyt 17.12.2018. Valtuustokaudelle 2021-2025 on uuden valtuuston hyväksyttävä oma kuntastrategia. Toimintaympäristön epävarmuus, mm. koronapandemiasta ja sote-uudistuksen epävarmuudesta johtuen, tekee strategiaprosessista haastavan.

Voimassa olevan kuntastrategian mukaan tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Kunta toteuttaa asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena on luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Tavoitteena on järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koskee kunnallisia palveluja, kuten sosiaali- ja terveyspalveluja, päivähoidoa, koulua, kirjastoa, kulttuuripalveluita ja liikuntamahdollisuuksia.

Strategian määrittämä tavoite on, että Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin. Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys.

Keskeisiksi menestystekijöiksi on määritelty: 1) elinkeinoelämän kehittäminen, 2) asuminen ja ympäristö, 3) kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, 4) seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen, 5) tasapainoinen kuntatalous ja 6) osaava ja motivoitunut henkilöstö.

Kuntastrategia tulee ottaa ja on otettu huomioon kaikessa kunnan toiminnassa, valmistelussa ja päätöksenteossa. Tasapainoisen kuntatalouden osalta strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin. Vuosikate on 4,5 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 3,1 miljoonaa euroa. Valtuusto teki merkittävän strategisen päätöksen talousarvion käsittelyn yhteydessä, sillä terveyskeskus päätettiin peruskorjata vuosina 2021-2022. Investointi on yhteensä 2,8 miljoonaa euroa.

Koronapandemia vaikutti osaltaan sosiaali- ja terveyspalveluitten saatavuuteen. Erityisesti kuuden kuukauden hoitotakuu ei täysin toteutunut, vaan esimerkiksi leikkauksissa tuli viiveitä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri osti palveluja myös muualta, kuten Joensuusta ja Savonlinnasta. Kokonaisuutena sosiaali- ja terveys-toimi pysyi talousarviossa, mutta palvelujen saatavuus oli tilanteesta johtuen sovittua heikompaa.

Terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistä on kunnan koko palvelutuotanto. Koronapandemian aikana korostuivat myös kirjasto-, kansalaisopisto- ja liikuntapalvelut. Kunnan palvelut toimivat pääosin hyvin pandemiasta huolimatta. Keväällä oli hetkittäin toimipaikkojen sulkua ja koulut olivat etäopetuksessa.

Elinkeinojen kehittämisessä näkyi myös pandemian aiheuttama poikkeustila. Valtion yritystoiminnalle osoittamista koronatuista kunta hoiti yksinyrittäjän tuen hakujärjestelyt, päätöksenteon ja maksatuksen. Koronan aiheuttama epävarmuus talouden ja tulevaisuuden suhteen oli vaikuttamassa siihen, että Omatalo Oy asetettiin konkurssiin tammikuun alussa 2021. Toiminnan jatkumisesta ei ole tietoa tilinpäätöksen valmistumisen aikaan.

Maatalouteen korona vaikutti muuta yritystoimintaa vähemmän. Maatalouden kannattavuus ei kuitenkaan parantunut ja investoinnit vuonna 2020 jäivät vähäisiksi. Kunnan elinvoimaisuuden kannalta maatalous on erittäin tärkeä.

Asumisen ja ympäristön merkitys on korostunut koronapandemian aikana. Kiinnostus väljempään asumiseen ja luonnon läheisyyteen on kasvanut ja panostaminen vapaa-ajan asumiseen on lisääntynyt. Valitettavasti euron tonttikampanja ei ole tuottanut tulosta, mutta mökkikauppa on vilkastunut.

Kunnan henkilöstössä tapahtui vaihtumista, sillä eläköityminen oli suurta ja jatkuu lähivuodet. Sonkajärven kunta koetaan hyväksi työnantajaksi, sillä hakijoita oli runsaasti avoinna oleviin paikkoihin. Sairauspoissaolot olivat edelleen korkealla. Niissä korostuivat erityisesti pitkät poissaolot. Pandemian aiheuttaman tilanteen vuoksi henkilöstöä myös lomautettiin.

Seutukunnallinen yhteistyö jatkui ennallaan. Sonkajärvi on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Iisalmen, Kuopion, Lapinlahden, Siilinjärven ja Vieremän kanssa ajalla 1.3.2021-30.6.2023. Yhteistyö hanke-toiminnassa on laajaa eri toimialoilla. Rutakko-kirjastoverkkoyhteistyö laajenee, sillä mukaan tulevat vuonna 2021 Rautalampi ja Rautavaara.

Sote-uudistus käynnistyi jälleen kerran ja siinä tehdään tiivistä yhteistyötä alueellisesti ja maakunnallisesti. Väliaikainen hallinto aloittaa 1.7.2021.

Strategisten tavoitteitten saavuttamiseen on vaikuttanut ja vaikuttaa jatkossakin koronapandemia. Rokotukset ovat alkaneet aiottua myöhemmin ja rokotteitten saannissa on suuria vaikeuksia. Samoin erilaiset virusvariantit ja niitten herkkä tarttuvuus vaikeuttaa tilannetta. Tämän hetken arvio on, että rokotukset kestävät pitkälle kesään. Paluusta normaaliaikaan ei ole arvioita.

1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan hallinnossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 2019 verrattuna.

Valtuusto:

21 valtuutettua, pj. Ilpo Kärkkäinen, vpj. Eino Luukkonen
Paikkajakautuma: KESK 10, SDP 5, PS 4, VAS 1, KOK 1

Kunnanhallitus:

7 jäsentä, pj. Ilpo Partanen, vpj. Helena Kainulainen

Kunnanjohtaja:

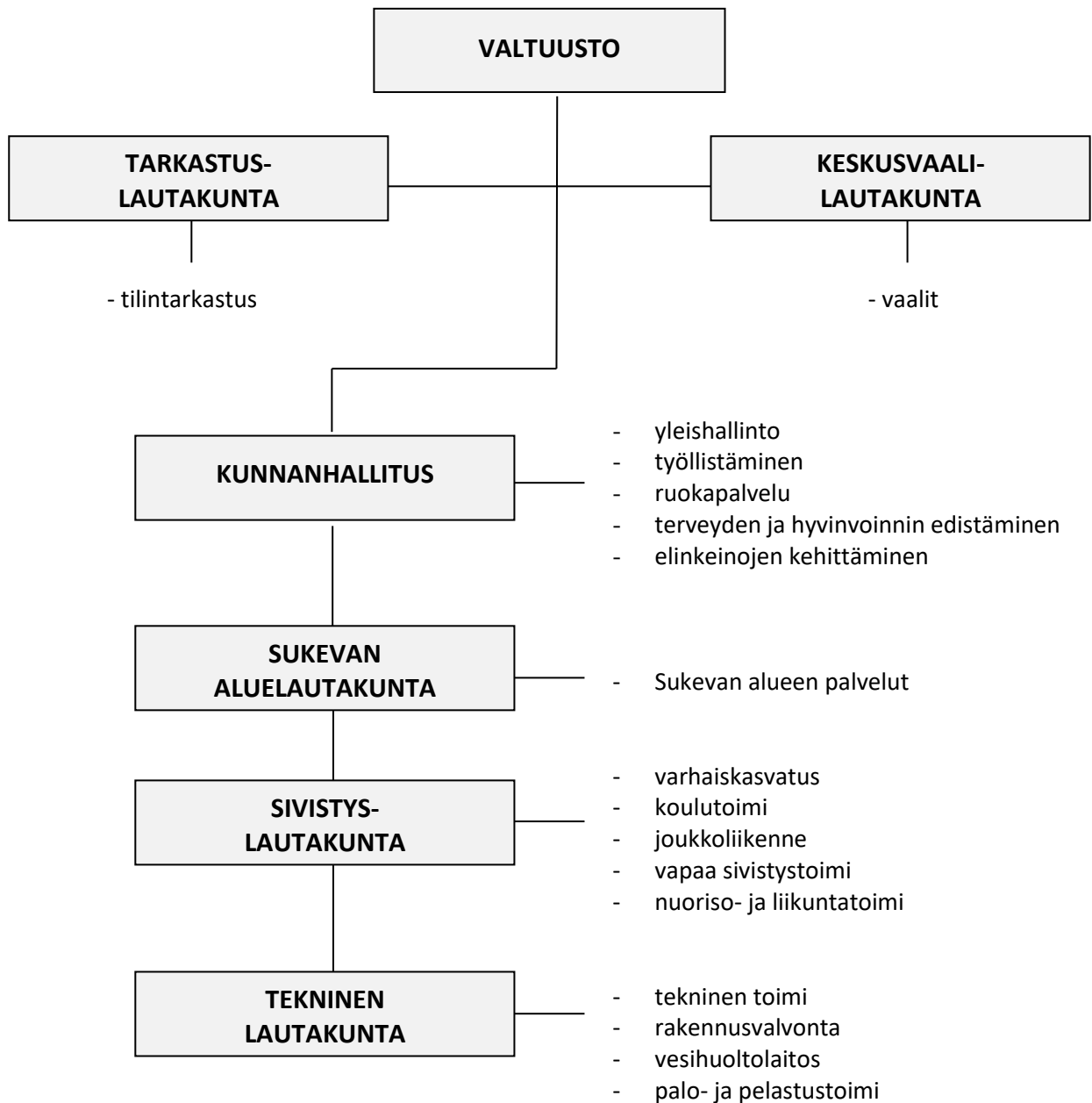
Simo Mäkinen

Toimielimet ja niiden esimiehet:

Valtuusto ja kunnanhallitus/kunnanjohtaja Simo Mäkinen
Sukevan aluelautakunta/aluesihteerit Mirja Tonteri
Sivistyslautakunta/rehtori Merja Väisänen-Räty
Tekninen lautakunta/kunnaninsinööri Jari Sihvonen

Talouden tasapainottamistyöryhmä teki vuoden 2020 aikana esityksen teknisen lautakunnan tie- ja rakennusvalvontajaostojen sekä Sukevan aluelautakunnan lakkauttamisesta ja asioiden siirtämisestä teknisen lautakunnan, viranhaltijoiden sekä kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Kunnanhallitus päätti olla esittämättä työryhmän tekemää esitystä valtuustolle.

Sonkajärven kunnan hallinto-organisaatio 2020

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

- kunnanhallitus
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- keskusvaalilautakunta
- Sukevan aluelautakunta
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Vaalit:	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto:	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen:	Työllisyyssihteeri Kunnansihteeri
Ruokapalvelu:	Ruokapalvelupäällikkö Kunnansihteeri
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen:	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta:	Aluesihteeri Kunnaninsinööri
Koulutoimi:	Rehtorit Sivistyslautakunnan esittelijä
Joukkoliikenne:	Sivistyslautakunnan esittelijä
Varhaiskasvatus:	Varhaiskasvatuksen vastaava Sivistyslautakunnan esittelijä Päiväkotien johtajat
Vapaa sivistystoimi:	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Sivistyslautakunnan esittelijä Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi:	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Sivistyslautakunnan esittelijä
Tekninen toimi:	Kunnaninsinööri Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Palo-, pelastus- ja suojelutyö:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Vesihuoltolaitos:	Vesihuoltomestari Kunnaninsinööri

1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (talvi 2020) mukaan talouden selvä toipuminen covid-19-epidemista tapahtuu vasta vuonna 2021, sillä epidemian toinen aalto on hidastanut talouskasvua tilapäisesti vuodenvaihteen 2020-2021 ympärillä. Kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy edelleen heikkona. Vienti ja teollisuustuotanto ovat kärsineet globaalien pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta vuoden 2021 puolella. Bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 3,3 % vuonna 2020 ja sen jälkeen kasvavan 2,5 % vuonna 2021. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä kasvu nostaa myös vuoden 2022 talouskasvua. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,0 % vuonna 2022 ja 1,4 % vuonna 2023. Keskipitkällä aikavälillä kasvu hidastuu, kun työpanoksen kasvu hidastuu.

Heikosta ja epävarmasta taloustilanteesta johtuen työmarkkinat eivät vetäneet työvoimaa ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä lisääntyi. Työttömyysaste oli noin 7,8 prosenttia vuonna 2020 ja nousee 8,0 prosenttiin vuonna 2021. Työttömyys laskee vuosina 2022 ja 2023, kun talous toipuu epidemiasta ja rajoitustoimista. Vuonna 2023 työttömyysaste laskee runsaaseen 7 prosenttiin.

Nimellispalkat nousivat noin 1,7 % vuonna 2020. Kuluttajahintaindeksillä mitattuna inflaatio oli noin 0,3 % vuonna 2020. Kulutuskysynnän merkittävä supistuminen sekä epävarmuus talouden tulevasta kehityksestä hillitsevät inflaatiota myös tulevina vuosina. Vuonna 2021 ansiotasoa nousee 2,5 %, mutta inflaatio kiihtyy vaatimattomasti 1,0 prosenttiin. Ansioiden nousun ja työllisyyden kasvun myötä palkkasumman ennakoidaan kääntyvän 2 prosentin vuosittaiseen nousuun vuosina 2022-2023. Samaan aikaan kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitatun inflaation arvioidaan kiihtyvän 1,4 ja 1,6 prosenttiin. Palkkojen nousu välittyy vähitellen erityisesti palveluiden hintoihin.

Yksityisten investointien kasvu on vaisua. Tavaroiden vienti kasvaa vientimarkkinoiden vetämänä ja vienti saavuttaa kriisiä edeltävän tason vuoteen 2023 mennessä.

Julkisen talouden alijäämä pysyy suurena vuonna 2021, kun vuoden alkupuolelle jatkuvan epidemian hoito ja sen vaikutuksia lieventävät tukitoimet pitävät julkiset menot korkealla tasolla. Tilanteen normalisoituessa alijäämä pienenee asteittain tulevina vuosina. Tulojen ja menojen välinen epätasapaino pysyy kuitenkin niin suurena, että julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen näyttää jatkavan kasvuaan koko 2020-luvun alkupuoliskon ajan.

Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkoina siihen saakka, kunnes pandemia saadaan taltutettua rokotteilla tai muuten.

Lähde: Taloudellinen katsaus, talvi 2020, valtiovarainministeriö.

Pohjois-Savon kehitys

Pohjoissavolaisten yritysten tilanne oli vielä vuodenvaihteessa 2019-2020 erittäin hyvä. Sekä kaikkien toimialojen liikevaihdolla että viennin määrällä mitattuna vuosi 2019 oli ennätysellisen hyvä. Koronaepidemian alettua keväällä 2020, osalla yrityksistä tilanne heikkeni nopeasti. Erityisesti palvelualojen toimintaedellytykset heikkenivät olennaisesti. Majoitus-, ravintola- ja kaupan alat, elintarvikekauppaa ja joitakin erikoisaloja lukuun ottamatta, lomauttivat runsaasti työntekijöitä koronaviruksen leviämisen estämiseksi tehtyjen toimenpiteiden vuoksi. Kesäaika, jolloin rajoituksia osittain purettiin, helpotti palvelualojen tilannetta tilapäisesti. Normaalia runsaampi kotimaan matkailijoiden määrä lievensi osittain majoitus- ja ravintola-alan menetyksiä. Teollisuudessa muutokset eivät ole olleet niin voimakkaita eivätkä niin nopeita kuin palvelualoilla. Tammikuussa 2020 työttömien määrä vielä alitti edellisen vuoden vastaavan ajan luvun, mutta jo helmikuussa, ennen koronakriisin alkamistakin, työttömien määrä ylittyi vajaalla 3 prosentilla. Työttömyys olisi todennäköisesti kääntynyt loivaan nousuun ilman koronan vaikutuksiakin. Maaliskuussa koronaepidemian alettua työttömien määrä nousi jo vuoden 2017 vastaavan ajan lukuihin. Epidemia näkyi työttömyysluvuissa varsinaisesti vasta huhtikuussa, jolloin työttömien määrä nousi 2000-luvun ennätyslukemiin (18 400 työtöntä).

Yritysten selviämistä akuutin epidemiavaiheen yli on tuettu monin eri keinoin. ELY-keskusten myöntämää poikkeusrahoitusta myönnettiin maakunnan pienyrityksille tilanneanalyysiin ja kehittämistoimenpiteisiin yhteensä 14,3 milj. euroa. Lisäksi Business Finlandin liiketoiminnan kehitysrahoitusta häiriötilanteissa on myönnetty maakunnan yrityksille 33 milj. euroa. Näiden lisäksi Finnvera on myöntänyt takaus- ja lainapäätöksiä ja kunnat tukia yksinyrittäjille. Osana koronatuken jälkitoimia on Pohjois-Savossa käynnistymässä tukia hakeneiden laajamittainen kontaktointi, jossa selvitetään yritysten palvelutarpeita. Tällä toimenpiteellä edistetään alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, työllisyyttä sekä kasvumahdollisuuksia.

Pohjois-Savon maakuntaliitto on valmistellut valtiolta haettavaksi elvytyspakettia aluetalouden kehittämiseen ja työllisyyden elvyttämiseen. Elvytyspaketissa on kaksi kärkihankekokonaisuutta. Toisessa jalostetaan hyvinvointiteknologiaa liiketoiminnaksi ja osaksi kansallista huoltovarmuutta. Valtaosa tästä osiosta kohdistuu Itä-Suomen yliopistossa ja Kuopion yliopistollisessa sairaalassa tehtävään kehitystyöhön, jolla pyritään varmistamaan kotimainen rokotetuotanto. Toinen osio kohdistuu vihreään liiketoimintaan, millä tarkoitetaan kehitystyötä, jossa karjanlannasta jalostetaan energiaa ja lannoitteita. Kyse on biokaasutuotannosta ja lietalan hyödyntämisestä eri tavoin. Näiden lisäksi elvytyskokonaisuudessa on älykkään vesijärjestelmän edistäminen, uudet biopohjaiset torjunta-aineet ja kemikaalit, ravinnehilien jalostaminen sellu- ja elintarviketuotannon jätteistä sekä tuotannon käynnistämisen investointi ja biojalostuksen yritysinvestoinnin rahoitus sekä vientiyritysten määrän lisääminen.

Seutujen erilaisista toimialarakenteista johtuen, kriisin vaikutukset ovat näyttäytyneet eri tavoin maakunnan eri seuduilla. Ylä-Savon seudun metalli- ja koneiteollisuuden koronakriisin vaikutukset näkyivät nopealla aikataululla, aluksi komponenttipulana ja myöhemmin tilauskannan vähyytenä. Muutamien suurten konealan toimijoiden tilauskantojen vähentyessä, kriisin vaikutukset tuntuivat myös mittavassa alihankintaketjussa. Ylä-Savossa lomautukset lisääntyivät voimakkaasti ja seudun työttömien määrät ovat tällä hetkelläkin maakunnan korkeimmat. Lomautettujen määrä huhtikuusta 2020 on kuitenkin alentunut 59 %.

Kuopion seudun monipuolisessa elinkeinotoiminnassa koronakriisin vaikutukset näkyivät myös voimakkaina kevään ja alkukesän aikana. Seudulla on paljon eri palvelualojen yrityksiä, joita koronakriisin leviämisen estämiseksi tehdyt rajoitukset ja toimenpiteet koskettivat nopeasti. Rajoitusten lieventyessä ja kotimaan matkailun elpymässä seudun palvelualojen yritysten toiminta on osittain helpottunut. Kuopion seudun lomautettujen määrä on pudonnut huhtikuun 2020 luvuista 69 % elokuun loppuun mennessä. Työttömien kokonaismäärä on alentunut 29 % vastaavassa ajassa.

Varkauden seudun elinkeinorakenne on teollisuuspainotteinen. Muita keskeisiä aloja ovat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Ensivaiheessa erityisesti palvelualoilla näkyneet koronakriisin vaikutukset eivät siten ole olleet niin voimakkaita Varkauden seudulla kuin esimerkiksi Ylä-Savossa. Monen suuren ja keskisuuren yrityksen tilauskanta oli hyvä tai erittäin hyvä koronan alkaessa. Varkautelaiselle viennille on tyypillistä, että projektit ovat pitkiä, joten kriisin vaikutuksien uskotaan painottuvan aikaisintaan loppuvuoteen 2020 ja vuodenvaihteen jälkeiseen aikaan. Seudun työttömyys on ollut pitkään hyvin rakenteellista ja työttömyysaste on pysytellyt kohtalaisen korkeana jo ennen koronakriisiä. Nyt seudun työttömien määrä on 21 % edellistä vuotta korkeampi, kun vastaava luku Ylä-Savossa on 42 %.

Maakunnan pienempiin seutukuntiin, Sisä-Savoon ja Koillis-Savoon koronakriisi on vaikuttanut huomattavasti maltillisemmin. Molemmilla seuduilla haettiin tänä keväänä runsaasti kausityöntekijöitä TE-toimiston kautta, koska ulkomaisen työvoiman saanti näytti epävarmalta. Suomalaisia työntekijöitä osallistuiinkin kausityöhön aiempia vuosia huomattavasti enemmän, joten työvoimaongelmat onnistuttiin selättämään kohtalaisen hyvin. Sisä-Savon lomautukset ovat vähentyneet 71 % huhtikuun 2020 huippuluvuista. Seudun perheyritysten omistus on paikallisten omistajien hallussa ja päätökset tehdään paikkakunnalla. Seudulla osavasta työvoimasta on ollut pulaa, joten työvoimasta halutaan pitää kiinni, jolloin irtisanomiset ja lomautukset ovat vähäisempiä. Syksyllä 2020 julkaistun pk-yritysbarometrin mukaan Sisä-Savon seutu on maakunnan ainoa, missä henkilöstömäärän uskotaan edelleen lisääntyvän. Sisä-Savon seudun työttömyysaste (9,4 %) on ollut maakunnan alhaisin jo pitkään, kun Koillis-Savossa työttömyysaste (13,7 %) puolestaan on maakunnan korkein.

Maakunnassa on edelleen kohtalaisen positiivinen vire. Mitään konkurssiaaltoa ei odoteta. Joitakin yritysten lopettamisia on tulossa, mutta koronaviruksen aiheuttamat toimenpiteet eivät ole alkuperäisenä syynä lopettamiselle, mutta ovat ehkä vauhdittaneet ratkaisuja. Pk-yritysbarometrin mukaan yleiset suhdanneäkymät Pohjois-Savossa ovat aavistuksen koko maan keskiarvon alapuolella. Maakunnassa on kuitenkin paljon investointeja meneillään ja useita sekä pidemmällä että lyhyemmällä aikavälillä toteutettavia investointeja on myös suunnitteilla. Ylä-Savossa on julkisia investointeja käynnissä ja tulossa runsaasti. Sairaala-kampus on rakenteilla lisälmeen, samoin uimahallin rakentaminen on käynnistymässä ja useita koulurakennusinvestointeja lähdössä liikkeelle. Yksityisiä tuotantotiloja on tulossa useammalla paikkakunnalla. Myös asuntorakentamista on tulossa sekä kerros- että rivitalojen muodossa.

Vaikka työpaikkojen määrä on pudonnut viime vuoden ennätyslukuista, avoimia työpaikkoja on edelleen kohtalaisesti. Rakenteellinen työttömyys sekä kohtaanto-ongelmat maakunnassa ovat edelleen suuria, sillä rekrytointiongelmia kokeneiden yritysten määrä toisella vuosineljänneksellä Pohjois-Savossa oli peräti 50 %, mikä on Kainuun jälkeen maan toiseksi suurin. Viimeisen vuoden aikana rekrytointiongelmia kokeneiden yritysten määrä on 45 %. Syksyn Pk-yritysbarometrin mukaan työvoiman saatavuus nähdään kuitenkin vasta neljänneksi pahimpana yrityksen kehityksen esteenä, taloustilanteen, kustannustason ja kilpailutilanteen jälkeen.

Lähde: Alueellisen kehitysnäkymät syksyllä 2020, työ- ja elinkeinoministeriö.

Kuntatalouden kehitys

Keväällä 2020 Suomeen levinnyt koronaviruspandemia sekä sitä seuranneet hallituksen maaliskuussa asettamat rajoitustoimet vaikuttivat merkittävästi koko julkiseen talouteen ja kuntatalouteen sen osana. Tilanne vaikutti kevään aikana voimakkaasti kuntien tehtäväkenttään, palvelujen tarpeeseen ja kysyntään sekä niiden tuottamisen tapaan. Samanaikaisesti kuntien verotulot putosivat, myynti- ja maksutulot vähenivät sekä sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvoivat kuntien ja sairaanhoitopiirien valmistautuessa koronapotilaiden hoitoon. Myös kiireetöntä hoitoa lykättiin osittain kuntien ja kuntayhtymien, osittain asiakkaiden toimesta.

Koronapandemian vaikutukset yksittäisiin kuntiin ovat olleet hyvinkin erilaisia johtuen muun muassa kuntien erilaisista tulo- ja rakenteista, elinkeinorakenteista, palvelurakenteista, koronatapausten määrästä ja maantieteellisestä sijainnista. Työllisyyden ja yritystoiminnan näkökulmasta pandemian alkuvaiheessa keväällä 2020 vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntiin, joiden elinkeinorakenteessa palvelu-, logistiikka-, tapahtuma- ja matkailualan merkitys on suuri, toisin sanoen suuriin kaupunkeihin sekä pienempiin matkailusta riippuvaisiin kuntiin.

Valtio on tukenut kotitalouksia, yrityksiä ja kuntia suoraan useilla toimenpiteillä vuoden 2020 aikana annetuissa lisätalousarvioissa. Tukitoimenpiteillä pyrittiin turvaamaan työllisyyden, taloudellisen toimeliaisuuden sekä peruspalvelujen järjestämisen edellytykset kaikissa kunnissa sekä huolehtimaan kunnille suunnatun tuen osalta siitä, että tuki kohdistuisi mahdollisimman hyvin juuri niihin kuntiin ja tehtäviin, joihin koronakriisi vaikutti voimakkaimmin.

Mittaluokaltaan merkittävin kuntiin kohdistuva toimenpide oli vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa osoitettu, toisiaan täydentävistä toimenpiteistä muodostunut kuntien tukipaketti. Tukipaketin toimet kohdentuivat pääosin vuoteen 2020 ja se oli yhteensä noin 1,4 mrd. euroa.

Syksyn 2020 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti osoittaa kunnille lisätukea syksyn 2020 lisätalousarviossa. Peruspalvelujen valtionosuuksia korotettiin vielä 400 milj. eurolla ja sairaanhoitopiirien valtionavustusta 200 milj. eurolla. Lisäksi syksyn lisätalousarviossa osoitettiin 355 milj. euroa koronavirukseen liittyvien välittömien kustannusten, kuten testauksen, täysimääräiseen korvaamiseen. Näiden merkittävien tukipakettien lisäksi kuntiin on kohdennettu useita muitakin tukitoimia vuoden 2020 aikana.

Vuonna 2020 paikallishallinnon rahoitusasema kohentuikin huomattavasti ennätysellisen heikkoon vuoteen 2019 verrattuna. Kohentumista selittää valtion peruspalvelujen turvaamiseksi ja kuntien aktiviteetin ylläpitämiseksi päätetyt valtion tukitoimet. Myös kuntien verotulojen kasvu on ollut aiemmin arvioitua ripeämpää, sillä ansiotulot ovat kehittyneet arvioitua paremmin ja jako-osuuden oikaisu lisää kuntien saamia verotuloja. Vaikka paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan vuonna 2020 likimain tasapainossa, eivät kertaluonteiset covid-19-kriisistä johtuvat tuet ratkaise paikallishallinnon pitkän aikavälin rakenteellista tulojen ja menojen epätasapainoa. Se on seurausta väestön ikääntymisen aiheuttamasta sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvupaineesta ja työikäisten määrän vähenemisestä.

Valtio turvaa peruspalvelujen järjestämistä jatkamalla kuntatalouden tukitoimia vuonna 2021. Peruspalvelujen valtionosuuksiin osoitetaan 300 milj. euron lisäys, josta 20 milj. euroa kohdistetaan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen, ja yhteisöveron jako-osuuden korotusta jatketaan vielä vuonna 2021. Lisäksi kuntakonsernien kertyneen alijäämän kattamiskauden väliaikaisella pidentämisellä koskevalla kuntalain muutoksella helpotetaan kaikkien kuntien tilannetta ja annetaan lisäaikaa talouden sopeuttamiselle.

Koronavirustilanteeseen välittömästi liittyvät kustannukset esimerkiksi testaukseen, jäljittämiseen ja potilaiden hoitoon liittyen korvataan kunnille täysimääräisesti. Tähän varataan vuonna 2021 yhteensä 1,66 mrd. euroa.

Talouden elpymisestä ja valtion tukitoimista huolimatta vuonna 2021 paikallishallinnon rahoitusasema heikkenee noin 1,4 mrd. euroa alijäämäiseksi. Tähän vaikuttaa paikallishallinnon tulojen vaatimaton kasvu, jota hidastavat valtionosuuksiin kohdennettujen tukien pieneneminen ja kunnallisverotulojen jääminen vuoden 2020 tasolle. Vuodelta 2020 siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja hoitovelkaa vuodelle 2021, sillä voimakkaiden rajoitustoimien ja varautumisen vuoksi hoitoja on lykätty.

Paikallishallinnon investointien oletetaan pysyvän korkealla tasolla koko ennustejakson ajan, vaikka vilkkaaimman sairaalarakentamisen arvioidaan saavuttavan huippunsa vuonna 2021. Pitkään jatkuneen investointien kasvun arvioidaan taittuvan vuonna 2022, kun sairaalarakentaminen supistuu. Investointipaineet pysyvät kuitenkin jatkossakin mittavina rakennuskannan iän, infrainvestointitarpeiden ja väestön muuttoliikkeen vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät voivat kuitenkin johtaa investointipäätösten viivästymiseen tai peruuntumiseen investointien priorisointitarpeen korostuessa entisestään.

Vaikka paikallishallinnon menojen kasvu hidastuu huomattavasti vuonna 2022 covid-19-kriisin helpottaessa, heikkenee paikallishallinnon rahoitusasema voimakkaasti vuonna 2022 määräaikaisten tukitoimien päättyessä. Paikallishallinnon menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino kasvattaa paikallishallinnon velkaantumista. Paikallishallinnon velka suhteessa BKT:hen jatkaa alijäämien vuoksi kasvuaan ja on vuonna 2025 noin 12,1 % suhteessa BKT:hen.

Talouden hidas toipuminen yhdessä väestön ikääntymisen ja rakennuskannan iästä ja muuttoliikkeestä aiheutuvien investointipaineiden kanssa pitävät kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon mittavana tulevana vuosina.

Lähteet:

Kuntatalousohjelma vuodelle 2021, syksy 2020

Taloudellinen katsaus, talvi 2020, valtiovarainministeriö

Alueen kehitys

Taulukoissa 1-4 on kuvattu talousalueen asukasmäärää, työpaikkoja, työttömyysastetta ja huoltosuhdetta.

Väestö vähenee edelleen niin Sonkajärvellä, Ylä-Savossa kuin Pohjois-Savossakin. Vuoden 2020 väestömuutosten ennakkotiedon mukaan Sonkajärven kunnan väkiluku 31.12.2020 oli 3 844 asukasta. Vuoden 2020 talousarvion valmistelussa käytettiin väkilukuna 3 791 senhetkisen ennusteen mukaan. Yleensä Sonkajärven kunnan väkiluku on pienentynyt ennustetta nopeammin, mutta nyt tapahtui toisinpäin; Väkiluku pieneni vähemmän kuin oli ennustettu (53 henkilöä vähemmän kuin ennusteessa). Ylä-Savossa pienintä väkiluvun

vähennettiin oli lisälähdessä (1,1 prosenttia) ja seuraavaksi pienintä Lapinlahdella (1,3 prosenttia). Kolmanneksi vähiten väkiluku pieneni Sonkajärvellä (1,4 prosenttia). Jo vuosina 2018 ja 2019 Sonkajärven kunnan väkiluvun pieneneminen oli hitaampaa kuin useana aikaisempina vuotena.

Taulukko 1. Asukasmäärä 31.12. vuosina 2012-2020.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ¹
Sonkajärvi	4 493	4 454	4 336	4 271	4 204	4 075	3 967	3 895	3 844
Ylä-Savo	57 246	56 804	56 302	55 678	55 058	54 312	53 627	52 916	52 182
Pohjois-Savo	248 240	248 419	248 438	248 112	247 709	246 689	245 602	244 456	243 617

¹ Väestömuutosten ennakkotieto

2018 Sonkajärven kunnan työpaikkojen lukumäärä oli lähes samalla tasolla kuin vuonna 2017 (kasvua kolme työpaikkaa). Pohjois-Savon työpaikat ovat ilahduttavasti lisääntyneet ensimmäisen kerran sitten vuoden 2012. Kasvu vuoteen 2017 verrattuna on 786 työpaikkaa. Ylä-Savossa työpaikat vähentyivät 323 työpaikalla vuoteen 2017 verrattuna.

Taulukko 2. Työpaikat vuosina 2009-2018 (¹vuosien 2019-2020 tietoja ei saatavilla)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ¹
Sonkajärvi	1 487	1409	1 363	1 252	1 208	1 215	1 184	1 234	1 164	1 167
Ylä-Savo	20 866	21 398	21 699	21 084	20 653	20 379	19 871	20 094	20 322	19 999
Pohjois-Savo	96 058	97 581	98 839	98 888	97 354	95 814	94 696	95 447	96 712	97 498

Sonkajärven kunnan suurimmat toimialat ovat maa-, metsä- ja kalatalous (21 prosenttia työpaikoista) ja terveys- ja sosiaalipalvelut (19 prosenttia työpaikoista). Julkisessa hallinnossa työpaikkoja on 13 prosenttia kaikista työpaikoista. Rakentamisen alan työpaikkoja oli vuonna 2018 noin 9 prosenttia ja koulutusalan työpaikkoja noin 6 prosenttia kaikista työpaikoista.

Työttömyys ja lomautukset ovat lisääntyneet Pohjois-Savon alueella. Vuonna 2020 Sonkajärven kunnan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 13,4 % (vaihteluväli 10,2 %-17 %) Vuoden lopussa työttömyysaste oli Sonkajärvellä 15,3 %, Pohjois-Savossa 13,7 % ja koko maassa 13,6 %.

Taulukko 3. Työttömyysaste %, 31.12. vuosina 2011-2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sonkajärvi	13,1	14,1	15,5	16,4	16,4	15,4	14,9	12,5	9,6	15,3
Pohjois-Savo	10,4	10,7	12,1	12,7	14,0	13,4	11,9	10,8	10,7	13,7
Koko maa	9,1	9,4	11,3	12,4	13,4	13,2	8,4	9,8	9,8	13,6

Taloudellinen huoltosuhte mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Taloudellinen huoltosuhte ilmoitetaan indeksilukuna, joka lasketaan jakamalla työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä työllisten määrällä ja kertomalla saatu luku sadalla.

Sonkajärven kunnan taloudellinen huoltosuhte on pysynyt selvästi heikommalla tasolla kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa keskimäärin. Vuonna 2018 huoltosuhte Sonkajärvellä oli 187,9, kun se Pohjois-Savossa oli 149,2 ja koko maassa keskimäärin 132,5.

Sonkajärven, Pohjois-Savon ja koko maan taloudellinen huoltosuhte on kuitenkin laskenut vuoteen 2017 verrattuna. Sonkajärvellä taloudellinen huoltosuhte on ollut viimeksi yhtä alhainen vuonna 2011.

Taulukko 4. Taloudellinen huoltosuhte vuosina 2010-2018 (¹vuosien 2019-2020 tietoja ei saatavilla)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ¹
Sonkajärvi	186	182	190	201	199	201	191	191,9	187,9
Pohjois-Savo	152	148	149	153	158	160	157	152,4	149,2
Koko maa	131	129	132	137	141	143	142	136,8	132,5

Lähde: Tilastokeskus, tilastot.

1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2020 olennaisin tapahtuma oli maailmanlaajuisen koronakriisin puhkeaminen keväällä 2020.

Sonkajärven kunnan laajennetun valmiusjohtoryhmän ensimmäinen kokous pidettiin 17.3., jolloin todettiin Suomen hallituksen tekemät päätökset koronavirusepidemian leviämisen estämiseksi ja suunniteltiin päätösten toimeenpano Sonkajärven kunnassa. Suomen hallitus linjasi 16.3. toimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi Suomessa ja totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsee koronavirustilanteen vuoksi poikkeusolot. Valtioneuvoston päätöksellä koulujen tilat suljettiin, lähiopetus keskeytettiin, ja siirryttiin etäopetukseen. Poikkeuksena kouluissa järjestettiin kuitenkin esiopetus sekä perusopetuksen 1-3 luokkien lähiopetus. Myös näitä ikäluokkia suositeltiin kuitenkin vahvasti osallistumaan etäopetukseen.

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa, jotta voitiin turvata lasten pääsy varhaiskasvatukseen ja mahdollistettiin vanhempien työssäkäynti. Valtioneuvosto kuitenkin suositti, että lasta hoidetaan kotona, jos siihen on mahdollisuus.

Myös kansalaisopiston toiminta keskeytettiin siltä osin, kuin sitä ei ollut mahdollista järjestää etänä. Lisäksi suljettiin kirjastot, harrastustilat ja -paikat, urheilutilat, nuorisotilat, kerhotilat, järjestöjen kokoontumistilat, vanhusten päivätoiminta, kuntouttava työtoiminta ja työkeskukset. Julkiset kokoontumiset rajoitettiin kymmenen henkilöön ja suosituksena oli välttää tarpeetonta oleilua yleisillä paikoilla.

Rajoitustoimet astuivat voimaan 18.3.2020 ja olivat voimassa 13.4.2020 saakka.

Kuntalaisia tiedotettiin Sonkajärvellä aktiivisesti koko kevään ajan. Kunnan oma koronaneuvontapuhelin perustettiin 19.3.2020. Puhelimesta sai neuvontaa muun muassa käytännön asioiden hoitamiseen (kauppa-asiat, apteekkiasiat) poikkeusolojen aikana.

Ensimmäinen koronatiedote kuntalaisille oli julkaistu jo 13.3.2020. Seuraavat tiedotteet julkaistiin 17.3., 18.3., 19.3., 20.3., 27.3., 3.4. ja 7.5. Keskeisimpiä tiedotteita jaettiin myös kunnan vähittäiskauppoihin, terveyskeskukseen sekä ikäihmisten palveluasuntoihin ja postitettiin kuntalaisille kotiin.

Yli 70-vuotiaat kontaktoitiin yhteistyössä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä toimitti kuntaan yli 70-vuotiaiden kuntalaisten yhteystiedot, ja kunnan työntekijät ottivat yhteyttä jokaiseen ja varmistivat, että heillä on olemassa se apu, jota he tarvitsevat tilanteesta selviämiseksi. Soittoja oli tekemässä yhteensä seitsemän kunnan työntekijää ja tavoitettavia henkilöitä oli yhteensä 754. Mikäli henkilöä ei tavoitettu, hänelle lähetettiin tekstiviesti.

Kunnantalo suljettiin epidemian aikana 1.4.2020 ja se aukesi jälleen 1.6.2020.

Muita kunnan toimintoja alettiin avata asteittain 14.5. lähtien. Suomen hallitus päätti neuvottelussaan 29.4. purkaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteet terveysviranomaisten arvion pohjalta. Takaisin lähiopetukseen siirryttiin 14.5. alkaen.

Ravintolat, kahvilat ja anniskelupaikat olivat suljettuina asiakkailta 31.5.2020 asti. Hallitus päätti 25.3.2020 rajoittaa Uudenmaan maakunnan ja muiden maakuntien välistä liikennettä 27.3. alkaen. Rajoitukset olivat voimassa 19.4.2020 saakka. Valtioneuvosto kumosi asetuksen kuitenkin jo 15.4.2020.

Poikkeusolot päättyivät viimein 16.6.2020.

Koronavirusepidemian puhkeamisen johdosta osa Sonkajärven kunnan henkilöstöstä jäi ilman työtehtäviä. Tämä koski erityisesti sitä henkilöstöä, joka työskenteli toiminnoissa, jotka keskeytettiin valtioneuvoston päätöksellä. Kunnan ensisijainen tavoite oli löytää tälle henkilöstölle korvaava työtä jossakin toisessa yksikössä. Osa henkilöstöstä jäi kuitenkin ilman työtehtäviä. Keväällä ei myöskään ollut vielä mitään tietoa siitä, tuleeko valtio korvaamaan koronavirusepidemiasta aiheutuneita ylimääräisiä kustannuksia/tulojen mene-

tyksiä kunnille. Ei myöskään ollut tietoa siitä, kuinka kauan toiminnot olisivat suljettuina. Tämän vuoksi Sonkajärven kunta päätti käynnistää yhteistoimintaneuvottelut. Ensimmäinen neuvottelu pidettiin 26.3. Kunnanhallitus päätti 30.3.2020, että Sonkajärven kunnan henkilöstö voidaan lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi. Toisessa yhteistoimintaneuvottelussa 2.4. päätettiin, että lomautukset koskevat koko henkilöstöä pois lukien erikseen määriteltyjä kriittisiä tehtäviä tekevät henkilöt sekä osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevat. Lisäksi päätettiin, että lomautukset suunnitellaan 30.9. saakka. Lomautusjakson pituus on vähintään viisi päivää (sisältää la ja su) ja enintään 90 päivää. Opettajien lomautus suunniteltiin toteutettavaksi VESO -päivinä elokuussa (viisi päivää, jossa kolme VESO-päivää ja la-su).

Lomautuksia kertyi lopulta 1 203 kalenteripäivää. Arvio syntyneestä säästöstä oli noin 100.000 euroa.

Koronaepidemian johdosta eduskunta hyväksyi vuoden aikana useita lisätalousarvioesityksiä.

Vuonna 2020 toteutettujen verotuksen maksujärjestelyjen johdosta kuntien arvioitua verotulojen viivästy- mistä vastaava euromäärä maksettiin kunnille vuonna 2020 valtionosuuden lisäyksenä. Vastaava euromää- rä lisättyä maksujärjestelyjen muutoksien johdosta kunnille tilitettävän viivästyskoron arvioidulla määrällä vähennetään veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2021. Verotulo- jen viivästyminen johtuen Sonkajärven kunnan valtionosuus kasvoi ensimmäisen 7.5.2020 päätöksen mu- kaan 320.322 euroa. Myöhemmin tehdyn muutospäätöksen 5.10.2020 myötä lopulliseksi valtionosuuden lisäykseksi muodostui 63.713 euroa.

Muutospäätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vuodelle 2020 annettiin 7.8.2020. Muutos johtui:

- digitalisaation kannustinjärjestelmän toteuttamisen muutoksesta
- iäkkäiden henkilöiden palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon uudesta henkilöstömitoituksesta
- koronavirusepidemiasta aiheutuvista talousvaikutuksista
- työttömyysetuuden sovittelun suojaosan väliaikaisesta korottamisesta
- harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen lisäyksen rahoittamisesta.

Sonkajärven kunnan osalta em. muutos merkitsi 489.681 euron peruspalvelujen valtionosuuden lisäystä.

Toinen muutospäätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vuodelle 2020 annettiin 7.12.2020. Muu- tos johtui:

- peruspalveluiden valtionosuuden korotuksesta
- koronavirusepidemiasta aiheutuvista talousvaikutuksista
- oppilaille ja opiskelijoille hankittavista kasvomaskeista aiheutuvista kustannuksista
- koronavirustartunnan toteutukseksi tehtyjen testien ja koronaviruksen tartuntaketjujen jäljittämisestä aiheutuvista kustannuksista

Sonkajärven kunnan osalta em. muutos merkitsi 448.678 euron peruspalvelujen valtionosuuden lisäystä.

Valtionosuuksiin tehtyjen muutosten johdosta Sonkajärven kunnan valtionosuudet kasvoivat vuoden 2020 aikana yhteensä 1.200.000 euroa. Tähän sisältyi koronatukien lisäksi myös muut valtionosuuksiin tehdyt muutokset.

Kunnallisveron lasku talousarvioon verrattuna jäi pienemmäksi kuin puolivälissä vuotta ennakoitiin. Lasku oli lopulta vain noin 150.000 euroa talousarvioon nähden. Kiinteistöverotulo jäi 120.000 pienemmäksi kuin talousarviossa. Yhteisöveroihin pienemmäksi tehdyn määräaikaisen kuntien jako-osuuden korotuksen (10 prosenttiyksikköä) johdosta Sonkajärven kunnan yhteisöverotilitykset kasvoivat noin 500.000 euroa.

Lasten hoitopäivämaksut jäivät koronan vuoksi 16.000 euroa pienemmiksi kuin talousarviossa. Työmarkki- natuen kuntaosuus kasvoi puolestaan 14.000 euroa talousarvioon nähden. Kasvu oli kuitenkin pienempi kuin mitä vuoden puolivälissä arvioitiin. Savon Energiaholdingin osinkoja saatiin 395.000 euroa.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon nähden	
Lomautukset	100.000
Kunnallisveron lasku	-150.000
Kiinteistöveron lasku	-120.000
Yhteisöveron lisäys	500.000
Valtionosuuksien lisäys	1.200.000
Varhaiskasvatuksen maksutulojen väheneminen	-16.000
Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu	-14.000
Osinkotuotot	395.000
Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukion poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen	
Varhaiskasvatus	9.000
Esi- ja perusopetus	10.000
Lukio	3.000

Valtio korvasi Sonkajärven kunnalle yhteensä siis noin 1,7 miljoonaa euroa (valtionosuuden lisäys noin 1,2 miljoonaa euroa ja yhteisöveron jako-osuuden korotus noin 0,5 miljoonaa euroa) koronavirusepidemiasta aiheutuneita kustannuksia/tulojen vähentymistä sekä muita kunnan talouteen vaikuttaneita muutoksia.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin vuoden 2019 tilinpäätöksen kertyneen alijäämän kattamista varten tehtiin vuodelle 2020 pakollinen varaus, jonka suuruus oli -76.863 euroa. Lopulliseksi vuoden 2019 tilinpäätöksen kertyneeksi alijäämäksi muodostui Sonkajärven kunnan osalta -183.628 euroa. Alijäämän kattaminen on kirjattu kokonaisuudessaan vuoden 2020 kirjanpitoon toimintakuluksi (avustuksiin). Samalla on purettu tehty pakollinen varaus. Vuoden 2020 alijäämäksi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri on arvioinut yhteensä -9-10 milj. euroa. Varovaisuuden periaatteella Sonkajärven kunta varautuu -10 miljoonan euron alijäämään. Peruspääoman suhteessa jaettuna tämä merkitsee Sonkajärven kunnalle -114.720 euron alijäämän kattamisvelvollisuutta, joka on kirjattu vuoden 2020 tilinpäätökseen pakolliseksi varaukseksi.

Alkuvuodesta 2021 Sonkajärven kunnan suurin yksittäinen yksityinen työnantaja Omatalo Oy ilmoitti jättäneensä konkurssihakemuksen. Omatalo Oy on työllistänyt 74 henkilöä, joista noin puolet on ollut sonkajärveläisiä. Konkurssilla tulee olemaan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kunnan verotulojen kertymään ja elinvoimaan.

Yksi valtion koronatukitoimenpiteistä, yksinyrittäjän tuki, kanavoitiin kuntien kautta. Sonkajärven kunnassa yksinyrittäjän tuki oli haettavissa 17.4.-30.9. Hakemuksia tuli yhteensä 33 kappaletta, joista 27 hyväksyttiin, 4 hylättiin ja 2 peruttiin. Tukia myönnettiin yhteensä 54.000 euroa. Tukia oli haettavissa yhteensä 122.000 euroa. Loppuosa tuista, 68.000 euroa, palautettiin valtiolle.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2019 lopussa oli 160 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 23,7 %, naisia 76,3 %. Vastaavana ajankohtana vuonna 2019 henkilöstön määrä oli 167 henkilöä. Henkilöstön määrän väheneminen selittyy mm. työllistettyjen määrällä, joka edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana oli 21, kun se vuoden 2020 lopussa oli 13.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 5,2 milj. euroa, kun se vuonna 2019 oli 5,6 milj. euroa. Palkkojen ja palkkioiden määrä laski 7,4 prosenttia.

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2020 pysyneet yhtä korkealla kuin vuonna 2019. Sairauspoissaolojen lisääntyminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa, jotka selittävät poissaolojen suuren määrän. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 91 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 55,6 % vuonna 2020, kun niiden osuus vuonna 2019 oli 48 %. Kahden vuoden takaiseen verrattuna sairauspoissaolojen määrä on noussut 59 %. Sairauspoissaoloprosentti työpäivinä oli 6,5 %. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttavat tuki- ja liikunta-elinsairaudet.

Sonkajärven kunnalla on henkilöstöohjelma, joka on päivitetty 17.12.2018. Lisäksi kunnalla on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka on päivitetty 26.2.2018. Henkilöstön palkitsemisen periaatteet on kirjattu henkilöstöohjelmaan.

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupäällikkö/henkilöstöasioista vastaava, kolme järjestöjen edustajaa, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tarvittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2020 aikana.

Tyhy -työryhmä on kunnanhallituksen perustama työkykyä ylläpitävä työryhmä, jonka tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Vuoden 2020 lopussa Tyhy -työryhmä päätettiin yhdistää yhteistyöryhmään.

Tilikaudella 2020 kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Oy:ltä.

Tarkempi selvitys henkilökunnan määrästä, henkilöstömenoista ja muista henkilöstöä kuvaavista tunnusluvuista ja niiden muutoksista on henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Ympäristöasiat

Muiden kuin kunnan kiinteistöjen jätehuollon kustannukset olivat 10 038 euroa. Summaan sisältyvät myös Palosuon entisen kaatopaikan valvonta- ja tarkkailunäytteiden kustannukset.

Taulukko 5. Ympäristöinvestoinnit vuosina 2015–2020

Investointi (1 000 €)	2015 1 000 €	2016 1 000 €	2017 1 000 €	2018 1 000 €	2019 1 000 €	2020 1 000 €
Sonkajärven vedenpinnan nosto					Tulot Menot	4 -9
Mustanjoen pohjapato ja vesistön kunnostus						
Tulot	32					
Menot	-65					
Pikku-Siikalammen kosteikko				Tulot Menot	14 -40	
Pappilan jv-pumppaamo						-27
Sukevan vesitornin peruskorjaus					-18	-3
Vedenjakelun parantaminen Isolappi-Saarimäki						
Tulot	30					
Menot	-192	-1,6				
Vanhojen vesijohtojen uusiminen				-75	-43	-8
Sj. taajaman sadevesiviemäri	-115					-6
Sonkalahden vesijohtolinjojen uusiminen	-113					
Paineviemärin rakentaminen ja Sonkalinnan jvp:n saneeraus ja jätevesilinjan rakentaminen	-139					
Sonkajärvi-lisalmi jätevedenpumppaamoiden saneeraus	-9,5					
Taivallahden jv. pumppaamojen uusiminen					-36	
Jyrkän vedenottamon aitaaminen	-10					
Sukevan jätevedenpuhdistamon välppä		-36				
Raudanniemen alueen viemärointi	Tulot Menot	10 -65				
Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		-37		-2	-21	-54
Sukevan pienpumppaamoiden jv-automaatio					-30	
Sukevan Pölkkyän jvp saneeraus					-34	
Suksimiehentien jv-pumppaamon saneeraus		-19				
Sonkalahden jvp:n uusiminen		-87				

Sj-lisalmi jvp:n pumppaamoiden uusiminen		-30				
Sonkajärven taajaman sadevesiviemäri		-24			-25	
Sonkajärven vesihuollon sähköinen kartta			-10			
Sonkajärven vesijohtoverkoston runkoventtiili-kaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen			-2	-15	-49	-44
Sukevan jätevedenpuhdistamon peruskorjaus ja automaation päivitys			-35			-16
Sonkajärven pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon				-31		
Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon				-2		-38
Sonkajärvi-lisalmi siirtoviemäriin tasaustalteen pumppujen saneeraus		Tulot	13			
		Menot	-64			-24
Sonkajärven taajaman sadevesiviemäriin jv-eriytyminen			-27	-57		

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen suurimpia investointeja vuoden 2020 aikana olivat seuraavat:

Sukevan Kortekankaan ja Iskolan jätevesipumppaamot sekä Sonkajärven Pappilan jätevesipumppaamo saneerattiin syksyn aikaan. Vesijohdon runkoverkoston venttiili- ja huoltokaivoja rakennettiin yksi Siikalammen alueelle, Sonkalahdentien päähän sekä yksi Sukevalle Järvenpäästä tulevan linjan ja Sukevan taajaman suunnan vesilinjan risteykseen. Ne valmistuivat loppuvuodesta 2020.

Sukevan vankilan läheisyydessä olevan vesitornin kuntoarvion laatiminen siirtyi vuodelle 2021. Työt pienpumppaamoiden liittämisestä vesihuoltoautomaatioon jatkuivat vuonna 2020. Tavoitteena on liittää kunnan haja-asutusalueen jv-verkon pienpumppaamot vesihuoltoautomaation piiriin.

Vesihuoltolaitoksen monivuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä laitoksen asiakkaiden kiinteistöihin eteni suunnitellusti, koronasta huolimatta. Vanha mittarikanta on ollut kiinteistöissä pääosin vanhentunutta ja uusien etäluettavien vesimittareiden vaihto on ollut ajankohtainen.

Vesistön tilaa edistävänä hankkeena aloitettiin Sonkajärven vedenkorkeuden noston suunnittelu ja hankkeen lupahakemusasiakirjoja valmisteltiin loppuvuodesta 2020. Suunnitelma- ja luvitusvaiheelle haettiin investointiavustusta Pohjois-Savon ELY-keskukselta.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Valtakunnallinen ja alueellinen kehitys

Koronavirusepidemia on jatkunut edelleen vuoden 2021 alkupuolella. Rokotukset ovat käynnistyneet, ja tavoitteena on, että suomalaiset saataisiin rokotettua kesään 2021 mennessä. Kevään 2021 yllä on vielä uhkapilviä siitä, miten koronavirusepidemia leviää sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Kysymyksessä on niin terveys- kuin talousuhkakkin. Valtio on elvyttänyt taloutta, ja se on alkanut toipua. Työttömyysaste on kuitenkin edelleen korkea, millä on kunnan verotuloja pienentävä vaikutus. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on purkautumatonta hoitotarvetta, joka voi kasvattaa kunnan SOTE-kustannuksia tulevina vuosina. Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu jatkuu joka tapauksessa väestön ikääntyessä. Samanaikaisesti työikäisen väestön väheneminen pienentää verotuloja.

Uuden SOTE-uudistuksen valmistelu on käynnistynyt. Toteutuessaan uudistus vaikuttaa merkittävästi niin kuntien toimintaan kuin talouteen. SOTE-uudistuksen vaikutus kunnan talouden tasapainotilaan on tämän hetkisen arvion mukaan vuodesta 2027 eteenpäin (jolloin siirtymäaika päättyy) noin -80 euroa/asukas tilikauden tulosta heikentävä (eli noin -300.000 euroa tilikauden tulosta pienentävä).

Kunnan investointipaineet ovat merkittävät. Teknisen lautakunnan valmistelemien kymmenen vuoden investointikehikon (2021-2030) mukaan investointien nettosumma on noin 16,0 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 1,6 miljoonaa euroa per vuosi. Samalle aikavälille laaditun talousennusteen mukaan kunnan tilikauden tulos painuu tappiolle jo vuonna 2022. Vuosikate on samaan vuonna ennusteen mukaan 0,9 miljoonaa

euroa. Vuonna 2023 vuosikate on 0,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 vuosikate painuu negatiiviseksi, -0,5 miljoonaa euroa. Edellisten tilikausien kertyneet ylijäämät on syöty arviolta vuoteen 2026 mennessä, jolloin kertynyttä alijäämää muodostuu arviolta noin -2,2 miljoonaa euroa. Vuoteen 2030 mennessä kertynyttä alijäämää olisi laskennallisesti -20,0 miljoonaa euroa. Kuntalain mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Taulukko 6. Vuosikate, suunnitelmapoistot ja investointisuunnitelman mukaiset nettoinvestoinnit

Vuosi	2021	2022	2023
Vuosikate, milj. €	2,9	0,9	0,1
Suunnitelman mukaiset poistot, milj. €	-1,4	-1,3	-1,4
Investointisuunnitelman mukaiset nettoinvestoinnit, milj. €	2,3	-2,2	0,8
Investointien tulorahoitus, %	126 %	41 %	13 %

Vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi kriisikuntakriteereistä. On kuitenkin huomioitava, että kriteeri koskee konsernia, ei peruskuntaa: Mikäli kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia, täyttyy yksi neljästä kriisikuntakriteeristä. Peruskunnan osalta kriteeri täyttyy Sonkajärvellä todennäköisesti jo vuonna 2022. Arvion mukaan Sonkajärven kunnan pitää ottaa syömävelkaa (=lainaa selvittääkseen toiminnasta aiheutuvista käyttötalouden kuluista) jo vuonna 2024.

Sonkajärven kunnassa tehtiin vuonna 2019 palveluverkkoselvitys, jonka tavoitteena oli tehdä ehdotus Sonkajärven kunnan tulevaisuuden palveluverkosta. Ehdotuksen pohjana oli nykyisen palveluverkon analyysi sekä jo aiemmin tehty kunnan kiinteistöselvitys. Nykytila-analyysin perusteella palveluverkkoselvityksessä todettiin, ettei Sonkajärven kunnan talous kestä nykyisenkaltaista palvelurakennetta. Tulorahoitus-pohja ei riitä kattamaan toiminnan ja poistojen kustannuksia. Selvityksessä todettiin, että kunnan on tehtävä merkittäviä muutoksia palvelurakenteeseen turvatakseen kunnan itsenäisyys ja riittävät palvelut asukkaille.

Valtion talousarviossa on varattu 30 miljoonaa euroa harkinnanvaraiseen valtionavustukseen vuodelle 2021. Harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarpeeseen vaikuttavina seikkoina otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Kunnan suurin yksittäinen yksityinen työnantaja Omatalo Oy hakeutui konkurssiin vuoden 2021 alussa. Tämä tulee vähentämään kunnallisverotuloja ainakin vuoden 2021 aikana ja vaikuttamaan kielteisesti kunnan elinvoimaan. Kunnan on mahdollista hakea harkinnanvaraista avustusta Omatalo Oy:n konkurssin perusteella. Tämä kuitenkin edellyttää, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Suunnitelma on liitettävä valtionosuuden korotusta koskevaan hakemukseen.

Sonkajärven kunnan talouden tasapainottamiseksi ja harkinnanvaraisen valtionavustuksen hakemiseksi kunnan on laadittava talouden tasapainottamissuunnitelma vuoden 2021 syksyyn mennessä, jolloin harkinnanvaraisen valtionavustuksen haku päättyy.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

SOTE-uudistuksen valmistelu on aloitettu uudelleen. Tämänhetkisen tiedon valossa SOTE-palvelut tulevat siirtymään maakuntien vastuulle. SOTE-uudistukseen liittyy sekä palvelujen saatavuuteen että kunnan rahoitukseen liittyviä riskejä.

Sonkajärven kunnan väestömäärä jatkaa pienemistään. Kunnan taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta on keskeistä, miten kunta pystyy sopeuttamaan palveluverkkonsa väestökehityksen mukaisesti.

Maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirusepidemia muuttaa kunnan toimintaympäristöä. Menestymisen ratkaisee se, miten hyvin kunta sopeutuu toimintaympäristön muutoksiin, joista osa on lyhytaikaisia, ja osa pitkäaikaisia.

Toiminnalliset riskit

Kunnan henkilöstön ikääntyminen on keskeinen toiminnallinen riski. Vuoteen 2023 mennessä noin 33 prosenttia kunnan henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän. Kunnassa on edistettävä ikääntyvän henkilöstön jaksamista ja löydettävä keinoja osaamisen siirtämiseen. Ikääntyminen mahdollistaa toisaalta myös organisaatio- ja henkilöstörakenteen uudelleentarkastelemisen. Työyhteisöille on varmistettava riittävä tuki muutostilanteissa. Osaavan henkilöstön rekrytointi kuntaan on tietyillä osaamisalueilla haastavaa.

Maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirusepidemia pakottaa kunnan käyttämään vaihtoehtoisia työnteon muotoja lähityöskentelyn sijaan. Sairastumisiin ja poissaoloihin varautumiseksi sijaisjärjestelyjen on oltava toimivia.

Taloudelliset riskit

Kunnan taloudelliset riskit ovat merkittävät. Väestön väheneminen heikentää rahoitus pohjaa ja ikääntyminen kasvattaa sosiaali- ja terveysmenoja. Kunnan taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta on keskeistä, miten kunta pystyy sopeuttamaan palveluverkkonsa väestökehityksen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysmenoissa haasteet kohdistuvat ennen muuta erikoissairaanhoidon kulujen hallintaan. Sairaanhoidopiirillä on käynnissä useita mittavia investointeja, jotka lisäävät kuntayhtymän menoja. Lisäksi erikoissairaanhoidon kustannusten nousupaine on merkittävä. Mikäli kuntayhtymä ei pysty tasapainottamaan talouttaan, on merkittävä riski, että erikoissairaanhoidon maksuosuudet ja/tai alijäämäisten tulosten kattaminen tulevat rasittamaan kunnan taloutta entistä enemmän.

Kunnan takausten kokonaismäärä on 3,9 milj. euroa, josta suurimmat takausvastuut ovat Sonkakoti Oy:lle 3,1 milj. euroa, Iskola Oy:lle 0,4 milj. euroa, Ylä-Savon Vesi Oy:lle 0,2 milj. euroa ja Ylä-Savon Jätehuolto Oy:lle 0,2 milj. euroa. Takauksiin ei liity tällä hetkellä merkittäviä riskejä.

Kunnan osakkeiden ja osuuksien yhteismäärä vuonna 2020 oli 4,5 milj. euroa, joista tytäryhteisöjen osakkeita on 0,9 milj. euroa ja kuntayhtymien osuuksia 2,7 milj. euroa. Kuntayhtymien osuuksista suurimmat ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (1,2 milj. euroa) ja Pohjois-Savon sairaanhoidopiiri (1,2 milj. euroa).

Konserniyhteisöihin liittyvät riskit

Konserniyhteisöistä suurimmat riskit liittyvät Pohjois-Savon sairaanhoidopiirin toimintaan ja mittaviin investointeihin sekä Aluekehityssäätiön rahoitusjärjestelyihin.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, jonka hallitukselle Säätiön hallitus on myöntänyt päätösvaltaa rahaston tavoitteiden toteuttamiseksi. Säätiön hallitus on hyväksynyt rahaston vuosikatsauksen vuodelta 2020. Aluekehityssäätiö/Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto myönsi vuonna 2019 Aluepro Oy:lle pääomalainaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa 31.12.2020 jäljellä 37 000,00 euroa.

Aluekehityssäätiön yhteydessä toimiva Ylä-Savon Instituutti -rahasto tukee sääntöjensä mukaisesti säätiön toimintaperiaatteita. Rahaston varat muodostuvat mm. lahjoituksista ja Säätiön tuotoista. Aluekehityssäätiö/Ylä-Savon Instituuttirahasto myönsi vuonna 2017 Aluepro Oy:lle konsernilainaa 35 000,00 euroa (hallituksen päätös 16.5.2017) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa jäljellä 17 000,00 euroa 31.12.2020.

Sonkajärven kunta on maksanut Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle jää takauksen maksun myötä regressioikeus ja näin ollen Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 331 200,00 euroa. Velkaa lyhennetään 100,00 euroa kuukaudessa.

Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi on Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle. Tällä hetkellä velan määrä on 110 000,00 euroa.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kunnan tehtävien, toimivallan ja vastuiden jako on dokumentoitu kunnan hallintosäätöön. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on tullut voimaan 1.1.2017 ja riskienhallintaohje 1.1.2019.

Muita kunnan toimintaa ja hallintoa ohjaavia keskeisiä ohjeita ovat:

- konserniohjeet
- omistajapolitiikka
- tietoturvaohjeistukset sekä -koulutukset
- tietosuojaohjeistukset sekä -koulutukset
- hankintaohje
- henkilöstöohjelma
- viestintästrategia
- asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohje
- kotiseutuarkiston toimintaohje
- asiakirjojen suojelusuunnitelma

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan velvollisuutena on osana taloudenhoidon tehtävää järjestää kunnan ja kuntakonsernin kokonaisvaltainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta, ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toimeenpano, valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä toimintakertomuksessa.

Kunnanhallitus:

1. valmistelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan ohjeen ja menettelytavat;
2. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan ja että riskien toteutumisen vaikutukset, todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan;
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä (raportointivastuu).

Valtuuston tehtävänä on hyväksyä sisäisen valvonnan ohje osana hallintosäätöä.

Toimielimien velvollisuutena on järjestää toimielimen ja tulosalueiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä ohjata ja valvoa niiden toimeenpanoa sekä raportoida niistä ohjeiden mukaisesti.

Toimielimet vastaavat alaisensa toiminnan tuloksellisuudesta. Niiden tulee seurata ja arvioida tulosalueiden toimintaa ja taloutta sekä varmistaa niiden toimintaan liittyvien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan menettelytapojen toteutuminen.

Kunnan johtoryhmän tehtävä on toimeenpanna sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja määräykset sekä koordinoita sisäisen valvonnan raportointia toimintakertomuksessa.

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulosalueillaan sekä raportoida siitä ohjeiden mukaisesti. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja valvoa niiden toimivuutta.

Konserniyhteisöjen velvollisuutena on järjestää sisäinen valvonta ja riskienhallinta organisaatiossaan huolellisesti. Riskienhallinnassa on otettava huomioon kunnan omistajapoliittiset tavoitteet ja konserniohje hyvän hallintotavan mukaisesti. Konserniyhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle konserniyhteisön merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Henkilöstön velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esimiehilleen.

Vuonna 2020 sisäisessä valvonnassa keskityttiin hankintoihin, käteiskassojen hoitoon sekä omaisuusvakuutuksiin. Vuoden 2020 aikana ei ole havaittu poikkeamia. Hankinnat on toteutettu hankintalain, erityislakien sekä kunnan hankintaohjeen mukaisesti. Käteiskassojen hoidosta on annettu 20.4.2020 ohje ”Käteiskassat ja niiden varojen määrät”. Ohjeen vastaista toimintaa ei ole havaittu. Kunnan omaisuusvakuutukset ovat ajan tasalla ja tarkoituksenmukaiset arvioituihin riskeihin ja omaisuuden arvoon nähden.

Päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta

Kunnan päätöksenteko perustuu hyvän hallinnon mukaisesti julkisuusperiaatteeseen ja avoimuuteen. Päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö ja hallintosääntö. Kuntalaisten asianmukainen kohtelu edellyttää, että henkilöstö toimii hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ja tuntee kuntalain, hallintolain ja julkisuuslain lisäksi riittävästi muuta lainsäädäntöä omalta vastuualueeltaan.

Päätöksentekoprosessin sisäisen valvonnan kannalta on tärkeää, että päätöksentekoprosessissa käytetään sähköistä asianhallintajärjestelmää. Viranhaltijapäätökset on tehty asianhallintajärjestelmällä, jotta ne ovat olleet otto-oikeus- ja oikaisuvaatimuskelpoisia. Päätökset on asetettu asianmukaisesti nähtäville ja lähetetty tiedoksi asianosaisille.

Oikaisuvaatimuksia tuli vuoden 2020 aikana kolme:

- Kunnanhallituksen päätös 30.3.2020 § 41: Toimivallan määräaikainen siirto/YT-neuvottelujen käynnistäminen henkilöstön lomauttamiseksi tarvittaessa ja lomauttamisen periaatteet
- Sivistyslautakunnan päätös 25.2.2020 § 14: Aloite Sonkajärven lukion opetusjärjestelyjen muuttamisesta
- Sivistyslautakunnan päätös 9.9.2020 § 55: Varhaiskasvatuksen vastaavan viran täyttäminen

Lisäksi vuonna 2020 käsiteltiin yksi vuonna 2019 saapunut hankinta-oikaisu: Sivistyslautakunnan päätös 3.12.2019 § 47; Sonkajärven kunnan palvelu- ja asiointiliikenteen kilpailuttaminen 1.1.2020-31.12.2021.

Henkilöstöasioiden sisäinen valvonta

Kuntakonsernin tärkein voimavara on sen osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö. Työkyvyn seuraaminen ja arviointi sekä ammattiosaamisen ylläpitäminen ovat tärkeä osa työyhteisön kehittämistä ja työyhteisön hyvinvoinnista huolehtimista. Työyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on myös riskienhallintaa. Toimiva työterveyshuolto, työsuojelutoiminta ja hyvin toteutettu yhteistoiminta edesauttavat työkyvyn säilymistä ja henkilöstön viihtyvyyttä. Henkilöstön on myös itse huolehdittava oman osaamisensa ylläpitämisestä.

Henkilöstöasioiden hoito perustuu valtuuston hyväksymään henkilöstöohjelmaan. Ohjelman toteutumista arvioidaan henkilöstökertomuksessa. Avainhenkilöiden tunnistaminen sekä osaamisen ja tehtävien jakaminen varmistavat toiminnan jatkuvuuden.

Viestintä on tärkeä osa johtamista. Periaatteena on, että henkilöstön on saatava tietoa henkilöstöä koskevista asioista sekä niiden kehityksestä. Erityisesti on tiedotettava henkilöstölle heidän omaan työtehtäviinsä ja niiden suorittamiseen liittyvistä muutoksista sekä työpaikkaan ja työoloihin liittyvistä asioista. Lähiesimiesten tapaamisia on järjestetty tarpeen mukaan.

Johtamista, henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa sekä työyhteisön hyvinvointia arvioidaan muun muassa kehityskeskustelujen, työpaikkakokousten ja osaamiskartoitusten avulla. Näiden toteuttamisesta vastaa toimitusjohtaja tai tulos-/vastuualueen esimies.

Henkilöstökertomus on laadittu tilinpäätöksen 2020 yhteydessä.

Talouden suunnittelun sisäinen valvonta

Talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän perustana on valtuuston vuosittain hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät käyttösuunnitelmat. Talousarvioon kirjattujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelyprosessi on avainasemassa luotaessa perustaa seurantaan liittyvälle sisäiselle valvonnalle. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmä on tilivelvollisten käytössä oleva sisäisen valvonnan väline, jonka avulla talouden suunnittelu ja seuranta toteutetaan.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa riskejä pienennetään hyödyntämällä kattavasti toiminnan ja talouden seurantajärjestelmiä ja sisäistä laskentaa sekä hyödyntämällä talouteen, palvelujen kysyntään, lainsäädännön kehitykseen ja väestöpohjaan liittyviä ennakkotietoja, tilastoja ja ennusteita. Talouden suunnittelun valvontatoimenpiteillä pyritään varmistamaan talousarvion ja -suunnitelman perustuminen realistisiin suunnitelmiin sekä talousarvion valmistelussa käytettävän raportoinnin luotettavuus.

Talousarvio laaditaan yhteistyössä luottamushenkilöiden, henkilöstön ja mahdollisuuksien mukaan kuntalaisten kanssa. Talousarviokäsittelystä ja sitä koskevista päätöksistä tiedotetaan aktiivisesti. Kunnan internet- sekä sosiaalisen median sivustoja hyödynnetään tiedottamisessa.

Talousarvion toteutumisen seurannassa on vuonna 2020 noudatettu sisäisen valvonnan yleisohjeen määräyksiä. Tilikauden aikana tiedossa olleista menojen lisäyksistä tai tulojen alituksista on tehty talousarvion muutosesitys tilikauden aikana.

Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta

Kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kuntalakia, kirjanpitolakia, hyvää kirjanpitoa ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita sekä muuta asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista. Tämä edellyttää oikein tehtyjä kirjauksia sekä toimintakertomuksessa, tuloslaskelmassa, taseessa ja liitetiedoissa oikeita ja riittäviä tilinpäätöstietoja.

Kirjanpito perustuu valtuuston hyväksymään talousarvioasetelmaan. Se on järjestetty toimielimittäin, tulos- ja vastuualueittain, tulosityksiköittäin sekä tilierittelyittäin. Sen perusteella voidaan seurata talousarvion ja käyttösuunnitelmien toteutumista ja saada kunnan toiminnassa, johtamisessa ja tilastoinnissa tarvittavat tiedot.

Kunnassa on noudatettu hyvää kirjanpitoa ja maksuliikennettä koskevia lakeja, sääntöjä ja ohjeita. Menotositteet ovat yksilöitävissä ja varmennettavissa kirjanpitojärjestelmästä, josta käyvät ilmi myös tositteiden asiatarkastajat ja hyväksyjät. Kirjanpidon kuukausiraportit ovat olleet tilivelvollisten viranhaltijoiden saatavissa ajantasaisesti. Kunnanhallitus on käsitellyt vuoden 2019 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kokouksessaan 30.3.2020 ja valtuusto 15.6.2020. Vuoden 2020 välitilinpäätös on laadittu tilanteen 30.6.2020 perusteella ja saatettu tiedoksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Vesihuollossa on havaittu poikkeama, jonka johdosta vesihuollon perus- ja käyttömaksuja on jäänyt laskuttamatta. Laskutus on voitu tehdä takautuvasti kolmen edellisen vuoden ajalta. Loppuosa laskuttamatta jääneistä perus- ja käyttömaksuista jää kunnan tappioksi, yhteensä 19 155,93 euroa. Poikkeamaan on reagoitu muuttamalla vesihuollon prosesseja siten, että riittävä tiedonkulku on varmistettu ja epäselvät tilanteet selvitetään heti.

Omaisuuuden hallinnon sisäinen valvonta

Kunnan omaisuus kirjataan kunnan taseeseen. Kunnan omaisuutta ja rahavaroja on hoidettava riskittömästi ja tuloa tuottavasti. Kunnan henkilöstön velvollisuutena on huolehtia siitä, ettei kunnan omaisuutta katoa ja että se pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan omaisuuteen kohdistuneet vahingot tai rikokset on tarvittaessa ilmoitettava poliisille.

Kunta on vakuuttanut kunnan omaisuuden, henkilöstön, kunnan ulkopuolisille aiheuttamat vahingot ja asiakaskunnan vakuutusyhtiön kanssa tehdyn riskien kartoituksen perusteella.

Vuoden 2020 aikana Sonkajärven kunnan runkoviemäriinjalla syntyi tukos, jonka johdosta As Oy Lahtelan huoneistojen lattialle tulvi jätevedettä. Kunta teki vahingosta vahinkoilmoituksen vakuutusyhtiölleen Pohjola Vakuutus Oy:lle. Pohjolan ratkaisu asiassa oli, että koska viemäriputken tukkeutuminen ei vakuutusyhtiön mukaan ollut tapahtunut äkillisesti ja odottamatta, kysymys ei ollut Julkisyhteisön vastuuvakuutuksen korvauspiiriin kuuluvasta vahinkotapahtumasta eikä korvausta vakuutuksen perusteella voitaisi maksaa. Kunta teki Pohjolan ratkaisusta oikaisupyynnön yhtiön asiakasasiamiehelle, joka pysytti päätöksen ennallaan. Kunta vei asian edelleen riita-asiana FINE vakuutus- ja rahoitusneuvonnan käsiteltäväksi, ja vaati Pohjolan ratkaisua muutettavaksi. FINE totesi, että se pitää vakuutusyhtiön korvauspäätöstä asianmukaisena, eikä vakuutusyhtiö siten ole velvollinen korvaamaan vahinkoa kunnalla myöntämästään vastuuvakuutuksesta.

Sonkajärven kunnalle aiheutui viemäri vahingon johdosta As Oy Lahtelan kiinteistön korjaus- ja korvauskuluja yhteensä 59 501,39 euroa. Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitos on sittemmin varustanut tukoksessa olleen viemärikaivo 168:n mitta-anturilla. Mitta-anturi hälyttää vesi- ja viemäriautomaation kautta LVI –päivystäjälle mikäli kaivon jätevesipinta nousee yli asetetun hälytysrajan.

Tietohallinnon ja tietoturvan sekä tietosuojan sisäinen valvonta

Sonkajärven kunnan tietohallinto-ohjelma 2018-2021 on tullut voimaan 1.6.2018. Ohjelmassa on määritelty tietohallinnon toimijoiden tehtävät ja vastuut. Ohjelman lisäksi kunnan tietohallinnossa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä tietoturvaohjeistuksia, asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohjetta, tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa sekä muita kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksymiä ohjeita.

Kunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa tietohallintoon ja tietoturvaan liittyen. Kunnan tietohallintovastaava (kunnansihteeri) on osallistunut säännöllisesti tietohallintovastaavien tapamisiin ja vastannut tiedonkulusta Savon ICT Palvelut Oy:n ja kunnan henkilöstön välillä. Tietoturvapoikkeamasta ilmoittaminen on ohjeistettu kunnan intranet-sivuilla.

Kunnassa on tietosuojavastaava (arkistonhoitaja), ja koko henkilöstö sekä luottamushenkilöt on koulutettu tietosuoja-asioihin EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen. Tietosuoja- ja turvaa koskevat seuraavat ohjeistukset:

- Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka
- Henkilötietojen käsittely Sonkajärven kunnassa
- Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet
- Luottamushenkilön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet

Rekisteritietojen tarkastuspyyntö ja henkilörekisteriin talletetun henkilötiedon korjaamisvaatimus –lomakkeet löytyvät kunnan internet-sivuilla.

Kunnassa käsiteltiin vuonna 2020 yksi tietoturvapoikkeamaepäily. Poikkeamaa ei todennettu ja se todettiin käsitellyksi. Lisäksi kunnassa tapahtui yksi tietoturvaloukkaus, josta raportoitiin tietosuojavaikuttajalle.

Muut asiat

Kunnan avustusten myöntämisessä on noudatettu talousarviota sekä annettuja ohjeita ja määräyksiä. Takauspäätökset on yksilöity ja takauspäätöksiin on liitetty tiedot takausta hakevan organisaation taloudellisesta tilanteesta. Vakuuksien käsittelyssä on noudatettu voimassa olevia säännöksiä.

1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen

Sonkajärven kunnan riskienhallintaprosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, jotka perustuvat riskienhallinnan kansainvälisiin suosituksiin ja standardeihin:

1. Toimintaympäristön määrittäminen
2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävät
3. Riskien tunnistaminen
 - a. Riskien itsearviointi
 - b. Vuosittain tehtävä
 - c. Huomioidaan toimintaympäristön muutokset
4. Riskien arvioiminen
 - a. Riskien tunnistamisen yhteydessä
 - b. Arvioidaan todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta asteikolla 1-4
5. Riskeihin vastaaminen (hallintatoimet)
 - a. Riskien priorisointi
 - b. Toimenpiteiden valinta
6. Valvontatoimenpiteet (kontrollit)
7. Raportointi
8. Seuranta

Riskienhallintaprosessin vaiheet 1 ja 2 dokumentoidaan kuntastrategiaan sekä vuosittain laadittavaan talousarvioon. Toimintaympäristö määritellään Sonkajärven kuntastrategiassa sekä vuosittaisessa talousarviossa, mutta siihen liittyviä muutoksia seurataan jatkuvasti ja niihin reagoidaan tarpeen mukaan. Sonkajärven kunnan perustehtäviä säätelevät useat lait ja asetukset. Tavoitteet asetetaan Sonkajärven kunnan kuntastrategiassa ja muissa strategioissa ja suunnitelmissa. Tavoitteita täsmennetään vuosittain talousarviossa.

Vaiheet 3-6 dokumentoidaan erilliseen vuosittain päivitettävään riskienhallintaohjelmaan. Riskienhallintaohjelma laaditaan toimielintasolla ja sen laatimisesta vastaavat toimielinten esittelijät. Ohjelman laatimiseen osallistuvat tulosalueiden esimiehet. Riskienhallintaohjelma käsitellään ao. toimielimessä talousarviovuoden keväällä ja tarvittaessa. Mikäli kesken tilikauden havaitaan merkittäviä uusia riskejä, tulee niistä raportoida välittömästi ao. toimielimelle. Riskit tulee käsitellä toimielimessä riskienhallintaprosessin vaiheiden 3-6 mukaisesti ja dokumentoida ne riskienhallintaohjelmaan.

Vaiheet 7 ja 8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä. Riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja olennaisimmista riskeistä raportoidaan toimintakertomuksessa. Seurannalla tarkoitetaan riskienhallinnan tehokkuuden arviointia ja riskienhallinnan kehittämistä. Seurannasta vastaa kunnanhallitus.

Vuonna 2020 riskienhallinnan kehittäminen keskittyi varautumiseen häiriö- ja poikkeusoloihin. Vuoden aikana:

- otettiin käyttöön sähköinen kokousmenettely valmiusjohtoryhmän kokouksissa,
- muodostettiin laajennettu valmiusjohtoryhmä (kaikki esimiehet),
- laadittiin ohje sähköisistä kokouksista kunnan toimielimille,
- täsmennettiin kriisiviestinnän menettelytapoja.

1.2.3 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Vuonna 2021 riskienhallinnan kehittäminen keskittyy edelleen toimintakykyyn häiriö- ja poikkeustilanteissa. Sisäisessä valvonnassa keskitytään vuonna 2021 kunnan hallintosäännön ja sille alisteisten sääntöjen ja ohjeiden ajantasaisuuden varmistamiseen. Lisäksi tarkistetaan vesihuoltolaskutukseen liittyvien prosessien toimivuus siten, että maksujen periminen tehdään oikea-aikaisesti.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. *Vuosikate* osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattavat olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutokset tilikaudella.

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

	2020	2019
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>
Toimintatuotot	3 726	3 796
Valmistus omaan käyttöön	18	28
Toimintakulut	-30 035	-30 177
Toimintakate	-26 291	-26 353
Verotulot	13 896	12 728
Valtionosuudet	16 523	15 241
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3	5
Muut rahoitustuotot	463	432
Korkokulut	-53	-57
Muut rahoituskulut	-2	-2
Vuosikate	4 539	1 993
Poistot ja arvonalentumiset	-1 390	-1 279
Tilikauden tulos	3 149	714
Tilinpäätössiirrot	-1 091	-284
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 058	430

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,4	12,6
Vuosikate/Poistot, %	327	156
Vuosikate euroa/asukas	1 181	512
Asukasmäärä	3 844	3 895

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

	2020		2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 539		1 993	
Tulorahoituksen korjaukset	38	4 577	78	2 071
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 255		-2 624	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	49		45	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	-1 206	2	-2 578
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 371		-507
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-7		0	
Antolainasaamisten vähennys	8	1	95	95
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		4 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 080		-1 012	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000	-2 080	-2 700	288
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10		-105	
Saamisten muutos	-76		-270	
Korottomien velkojen muutos	85	-1	-289	-663
Rahoituksen rahavirta		-2 080		-281
Rahavarojen muutos		1 291		-787
	Rahavarat 31. 12.	1 605	313	
	1. 1.	313	1 101	-787
Rahoituslaskelman tunnusluvut		2020		2019
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€		1 815		-1 276
Investointien tulorahoitus, %		376,5		77,3
Laskennallinen lainanhoitokate		4,0		1,5
Kassan riittävyys, pv		18		3
Asukasmäärä		3 844		3 895

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE

	12/2020	12/2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	159	85
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	159	85
AINEELLISET HYÖDYKKEET	21 508	21 702
MAA- JA VESIALUEET	1 588	1 588
RAKENNUKSET	15 564	15 384
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	3 463	3 741
KONEET JA KALUSTO	431	503
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	8	8
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	453	479
SIJOITUKSET	4 771	4 836
OSAKKEET JA OSUUDET	4 508	4 571
MUUT LAINASAAMISET	83	91
MUUT SAAMISET	181	174
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	26 438	26 624
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	241	270
LAHJOITUSRAHASTOJEN VARAT	277	253
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	519	523
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	1 063	987
LYHYTAIKAISET SAAMISET	1 063	987
MYYNTISAAMISET	548	402
MUUT SAAMISET	175	236
SIIRTOSAAMISET	340	349
RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 605	313
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 667	1 300
VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 624	28 447

	12/2020	12/2019
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	9 934	9 934
MUUT OMAT RAHASTOT	44	44
EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 351	2 922
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 058	430
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 387	13 329
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
POISTOERO	1 659	1 518
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 300	350
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 959	1 868
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	115	77
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	115	77
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	241	270
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	267	253
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	508	523
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	7 914	8 759
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	7 559	8 233
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	348	518
MUUT VELAT	8	8
LYHYTAIKAINEN	2 740	3 891
JOUKKOVELKAKIRJALAINAT	0	1 000
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOKSILTA	674	911
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	171	170
SAADUT ENNAKOT	1	1
LYHYTAIKAISET OSTOVELAT	676	652
MUUT VELAT	149	129
SIIRTOVELAT	1 070	1 028
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	10 654	12 649
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 624	28 447

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	61,9	53,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	31,2	39,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	5 409	3 351
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 407	860
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	8 751	10 831
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	2 277	2 781
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	10 232	12 445
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	2 662	3 195
Lainasaamiset, 1000 euroa	83	91
Asukasmäärä	3 844	3 895

1.5 Kokonaistulot ja menot

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	3 726	TOIMINTAKULUT	30 035
VEROTULOT	13 896	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-18
VALTIONOSUUDET	16 523	KORKOKULUT	53
KORKOTUOTOT	3	MUUT RAHOITUSKULUT	2
MUUT RAHOITUSTUOTOT	463	TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
INVESTOINNIT		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS	-38
RAHOITUSOSUUDET	49	INVESTOINNIT	
INVESTOINTIMENOIHIIN		INVESTOINTIMENOT	1 255
RAHOITUSTOIMINTA		RAHOITUSTOIMINTA	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	8	ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	7
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	34 668	PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	1 080
		LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	1 000
		KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	33 376

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 34 668 - 33 376 = 1 292

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = 1 291 - (-1) = 1 292

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sonkajärven kuntakonserniin on vuonna 2020 kuulunut kolme tytäryhteisöä, yksi osakkuusyhteisö sekä kuusi kuntayhtymää. Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkamisesta on tehty päätös.

Tytäryhteisöt ovat Sonkakoti Oy, Virastokeskus Oy sekä Aluekehityssäätiö. Osakkuusyhteisö on Sukevan Liikekeskus Oy. Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä.

KONSERNIRAKENNE 31.12.2020

SONKAJÄRVEN KUNTA

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Tilikaudella 2020 omistajaohjaus tytäryhteisöille on ollut riittävää ja tiedonkulku on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnanhallitus on kokouksissaan linjannut Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ajankohtaisia asioita ja ohjeistanut siten kuntayhtymän luottamushenkilöedustajia. Kunnanjohtaja sekä luottamushenkilöt toimivat tytäryhteisöjen hallituksissa ja toteuttavat siten omistajapoliittista ohjausta tytäryhteisöihin. Lisäksi tapauskohtaisesti yhteisöedustajia voidaan ohjeistaa, yhtiöiden edustajia kuulla suullisesti ja järjestää suunnittelukokouksia merkittävistä konsernia koskevista asioista.

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 306 vuokra-asuntoa, joista 78 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

Sonkakoti Oy:n strategia

Sonkakoti Oy noudattaa toiminnassaan ja tavoitteissaan Sonkajärven kunnan hyväksymää kuntastrategiaa vuosille 2017 – 2021.

Tavoitteet

- Monipuolinen asuntotarjonta ja hyvä palvelu asiakkuuden eri vaiheissa
- Kohtuulliset asumiskustannukset
- Asukkaiden viihtyisä ja sujuva arki
- Elinkaaritaloudelliset korjaus- ja rakennusinvestoinnit
- Hyvinvoiva henkilöstö ja edistyneet tietojärjestelmät

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Asuinrakennukset, kpl	52	52	54
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	59 176	59 176	60 983
Asuinhuoneistoala, m ²	15 677	15 677	16 076
Huoneistot, kpl	294	294	306
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³	2 400	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²	665	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1 796	1 781	1 788
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	8,34	8,34	8,34
Vuokra, kunnantalo €/m ² , sis. alv 24 %	16,92	16,92	16,92
Asuntojen vaihtuvuus, %	20	20	27
Asuntojen käyttöaste, %	97,29	97	96,8
Omavaraisuusaste, %	23,01	22	24,83
Maksuvalmius, quick ratio	0,51	1,0	0,22
Vuokrasaavat, 1 000 €	14	20	11
Lainakanta, 1 000 €	6 128	5 691	5 690
Lainanlyhennykset, 1 000 €	532	437	438
Poistot, 1 000 €	323	309	335
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	72	58	58

SONKAJÄRVEN VIRASTOKESKUS OY

Sonkajärven Virastokeskus Oy on Sonkajärvi-konsernin tytäryhteisö, josta kunnan omistusosuus on 100 %.

Toiminta-ajatus:

Sonkajärven Virastokeskus Oy:n toiminta-ajatuksena on vuokraoikeuden nojalla hallita Sonkajärven kunnan Rutakon kylässä Mäntykangas -nimistä tilaa (kiinteistötunnus 762-413-0007-0100-U) sekä omistaa ja hallita tilalla olevaa virastotalorakennusta.

Virastotalo purettiin lähes kokonaan vuoden 2020 aikana. Purku saatettiin loppuun helmikuussa 2021. Purkamisen vuoksi yhtiö on poistanut omaisuutensa arvon 651 719 euroa taseestaan vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Tilikauden alijäämä on -687 024 euroa.

Tunnusluvut ja mittarit	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Liikerakennus, kpl	1	1	1
Rakennustilavuus, m ³	14 700	14 700	14 700
Huoneistoala, m ²	3 520	3 520	3 520
Huoneistot, kpl	19	19	19
Hoitotuotot, 1 000 €	175	134	77
Pääomatuotot, 1 000 €	0	0	0
Vastikesaatavat, 1 000 €	0	0	0
Lainakanta, 1 000 €	0	0	0
Lainojen lyhennykset, 1 000 €	0	0	0

ALUEKEHITYSSÄÄTIÖ

Säätiö tukee alueiden kilpailukykyä tutkimuksen, kehittämistyön ja koulutuksen avulla. Aluekehityssäätiön toiminta vuonna 2020 noudatti vuonna 2016 tehtyä strategista valintaa siirtää Aluekehitys, Aluetutkimus ja Aluekoulutus Aluepro Oy:lle. Aluekehityssäätiö omistaa Aluepro Oy:n osake-enemmistön (63,5 %). Vuoden 2020 kuluessa Aluekehityssäätiöllä ei ollut työntekijöitä eikä toimintaa.

Vuoden 2020 aikana Aluekehityssäätiö luopui vähemmistöosakkuudestaan Envitecpolis Oy -nimisessä yhtiössä (2,22 %).

Aluekehityssäätiö-konsernin liikevaihto v. 2020 oli 0,218 miljoonaa € ja Aluekehityssäätiön liikevaihto v. 2020 oli 0,031 miljoonaa €. Konsernin tulos oli 22 681,18 € ylijäämäinen ja Aluekehityssäätiön tulos oli 18 431,09 € ylijäämäinen.

Aluekehityssäätiön yhteydessä toimiva Ylä-Savon Instituutti -rahasto tukee sääntöjensä mukaisesti säätiön toimintaperiaatteita. Rahaston varat muodostuvat mm. lahjoituksista ja Säätiön tuotoista.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, jonka hallitukselle Säätiön hallitus on myöntänyt päätösvaltaa rahaston tavoitteiden toteuttamiseksi. Säätiön hallitus on hyväksynyt rahaston vuosikatsauksen vuodelta 2020.

Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi on Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle. Tällä hetkellä velan määrä on 110 000,00 euroa. Aluepro Oy:n kanssa on tehty sopimus tavaramerkkikorvauksesta.

Aluekehityssäätiö/Ylä-Savon Instituuttirahasto myönsi vuonna 2017 Aluepro Oy:lle konsernilainaa 35 000,00 euroa (hallituksen päätös 16.5.2017) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa jäljellä 17 000,00 euroa 31.12.2020.

Aluekehityssäätiö/Sonkajärven tuote- ja yrityskehityssäätiö myönsi vuonna 2019 Aluepro Oy:lle pääomaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on 31.12.2020 tätä velkaa jäljellä 37 000,00 euroa.

Sonkajärven kunta on maksanut Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle on jäänyt takauksen maksun myötä regressioikeus ja näin ollen Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 331 200,00 euroa. Velkaa lyhennetään 100,00 euroa kuukaudessa.

Aluepro Oy

Aluepro Oy:n liikeideana on tarjota tiedonhankinta-, kehittämis-, koulutus- sekä tuki- ja taloushallintopalveluja alueiden julkisen sektorin, yritysten ja yhteisöjen kilpailukyvyä edistämiseksi.

Aluekoulutus järjesti vuoden 2020 aikana 43 koulutusta, joihin osallistui yhteensä 756 henkilöä (Vuosi 2019: 58/1 004, 2018: 74/1 414).

Yhtiö on tilikauden aikana maksanut soviteltua tavaramerkkikorvausta Aluekehityssäätiölle 500,00 euroa kuukaudessa (7 kuukaudelta), yhteensä 3 500,00 euroa. Maksettu summa on sovittu sopimuksella. Yhtiö maksoi myös edellisiltä vuosilta avoimeksi jäänyttä tavaramerkkikorvausta Aluekehityssäätiölle 9 200,00 euroa sekä lisäsuorituksen 15 800,00 kattaen alkuperäisen suunnitelman mukaista tavaramerkkikorvausta.

Vuonna 2020 Aluepron liikevaihto oli noin 220 000 euroa (2019: 290 000 euroa). Aluepro Oy:n tilikauden voitto oli 4 250,09 euroa (2019: -37 025,89 euroa).

KUNNAN MAKSUOSUUDET (1 000 €) KUNTAYHTYMILLE VUOSINA 2018–2020

	2020	2019	2018
Pohjois-Savon liitto	35 ¹	36 ¹	36 ¹
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (toteuma)	16 908	16 865	16 952
² Vaalijalan kuntayhtymä (kehitysvammaisten laitoshoido)	0	0	0
² Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	4 218	4 140	4 206
Yhteensä	16 943	16 901	16 988

¹ sisältää Pohjois-Savon Kehittämisasiainrahaston maksuosuuden

² sisältyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toteutuneisiin kustannuksiin

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Sonkajärven Virastokeskus Oy

Sonkajärven Virastokeskus Oy:n hallinnoiman Virastokeskus-kiinteistön purku toteutui pääosin vuoden 2020 aikana. Purku saatettiin loppuun helmikuussa 2021. Sonkajärven Virastokeskus Oy:llä ei ole tällä hetkellä toimintaa.

Sonkakoti Oy

Kunnan vuokrataloyhtiö Sonkakoti Oy sähköisti kaiken toimintansa tilikauden aikana. Kaikki toiminta asunnon hakemisesta irtisanomiseen pystytään tekemään nyt etänä. Tilikauden aikana Sonkakoti Oy toteutti seuraavat remontit:

- Suksimiehentie 1 ulko-ovi ja lukkoremontti
- Saunatilojen remontit: Toritie 11, Annantie 8, Viertotie 23, Suksimiehentie 1
- Särkitie 1 ja Taivallahdentie 8 julkisivujen maalaus
- Kylpyhuoneremontteja 4 kpl
- Huoneistojen pintaremontteja 11 kpl

Kiinteistöistä vajaakäyttöinen ja huonosta sisäilmasta kärsivä Koulutie 5 eteläisin talo (1/3) päätettiin tyhjentää ja myöhemmin purkaa. Tilikauden lopussa Sonkakoti osti Annantie 9 rivitalon.

Vuoden 2020 aikana tehtiin selvitys Sonkajärven kunnan ja Sonkakoti Oy:n yhteisestä kiinteistöhuollosta. Selvityksen lopputuloksena kunnanhallitus edellytti, että kunta ja Sonkakoti Oy lisäävät edelleen yhteistyötään esimerkiksi hyödyntämällä yhteisiä tiloja, koneita ja laitteita, ja että yhteistyöstä raportoidaan kunnanhallitukselle vuoden 2021 aikana.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkamisesta on tehty päätös ja purku toteutunee vuoden 2021 aikana. Muita olennaisia muutoksia konsernirakenteeseen ei ole tiedossa.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tulokselista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnan konserniohjeessa luodaan puitteet Sonkajärven kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistusohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja niiden mukaisen omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus nimeää edustajat tytäryhtiö- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin sekä antaa ohjeet kuntaa eri yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävästä poikkeamista.

Kunnanhallitus seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpideehtouksia havaitsemistaan epäkohdista. Kunnanhallitus myös vastaa tytäryhtiöiden valvonnan järjestämisestä, antaa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kunnan muulle viranomaiselle sekä antaa tilinpäätöksen yhteydessä valtuustolle selvityksen konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa, vastaa konserniohjeen mukaan kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä, seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle. Kunnanjohtajalla on oikeus osallistua tytäryhtiöiden hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen, jossa hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus.

Konserniraportoinnissa tytäryhtiöt ovat noudattaneet konserniohjeen määräyksiä ja toimittaneet toimielintensä esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöt ovat myös raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan välitilinpäätöksen 30.6.2020 ja tilinpäätöksen 2020 yhteydessä. Konsernitilinpäätös 2020 on laadittu kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt, osakkuusyhtiöt sekä kuntayhtymät. Konsernitilinpäätös käsittää konsernitaseen, -tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla muun muassa rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat ja riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto. Myös tiedottaminen ja markkinointi voidaan kuntakonsernissa hoitaa keskitetysti. Keskitettyjä konserni-toimintoja ei tilikaudella ole ollut, lukuun ottamatta ICT-palveluita, jotka ostetaan Savon ICT Palvelut Oy:ltä ja joita käyttää joiltakin osin myös Sonkakoti Oy.

Tytäryhteisöjen riskienhallinta on järjestetty noudattamaan mahdollisuuksien mukaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa kunnan kanssa. Riskien vakuuttamisessa on noudatettu yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Konsernivalvonta on järjestetty tytäryhtiöiden toimintaympäristö ja kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisella ja riittävällä tavalla.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2020		Vuosi 2019	
Toimintatuotot		28 782 511		28 541 206
Toimintakulut		-54 718 326		-54 912 445 *
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		28 609		20 243
Toimintakate		-25 907 207		-26 350 997
Verotulot		13 821 317		12 674 703
Valtionosuudet		18 048 091		16 654 284
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	4 567		5 453	
Muut rahoitustuotot	433 748		435 466	
Korkokulut	-146 829		-152 283	
Muut rahoituskulut	-42 638	248 848	-61 798	226 839
Vuosikate		6 211 050		3 204 829
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 807 881		-2 541 564	
Omistuksen eliminointierot			-12 010	
Arvonalentumiset	-8 342	-2 816 223	-4 474	-2 558 048
Satunnaiset erät		-20 855		50
Tilikauden tulos		3 373 972		646 832
Tilinpäätössiirrot		1 358		2 939
Tilikauden verot		-3 147		-4 497
Laskennalliset verot		-14 654		-9 143
Vähemmistöosuudet		-3 908		-8 807
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		3 353 620		627 323

* vertailutietoa on muutettu -10.866 euroa
(Vaalijalan ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymät)

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut %	52,6	52,0
Vuosikate/Poistot, %	220,5	125,3
Vuosikate, €/asukas	1 616	823
Asukasmäärä 31.12.	3 844	3 895

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2020		Vuosi 2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 211 050		3 215 695	
Satunnaiset erät	-20 855		50	
Tilikauden verot	-3 147		-4 497	
Tulorahoituksen korjaukset	49 024	6 236 072	-17 825	3 193 423
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 208 771		-4 008 928	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	121 563		137 709	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	109 309	-2 977 899	24 877	-3 846 342
Toiminnan ja investointien rahavirta				
		3 258 172		-652 919
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-7 023		-705	
Antolainasaamisten vähennys		-7 023		-705
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	824 086		4 530 691	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 826 150		-1 745 738	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 001 729	-2 003 794	-2 693 941	91 012
Oman pääoman muutokset		2 191		-2 936
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-40 889		-74 934	
Vaihto-omaisuuden muutos	-40 045		-16 855	
Saamisten muutos	135 258		-527 503	
Korottomien velkojen muutos	309 477	363 801	-49 756	-669 047
Rahoituksen rahavirta				
		-1 644 825		-581 676
Rahavarojen muutos				
		1 613 347		-1 234 595
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	4 689 240		3 075 892	
Rahavarat 1.1.	3 075 892	1 613 347	4 310 487	-1 234 595
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä				
5 vuodelta, €		-1 084 132		-4 117 080
Investointien tulorahoitus, %		201,2		83,1
Laskennallinen lainanhoitokate		2,4		1,2
Kassan riittävyys		29		18

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2020	Vuosi 2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	157 509	160 370
Muut pitkävaikutteiset menot	194 015	138 075
Ennakkomaksut	48 963	17 686
	<hr/>	<hr/>
	400 487	316 130
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 014 529	2 073 503
Rakennukset	25 302 721	25 684 493 *
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 651 377	3 924 230
Koneet ja kalusto	1 143 330	1 254 037
Muut aineelliset hyödykkeet	38 128	87 632
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 080 178	1 211 261
	<hr/>	<hr/>
	34 230 263	34 235 155
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	241 941	229 641
Muut osakkeet ja osuudet	963 922	915 315
Muut lainasaamiset	18 173	18 173
Muut saamiset	195 377	188 354
	<hr/>	<hr/>
	1 419 413	1 351 484
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	149 372	63 785
Lahjoitusrahastojen varat	306 495	286 269
Muut toimeksiannot	253 782	225 448
	<hr/>	<hr/>
	709 650	575 501
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	115 885	78 828
Muu vaihto-omaisuus	120 073	117 084
	<hr/>	<hr/>
	235 957	195 912
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	1 027	1 027
Siirtosaamiset	137	137
	<hr/>	<hr/>
	1 164	1 164
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 366 366	1 113 396
Lainasaamiset	34 533	29 240
Muut saamiset	563 207	954 927 *
Siirtosaamiset	628 400	630 203
	<hr/>	<hr/>
	2 592 507	2 727 766
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	234 857	73 695
	<hr/>	<hr/>
	234 857	73 695
Rahat ja pankkisaamiset	4 454 383	3 002 197
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	44 278 680	42 479 004

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2020	Vuosi 2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2 845	2 845
Arvonkorotusrahassto	34 766	49 162
Muut omat rahastot	1 470 753	1 468 454
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 083 315	1 457 395
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 353 620	627 323 **
	<u>16 879 274</u>	<u>13 539 154</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	61 864	57 772
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	326 806	284 715
	<u>326 806</u>	<u>284 715</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	150 561	68 390
Lahjoitusrahastojen pääomat	301 930	293 087
Muut toimeksiantojen pääomat	28 659	26 634
	<u>481 150</u>	<u>388 112</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 019 109	18 652 508
Lainat julkisyhteisöiltä	652 667	927 020
Muut velat	7 690	37 214 *
Laskennalliset verovelat	103 617	96 092
	<u>18 783 083</u>	<u>19 712 834</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat		1 000 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 444 765	1 543 232
Lainat julkisyhteisöiltä	274 353	271 928
Saadut ennakot	103 037	87 292
Ostovelat	2 121 633	2 045 744 *
Muut velat	293 730	266 234 *
Siirtovelat	3 487 884	3 268 014 *
Laskennalliset verovelat	21 102	13 973
	<u>7 746 505</u>	<u>8 496 416</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>44 278 680</u>	<u>42 479 004</u>

** vertailutietoa on muutettu -10.866 euroa (Vaalijalan ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymät)

* vertailutietoja on muutettu yhteensä +10.866 euroa

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	Vuosi 2020	Vuosi 2019
Omavaraisuusaste %	38,3	32,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	43,6	48,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	5 437	2 085
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	1 414	535
Konsernin lainat €/asukas	5 305	5 750
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	20 391	22 395
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 euroa	21 416	23 401
Lainat ja vuokravastuut 31.12. euroa/asukas	5 571	6 008
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	18	18
Kunnan asukasmäärä	3 844	3 895

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelman mukaan tilikauden tulos on 3 148 775,70 euroa.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2020 tulokseen vaikuttavina toimenpiteinä toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

1. Tehdään poistoeroa lisäävä kirjaus 250 000 euroa (-) terveyskeskukseen sijoitetun arkistotilan osalta. Tehdään suunnitelman mukaisia poistoja vastaavat, poistoeroa vähentävät kirjaukset yhteensä 109 015 euroa (+): Rutakon koulukeskuksen I, II ja III vaihe 51 627 euroa, siirtoviemäri 12 751 euroa, Sukevan kyläkeskus 8 325 euroa, Mosaiikin keittiö 36 289 euroa ja arkistotilat 23 euroa.
2. Tehdään investointivarausta vähentävä kirjaus 250 000 euroa (+) arkistotilojen osalta. Tehdään investointivarausta lisäävä kirjaus 1 200 000 euroa (-) terveyskeskuksen peruskorjausta varten.
3. Tilikauden ylijäämä 2 057 790,58 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli/alijäämätilille.

2 Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu on laadittu sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutumisvertailu noudattaa talousarvion toimielin- ja tulosalue rakennetta. Talouden toteutumisen lisäksi esitetään tavoitteiden toteutuminen mahdollisine poikkeamineen. Valtuusto on hyväksynyt käyttötalousosan talousarviossa määrärahat ja tuloarviot **toimielintasolla (sitova taso)** sekä asettanut tavoitteet tulosalueittain.

TOIMIELIN:	KESKUSVAALILAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vaalit
Kustannuspaikat:	Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, kunnallisvaalit
Tilivelvolliset:	Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakkoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Vuonna 2020 ei pidetty vaaleja.

TOIMIELIN:	TARKASTUSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tarkastustoimi
Kustannuspaikka:	Tarkastustoimi
Tilivelvolliset:	Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-26	-	-26	-26	99,7 %
Toimintakate	-26	-	-26	-26	99,7 %
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-1		-1	-1	
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-27	-	-27	-27	100,2 %

Perustelut

- Toimikauden alussa on laadittu tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen.
- Kunnanhallituksen vuoden 2019 toimintakertomukseen sisältyvä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tarkastettu.
- Arviointikertomuksessa vuodelta 2019 on edellisten vuosien arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi.
- Toimielinten pöytäkirjojen ja päätöksiensä seuranta.
- Yhteenvedona tarkastuksista on laadittu 28.5.2020 valtuustolle arviointikertomus vuodelta 2019. Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen 15.6.2020.
- Tarkastuslautakunta on tehnyt 4.9.2020 väliarvioinnin vuoden 2020 toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Valtuusto on käsitellyt väliarvioinnin 28.9.2020.
- Tilintarkastuspalvelut ja tarkastuslautakunnan sihteeri-pöytäkirjanpitäjän tehtävät on ostettu BDO Auditor Oy:ltä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Tarkastuslautakunnan työsuunnitelman painopistealueiden lukumäärä/vuosi	10	11	13
Koulutuspäivien lukumäärä/vuosi	1	1	1
Tilitarkastajan antamat suulliset ja kirjalliset raportit, lukumäärä/vuosi	3	4	2
Tarkastuslautakunnan tarkastuspäivät	7	6	9
Ostetut tilintarkastuspäivät:			
- tilintarkastaja	6,2	9	8,2
- avustava tilintarkastaja	6	6	7,5

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Yleishallinto
Kustannuspaikat:	Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hanke- rahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustuimisto, yhteispalvelu, monistus, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, kunnansihteeri

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista sekä kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Asuminen ja ympäristö	Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet	Asiakaspalautteet kerätään ja analysoidaan	Asiakaspalautteet on kerätty ja analysoitu.
Tasapainoinen kuntatalous	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Tilikauden ylijäämä > 0 euroa	Tilikauden ylijäämä 2 057 791 euroa.
Tasapainoinen kuntatalous	Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä per asukas vuonna 2020 on 2 277 euroa. Kuntien keskimääräinen velkamäärä per asukas vuonna 2019 oli 3 341,8. Tavoite on saavutettu.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla	Työssä laskennalliseen eläkeikään saakka tai enemmän	Toteuma >80 % eläkkeelle jääneistä/vuosi	Ei toteutunut, toteuma 70 %.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esimiestyötä	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset, sairauspoissaolot	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset eivät heikenny, sairauspoissaolot eivät kasva	Työtyytyväisyyskyselyn toteuttaminen päätettiin siirtää vuodelle 2021 koronavirus-epidemian vuoksi.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Ammattitaitoinen henkilöstö	Tarjoamme henkilöstölle ammatillista koulutusta	Koulutussuunnitelman mukaiset koulutustunnit	Toteuma 80 %	Ei toteutunut Koronavirusepidemian vuoksi. Koulutuksia peruttiin.

Vuonna 2020 kerättiin palautetta kunnan viestinnän onnistumisesta. Asteikolla 1-5 viestintä internet-sivulla sai arvosanan 3,35, viestintä sosiaalisessa mediassa arvosanan 3,32 ja viestintä painetussa mediassa arvosanan 3,24.

Tilikauden tulokseksi muodostui 3.148.775,70 euroa, ja tilikauden ylijäämäksi 2.057.790,58 euroa. Tavoite positiivisesta tuloksesta saavutettiin. Asukaskohtainen velkamäärä on edelleen alle maan keskiarvon (vuonna 2020 Sonkajärvellä 2 277 euroa/asukas, vuonna 2019 Manner-Suomen keskiarvo 3 341,8 euroa/asukas).

Työtyytyväisyyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Aikataulun mukaan kysely olisi tullut toteuttaa vuonna 2020, mutta Koronavirusepidemian ja poikkeusolojen vuoksi kysely päätettiin siirtää vuodelle 2021. Koulutussuunnitelman mukaisia koulutustunteja ei saavutettu Koronavirusepidemian vuoksi (koulutuksia peruttiin).

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	90		90	81	89,5
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-1 422	-383	-1 805	-1 462	81,0
Toimintakate	-1 332	-383	-1 715	-1 381	80,5
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-90		-90	-80	89,5
Vyörytyserämenot	-86		-86	-71	82,7
Vyörytyserätulot	639		639	595	93,1
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot	83		83	87	
					105,0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 598	-383	-1 981	-1 613	81,5
Henkilömäärä¹	8		8	9	

¹ Käyttötalousoosassa raportoitava henkilöstömäärä sisältää kokoaikaiset, osa-aikaiset ja työllistetyt työntekijät, jotka ovat vakinaisessa tai määräaikaisessa palvelussuhteessa kuntaan (myös osa-aikaiset harjoittelijat ja oppisopimustyöntekijät) 31.12.2020.

Yleishallinnon tulosalueen merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut, joka sisältää sekä palkat että palkkiot sivukuluineen, yhteensä noin 600.000 euroa. Palvelujen ostot olivat noin 500.000 euroa. Palvelujen ostoista merkittävimmät olivat ICT-kulut noin 200.000 euroa, työterveyshuollon kustannukset 69.000 euroa (josta KELA-palautus 35.000 euroa), verotuskustannukset noin 90.000 euroa sekä hanke- ja jäsenmaksut noin 70.000 euroa. Muista toimintakuluista merkittävimpiä olivat sisäiset vuokrat, 150.000 euroa.

Yleishallinnon toimintamenoihin ja kokonaiskustannuksiin vaikutti vuonna 2020 merkittävästi Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin vuoden 2019 tilinpäätöksen kertyneen alijäämän kattaminen sekä vuoden 2020 ennakoitun alijäämän kattamiseen varautuminen. Nämä kasvattivat tulosalueen menoja noin 220.000 euroa netto.

Vesihuoltoavustuksia jaettiin 2.700 euroa ja vauvarahoja 2.200 euroa. Rintamaveteraanien leskien siivousavustuksiin osoitettiin 500 euroa ja SPR Savo-Karjalan piirin historiikin kirjoittamista tuettiin 500 eurolla. Ar-kiston siirto toteutettiin vuonna 2020 onnistuneesti Virastotalolta Terveyskeskukseen valmistuneisiin tiloihin.

Suomen Kuntaliiton jäsenmaksu oli noin 12.000 euroa ja Pohjois-Savon liiton jäsenmaksu noin 35.000 euroa. Ylä-Savon Veturin hankeraha oli noin 13.000 euroa.

Verotuskustannukset olivat noin 90.000 euroa, vakuutukset noin 9.000 euroa, löytöeläinkustannukset 6.000 euroa ja maahanmuuttajien palvelut 1.000 euroa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Valtuuston kokousten lukumäärä	5	9	5
Hallituksen kokousten lukumäärä	15	17	14
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokousten lukumäärä	4	5	3
Kyläparlamentin kokousten lukumäärä	4	4	3
Nuorisovaltuuston kokousten lukumäärä		5	6

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Työllistäminen
Kustannuspaikat:	Työpaja, työllistämishankkeet, työmarkkinatuen kuntaosuus, nuorten kesätyöllistäminen, oppisopimuskoulutus
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, työllisyssihteeri, kunnansihteeri

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Elinkeinoelämän kehittäminen	Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 11	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentin vuosittainen keskiarvo alle 11 %	13,4 %
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua	Nuorten kesätyöllistämiseen varatun määrärahan käyttö	Nuorten kesätyöllistämiseen varatulla määrärahalla työllistetty vähintään 38 nuorta	Kesätyötuen määrärahaa oli puolet vähemmän kuin edellisenä vuotena: Työllistettiin 25 kesätyötuella ja 7 työllistämisen budjetista

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	271	-10	261	262	100,4
Valmistus omaan käyttöön	15		15	2	14,3
Toimintamenot	-804	-45	-849	-825	97,2
Toimintakate	-518	-55	-573	-561	97,9
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-35		-35	-30	86,9
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-839	-45	-884	-856	96,8
Henkilömäärä	28	28	28	20	

Perustelut:

Työllistämisen tulosalueen tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan kuntastrategian ja sähköisessä hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuustokauden tavoitteet ja toimenpiteet.

Työllistämistoiminnassa tulee huomioida asiakkaan (työllistettävän) kokonaisvaltainen elämäntilanne. Palkkatuen määrä on aina henkilökohtainen, joten palkkatuen kokonaismäärää on vaikea määritellä etukäteen, eikä se saa vaikuttaa asiakkaan tilanteeseen työllistettäessä. Työllistämistoiminnan painopisteenä on pitkäaikaistyöttömien (yli 300 päivää työttömänä työmarkkinatukea saaneet) ja nuorten työllistäminen kunnan työyksiköihin ja työpajoille. Heille haetaan myös mahdollisuuksia muun muassa avoimilta työmarkkinoilta tai koulutusvaihtoehtoja heidän palvelutarpeensa mukaisesti. Kunta on varautunut työllistämään pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria myös ilman valtion tukea pienentääkseen työttömyyden kustannuksia.

Kunnan työllistämisen tulosalue on tehnyt edelleen aktiivista, monialaista yhteistyötä eri tahojen kanssa niin paikallisesti kuin seutukunnallisesti työllisyyden, urasuunnittelun ja yrittäjyyden edistämiseksi. Koronan takia Suomen hallitus sulki työpajatoiminnan keväällä, jolloin kuntouttava työtoiminta loppui ja kunnassa tehdyt lomautukset aiheuttivat sen, ettei huhti-elokuussa voitu työllistää kuntaan yhtään pitkäaikaistyöttöntä tai palkkatuella töihin tulevaa. Nämä molemmat työalasta riippumattomat syyt nostivat työttömyyden kustannuksia kunnassamme.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämässä saavutettiin tavoitteet. Työttömiä työnhakijoita työllistettiin palkkatuella 39 (v. 2019: 34), jotka ohjautuivat työpajoille (21) ja muihin kunnan yksiköihin sekä siirtosopimuksin Sote:lle & järjestöihin (18). Näistä 39:stä velvoitetyöllistettynä oli kuusi työtöntä. Työkokeilussa oli yhdeksän (kunnan eri työpisteissä sekä paikkakunnan sekä ympäristökuntien yritysissä). Kuntouttavaan työtoimintaan osallistui kunnassamme 17 työtöntä ja heidän lisäksi kuntouttavan työtoiminnan ryhmässä oli keskimäärin kahdeksan kävijää (ryhmä järjestettiin Päiväkeskus Pysäkin kanssa). Näihin edellä mainittuihin lukuihin sisältyvät 19 nuorta, jotka olivat työllistämisen tulosalueen toimissa (v. 2019: 14).

Keväällä 2020 jatkui moniammatillinen ”Mielen ja kehon kevennys” -hyvinvointiryhmä vertaistoimintakeskus Touhulan kanssa, ryhmässä oli keskimäärin seitsemän osallistujaa.

Työllisyysviikolla olimme mukana RekryRehveillä, työllisyyden aamukahvilla (viisi kävijää) ja pidimme nuorten kesätyöinfon, jossa kävivät 8- ja 9-luokkalaiset sekä lukion 1- ja 2-luokkalaiset.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunnan maksuosuus 300-999 päivää työmarkkinatukea saaneista on 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneista 70 %. Työmarkkinatuen kuntaosuudeksi varattiin määrärahaa 0,20 milj. euroa (2019: 0,22 milj. euroa).

Talousarviossa oli tavoitteeksi kirjattu yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita keskimäärin 58 henk./kk, joka alittui v. 2020, jolloin heitä oli 44 henk./kk (2019: 42 henk./kk). Työttömyysprosentti Sonkajärvellä 31.12.2020 oli 15,3 % (2019: 9,6 %) ja keskimääräinen työttömyysprosentti vuonna 2020 oli 13,4 % (2019: 9,8 %).

Työpajatoiminta

Kunnan työllistämisyksikön tulee suunnitella, kehittää ja toteuttaa uusia aktivointimahdollisuuksia yhteistyössä eri työyksiköiden ja toimijoiden kanssa. Työpajalla valmennettavat tarvitsevat työhön ja koulutukseen aktivoinnin lisäksi myös sosiaalista tukea.

Vuoden 2020 aikana työpajan tehtävät painottuivat kuntouttavaan valmennukseen työpajoilla. Työelämään valmennusta sekä oppisopimuskoulutusta tehtiin ensisijaisesti pajan seinien ulkopuolella (esimerkiksi kunnan eri toimintayksiköissä ja työkokeilut seutukunnan yritysissä).

Yritysten, yhdistysten, järjestöjen ja säätiöiden pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämisen tukemiseen harkinnanvaraisella työllistämisen kuntalisällä varattiin määrärahaa 2.500 euroa (2019: 5.000 euroa). Tuki käytettiin yhden nuoren työllistämiseen.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen varattiin 8.500 euroa (2019: 15.000 euroa). Nuoria palkattiin tuella 25 ja sen lisäksi työllistämisen budjetista seitsemän, jolloin kaikille kunnasta kesätyötä hakeneille saatiin työpaikka.

Työllistämishankkeet

Nuorten työpajatoiminnan kehittämishanke

Kunta haki Itä-Suomen aluehallintovirastolta avustusta nuorten työpajatoimintaan yhden ohjaajan (yksilö- ja työvalmentajan) palkkauskustannuksiin. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuuksia ohjattuun ja tuettuun työtoimintaan. Nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään ja saada/ylläpitää ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on selkiyttää ammatinvalintaa tai ylläpitää jo olevaa ammattitaitoa. Vuonna 2020 hanke painottui edelleenkin seinättömän työpajatoiminnan kehittämiseen sekä opinnollistamisen suunnitteluun ja käytäntöön ottamiseen.

YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä -hanke

Hankkeen tavoitteena on nostaa esille Ylä-Savon alueen työmahdollisuuksia sekä ohjata ja kouluttaa motivoitunutta henkilöstöä alueen työllistäville toimialoille. 1.1-31.12.2020 hankkeessa on ollut 13 sonkajärveläistä työnhakijaa. Hankkeen omarahoitusosuuteen vuodelle 2020 varattiin 5.000 euroa.

Iisalmen seudun monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistämisen prosessin etenemisestä ja seurannasta. Iisalmen seudun monialaiseen yhteispalveluun varattiin kuntaosuutta 2.500 euroa. Typ-palvelussa oli 31.12.2020 kirjoilla 12 sonkajärveläistä, joista kuusi on nuoria.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Kuntaan työllistettyjen pitkäaikaistyöttömien määrä, hlö/v	34	25	39
Työttömien työnhakijoiden määrä, keskim./kk	148	250	217
Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat, keskim./kk	6	20	13
Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työttömät työnhakijat, keskim./kk	42	55	44
Yksilö- ja työvalmennettavien määrä, hlö/v	64	47	75
- joista alle 29-vuotiaita hlö/v	14	10	19

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Ruokapalvelu
Kustannuspaikat:	Mosaiikin keittiö, Sonkajärven koulukeskuksen keittiö ja Sukevan koulun keittiö
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, kunnansihteeri

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	1 165		1 165	1 133	97,3
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-1 046	-57	-1 103	-1 071	97,1
Toimintakate	120	-57	63	62	99,7
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-53		-53	-50	94,4
Vyörytyserämenot	-51		-51	-51	100,1
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot				-4	
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 150	-57	-1 207	-1 176	97,5
Henkilömäärä	13		13	14	

Perustelut

Koulukeskuksen keittiö valmistaa koulun lisäksi Sonkajärven päivä- ja vuorohoidon ateriat (poislukien päivälliset ja viikonloppuateriat). Sukevan koulun keittiö valmistaa koulun lisäksi Sukevan päiväkodin ja SOTE:n Sukevan yksiköiden ateriat. Mosaiikin keittiö valmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon tehostettujen palveluasuntojen, kuntoutusosasto Kipinän ja päivätoiminnan sekä vuorohoidon päivälliset ja viikonloppuateriat.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Ateriasuoritteet, Mosaiikki (terveyskeskuksen keittiö 2018-2019)	138 996	130 462	139 778
Ateriasuoritteet, koulukeskus	90 760	104 385	74 550
Ateriasuoritteet, Sukevan koulu	25252	26 710	25 694
Ateriasuoritteet yhteensä	255 008	261 457	240 022
€ / ateriasuorite, Mosaiikki	4,61	4,32/4,76	4,71
€ / ateriasuorite, koulukeskus	3,44	3,75	5,15
€ / ateriasuorite, Sukevan koulu	5,45	5,40/5,56	5,18
€ / ateriasuorite, koko ruokahuolto	4,28	4,35	4,90
Asiakaskyselyn toteuttaminen ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi		Asiakaskysely tehty	Joka toinen vuosi
Suosittelujen mukaiset ruokaohjeet käytössä (Kouluruokasuositus 2017 ja Sairaalaruokasuositus 2010)		Käytössä	Käytössä Ikääntyneiden ruokasuositus 2020
Lähi- ja kotimaisen ruoan käyttö		17 %	22 %

Suorite kuvaa aterian vaatimaa raaka-aineiden ja työn määrää. Esim. kouluateria on yksi suorite, työpaikka-ateria on 1,25 suoritetta, tehostetun palveluasumisen yhden asiakkaan ateriat/vuorokausi on 4,8 suoritetta. Suorite perustuu Kuntaliiton antamaan suositukseen.

Tulevina vuosina suoritteiden määrään vaikuttaa oppilaiden määrän väheneminen. Terveyskeskuksen/Mosaiikin suoritemäärä on palautunut suunnitellulle tasolle.

Nykyisissä hankintasopimuksissa (sopimuskausi 1.5.2017 alkaen) on huomioitu lähiruoan tarjoamisen mahdollisuus niin, että tuoteryhmäkohtaisten osatarjousten jättäminen on ollut mahdollista. Sellaisia ovat mm. tuoreet kasvikset, perunat, marjat ja leipomotuotteet.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Kustannuspaikat:	SOTE kuntayhtymä, kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä:

- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) tuottamat sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto.
- Erikois- ja erityistason sairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelut.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto:

- Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut.
- Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon järjestöavustukset.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat	Kaikki alla mainitut toimenpiteet:	Sairastavuusindeksi	Kelan sairastavuusindeksi vuonna 2015 oli 127,1 (koko maa: 100,0), sairastavuusindeksi ei nouse vuoden 2015 tasosta	Kelan vakioitu sairastavuusindeksi vuonna 2018 oli 121,8. Sairastavuusindeksi on laskenut vuoden 2015 tasosta.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla	Turvaamme toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut toteutuvat sopimuksenmukaisella tavalla	Sosiaali- ja terveydenhuollon toteutuneet kustannukset < talousarvio	Talousarvio 17,1 milj. euroa ja toteuma 16,9 milj. euroa. Toteuma alle talousarvion.
Seutukunnallinen yhteistyö/verkokunnan rakentaminen	Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa	Teemme tiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	Sote-uudistus ei ole vielä toteutunut.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-17 591		-17 591	-17 347	98,6
Toimintakate	-17 591		-17 591	-17 593	100,0
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot					
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 591		-17 591	-17 347	98,6

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Keväällä 2020 levinnyt koronapandemia vaikutti voimakkaasti kuntayhtymän toimintaan ja talouteen. Toiminnan rajoitusten myötä toiminnassa syntyi myös kustannussäästöjä. Kustannukset vähentyivät rajoitusten vuoksi aikuispsykososiaalisissa palveluissa työtoimintojen keskeytysten vuoksi. Vammaispalveluissa kulut alittuivat vammaispalvelulain mukaisista palveluista kuljetuspalvelussa ja henkilökohtaisessa avussa sekä kehitysvammahuollon osalta päivä- ja työtoiminnoissa. Ostetussa erikoissairaanhoidossa keväällä palveluiden käyttö ja laskutus jäivät selkeästi talousarviossa arvioidusta, mutta palveluiden käytön lisääntyttä syksyllä, oli koko vuoden toteuma lähes talousarvion mukainen.

Merkittäviä toiminnallisia muutoksia vuoden aikana olivat lisälmen sairaalan päivystyksen, erikoissairaanhoidon palveluiden ja Kallionsydämen hoivakodin siirtyminen kuntayhtymän omaksi toiminnaksi.

Talousarviovertailu

Sonkajärven kunnan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus talousarvion mukaan oli 17,2 milj. euroa ja toteuma 16,9 milj. euroa (98,6 %). SOTEn oman toiminnan talousarvio oli 12,8 ja toteuma 12,7 milj. euroa (99,4 %). Ostetun erikoissairaanhoidon talousarvio oli 4,4 milj. euroa ja toteuma 4,2 milj. euroa (96,1 %). Vuoteen 2019 verrattuna kunnan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus pysyi lähes samalla tasolla.

Taulukko 7. Sonkajärven kunnan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuudet.

PALVELU (1 000 €)	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Tot. %
Aikuispsykososiaaliset palvelut	672	734	683	93,0
Aikuissosiaalityö	108	121	108	88,8
Erikoissairaanhoido, oma tuotteistettu	701	602	661	109,8
Erikoissairaanhoido, ostettu, KYS	4 319	4 389	4 218	96,1
Hoito ja hoiva	6 307	6 342	6 167	97,2
Kuntoutus	202	215	189	111,9
Perhepalvelut	836	913	984	87,8
Suun terveydenhuolto	312	417	324	107,7
Vammaispalvelut	1 754	1 860	1 817	77,7
Vastaanotto	1 363	1 245	1 337	97,7
Ympäristötoimi	173	192	198	107,4
Hallinto, seudullinen	74	84	89	
Palvelut yhteensä	16 821	17 114	16 775	
Satunnaiset erät (ISA alaskirjaus)	44	39	133	
Maksuosuus yhteensä	16 865	17 153	16 908	98,6

Aikuispsykososiaaliset palvelut -51 t€/7,0 %

Maksuosuus alittui 51 000 euroa / -7,0 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kasvua vuoteen 2019 verrattuna oli 11 000 euroa / 1,7 %. Alitus aiheutuu avohoidon arvioitua pienemmistä kustannuksista ja osastohoidon tarpeen vähenemisestä.

Aikuissosiaalityön palvelut -14 t€/11,2 %

Maksuosuus alittui 14 000 euroa / -11,2 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kulut olivat vuoden 2019 tasolla. Kevään 2020 korona tilanteen vuoksi tehdyt työtoimintojen keskeyttämiset vähensivät kuluja.

Ostettu erikoissairaanhoido -172 t€ / 3,9 %

Maksuosuus alittui 172 000 euroa/3,9 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vähennystä vuoteen 2019 verrattuna 101 000 euroa/ 2,3 %. Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten vähennys johtuu palvelutarpeen vähenemisestä. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö on jatkunut edelleen vuoden 2020 aikana, koska osa asiakkaita on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaisesti. Kustannukset muualta ostetun erikoissairaanhoidon osalta ovat kuitenkin laskusuuntaiset. Vaikka ostetun erikoissairaanhoidon kustannus jäi alle talousarvion, rasitti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämien kattaminen kunnan taloutta noin 220.000 euroa.

Oma erikoissairaanhoido +59 t€ / 9,8 %

Maksuosuus ylittyi 59 000 euroa/9,8 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vähennystä vuoteen 2019 verrattuna 40 000 euroa/5,7 %. Jäsenkuntien maksuosuuksien ylittymiseen vaikutti sekä toimintatuottojen alittuminen että toimintakulujen ylittyminen. Myynti- ja maksutuotot eivät kertyneet odotetulla tavalla pandemian aikana toteutetuista rajoituksista johtuen. Toimenpideyksikkö siirtyi kuntayhtymän omaksi toiminnaksi vuoden 2020 alusta alkaen ja toiminnan vaatimat määrärahat ylittivät arvioidun.

Hoito- ja hoivapalvelut -175 t€ / 2,8 %**Kotihoito -188 t€ / 8,9 %**

Maksuosuus alittui 188 t€ / 8,9 %. Merkittävimmät poikkeamat olivat päivätoiminnan kustannusten alittuminen 56 000 euroa ja kotihoidon kustannusten alittuminen 96 000 euroa.

Asumispalvelut -113 t€ / 3,8 %

Maksuosuus alittui 113 t€ / 3,8 % ja tuotettujen hoitopäivien määrä alitti talousarviossa arvioidun -3 200 hoitopäivällä/12,6 %:lla.

Osastopalvelut +129 t€ / 11,9 %

Maksuosuus ylittyi 129 t€ / 11,9 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kasvua vuoteen 2019 verrattuna oli 76 000 euroa/6,7 %. Kustannusten kasvu johtui Covid-19 pandemiasta. Toimintatuotot alittuvat ennakoitua pienemmän potilasmäärän vuoksi. Osastopalvelujen hoitopäivät ja käynnit alittavat arvioidun 806 suoritteella (21,6 %) edellisvuoden toteuman 973 suoritteella (24,9 %).

Geriatrisia ja hoitotarvikejakelu -4 t€ / 2,0 %

Hoitotarvikejakelun maksuosuus ylittyi 3 000 euroa/ 2 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vähennystä vuoteen 2019 verrattuna oli 11 000 euroa/6,4 %. Kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta. Pandemian aiheuttamat rajoitukset näkyivät geriatrisiapalveluissa asiakas- ja käyntimäärien vähenemisellä.

Kuntoutuspalvelut -26 t€ / 12,2 %

Maksuosuus alittui 26 000 euroa/12,2 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vähennystä vuoteen 2019 verrattuna oli 13 000 euroa/6,5 %. Kuntoutuksen asiakas- ja käyntimäärät vähenivät ikäihmisten palveluissa, ryhmätoiminnoissa ja puheterapiassa pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi.

Perhepalvelut +71 t€ / 7,7 %

Maksuosuus ylittyi 71 000 euroa/7,7 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kasvua vuoteen 2019 verrattuna oli 148 000 euroa / 17,7 %. Kasvu aiheutui sosiaalityön ja koulutiimin lisä resurssoinnista sekä kodin ulkopuolelle sijoitusten suuremmasta tarpeesta. Hoitopäivä oli 368 / 13,1 % enemmän kuin edellisellä vuonna.

Suun terveydenhuolto -93 t€ / 22,3 %

Maksuosuus alittui 93 000 euroa/22,3 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kasvua vuoteen 2019 verrattuna oli 11 000 euroa/ 3,7 %. Suun terveydenhuollon kustannusten kasvu johtuu kysyntään perustuvasta palvelutarpeen kasvusta sekä vastaanotto toimintaan liittyvien kustannusten noususta.

Vammaispalvelut -43 t€ / 2,3 %

Maksuosuus alitti talousarvion 43 000 € / -2,3 %. Kasvua vuoteen 2019 verrattuna oli 63 000 euroa / 3,6 %. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen osalta alitus oli 47 000 euroa / -10,1 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kulut pienenevät kuljetuspalvelujen ja henkilökohtaisen avun osalta. Kehitysvammahuollossa toteuma oli 10 000 € / 0,8 % talousarviota suurempi. Kasvua aiheutui palveluasumisen hoitopäivien määrän ja hinnan noususta.

Vastaanottopalvelut +92 t€ / 7,4 %

Maksuosuus ylittyi Sonkajärven terveyskeskuslääkäri- ja hoitajapalvelujen osalta 94 000 euroa / 8,8 % alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vähennystä vuoteen 2019 verrattuna oli 4 000 euroa / 0,6 %. Maksuosuuden ylittyminen johtuu epidemian aiheuttamasta kustannusten kasvusta ja käyntimäärien alenemisesta johtuvasta maksutuottojen alenemisesta.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Asukasluku	3 895	3 791	3 844
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus, 1 000 €	16 821	17 153	16 908
Maksuosuus, €/asukas	4 319	4 525	4 398

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut olivat 0,4 milj. euroa. Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon järjestöavustukset olivat 52.250 euroa.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Elinkeinojen kehittäminen
Kustannuspaikat:	Elinkeinotoimi, maaseututoimi, lomatoimi
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Elinkeinoelämän kehittäminen	Tiivis yritys yhteistyö ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	Yritysvaikutusten arviointi on tehty, kpl/v ja % kaikista päätöksistä	<ul style="list-style-type: none"> Yritysvaikutusten arviointi on tehty niissä päätöksissä, joilla on vaikutusta yritys-toimintaan Kaksi tapaa-mista/v 	Yritysvaikutusten arviointeja tehtiin 22 kpl. Koronavirusepidemian vuoksi ei järjestetty lainkaan yrittäjätapaamisia.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjyyskasvatuksen osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Vuonna 2019 yritysten määrä lisääntyi 14 yrityksellä vuoteen 2018 verrattuna (6 %).
Elinkeinoelämän kehittäminen	Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	<ul style="list-style-type: none"> Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, % 	<ul style="list-style-type: none"> Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, % 	<p>Maitoa tuotettiin vuonna 2019 yhteensä 22 718 609 litraa, vähennystä 1 % vuoteen 2018 verrattuna</p> <p>Naudanlihaa tuotettiin vuonna 2019 yhteensä 811 212 kiloa, lisäystä 8 % vuoteen 2018 verrattuna</p>
Elinkeinoelämän kehittäminen	Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa	Kehitämme matkailuelinkeinoa	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Q4/2019: 10. Määrä sama kuin edellisessä mittauksessa.

Seutukunnallinen yhteistyö/verkokunnan rakentaminen	Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen	Teemme tiivistä seudullista yhteistyötä seudun elinvoiman parantamiseksi	Ylä-Savon seutukunnan väestö- ja työpaikkakehitys	Väestön väheneminen pysähtyy Työpaikkojen määrä lisääntyy	Väestö väheni 52 henkilöllä (edellisenä vuonna 72 henkilöllä). Väestön väheneminen oli hitaampaa kuin edellisenä vuotena. Työpaikat lisääntyivät 3 työpaikalla.
---	---	--	---	---	---

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	57		57	56	99,4
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-188		-188	-189	100,8
Toimintakate	-131		-131	-133	101,4
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-2		-2	-1	63,7
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-190		-190	-191	100,4
Henkilömäärä					

Perustelut

Maaseutuhallinnon tehtävät hoitaa maaseutulautakunta. Kunnan maksuosuus lautakunnalle vuonna 2020 oli 84.000 euroa (2019: 78.000 euroa). Maaseututoimiston toimipiste on Sonkajärvellä. Lomituspalvelut järjestää Iisalmen kaupunki.

Koronavirusepidemian vuoksi peruttiin vuodelle 2020 suunnitellut yhteismarkkinointitapahtumat (Eukonkanto, Lohirannan Rompepäivät, Paisuan Tuojamateatteri, Jyrkän Ruukin kesäteatteri, Sonkajärvi Soi, Sukevan Kylämarkkinat).

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän maksuosuus oli noin 21.000 euroa (yhteistoimintasopimus seudullisesta kehittämistoiminnasta).

KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO YHTEENSÄ

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	1 584	-10	1 574	1 533	97,4
Valmistus omaan käyttöön	15		15	2	14,3
Toimintamenot	-21 051	-485	-21 536	-20 894	97,0
Toimintakate	-19 452	-495	-19 947	-19 359	97,1
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-143		-143	-130	91,3
Vyörytyserämenot	-174		-174	-154	88,4
Vyörytyserätulot	639		639	595	93,1
Muut laskennalliset menot				-5	
Muut laskennalliset tulot	83		83	88	105,0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-21 638	-485	-21 853	-21 183	99,9
Henkilömäärä¹	24		24	47¹	

Sisältää talousarviosta poiketen myös työllistetyt.

TOIMIELIN:	SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA
Tulosalue:	Sukevan alueen palvelut
Kustannuspaikat:	Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste
Tilivelvolliset:	Sukevan aluelautakunta, aluesihtööri, kunnaninsinööri

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	26	0	26	24	89,9
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-144	0	-144	-135	93,5
Toimintakate	-118	0	-118	-111	94,3
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-11		-11	-10	85,0
Vyörytyserätulot	62		62	61	98,3
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-156		-156	-145	92,9
Henkilömäärä	2¹			1	

¹ Aluesihtööri ja kirjastovirkailija (aluelautakunta 40 %)

Sukevan asiointipiste on tukipalvelu, jonka nettokustannukset vyörytetään muille kustannuspaikoille toimintakulujen suhteessa vuodesta 2020 alkaen.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Tyytyväisyys asiointipisteen toimintaan, asiakastyytyväisyysmittaus, asteikko 1-5	tehdään joka toinen vuosi	4	4,7
Kävijämäärä asiointipisteessä/työpäivä	67	80	55
Sisäliikuntavuorot, kpl/viikko	20	20	20
Kuntosalin käyttäjät, hlöä/vuosi	156	155	154
Alueella järjestetyt tapahtumat			
- lukumäärä	7	6	4
- kävijämäärät yhteensä	5500	3 500	2500

Koronasta johtuen kävijämäärät ovat vähentyneet asiakas- ja tapahtumakäynneissä.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Varhaiskasvatus
Kustannuspaikat:	Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkotit, perhepäivähoito, lasten kotihoitotuki
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodinjohtajat

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun

Varhaiskasvatusta järjestettiin Sonkajärvellä v. 2020 kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestettiin Sonkajärven Yhtenäiskoululla varhaiskasvatuksen ja koulutoimen ryhmissä sekä Sukevan koululla koulutoimen alaisuudessa. Vuorohoitoa tarjottiin Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa. Lasten kotihoitotuki on varhaiskasvatuspaikalle vaihtoehtoinen lapsen hoidon järjestämisen muoto. Lisäksi kunnassamme oli vuonna 2020 käytössä kotihoitotuen kuntalisä.

Varhaiskasvatuksen koordinoimana on Sonkajärvellä ja Sukevalla toiminut myös kohtaamispaikka Perheentalo, sekä Sonkajärvellä Avoin Päiväkotit.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakijaperheistä Päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä 	<ul style="list-style-type: none"> 90 % < 2 viikkoa, viri-kehoidossa < 4 kk 	<ul style="list-style-type: none"> toteutui toteutui

Olemme tuottaneet laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja joustavasti noudattaen asiakaslähtöistä ja vastuullista toimintatapaa. Tilanne varhaiskasvatuksen hakija- ja paikkamäärän suhteen on ollut vuonna 2020 tasapainossa. Kaikille lapsille on saatu järjestettyä varhaiskasvatuspaikka lakisääteisessä aikataulussa, suurimmaksi osaksi perheen toivomasta varhaiskasvatusmuodosta.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutetu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	154		154	157	102,1
Toimintamenot	-1 719		-1 719	-1 558	90,6
Toimintakate	-1 565		-1 565	-1 401	89,5
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-5		-5	-6	124,8
Vyörytyserämenot	-104		-104	-106	102,2
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot	-14		-14	-16	112,5
Muut laskennalliset tulot	14		14	16	112,5
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 841		-1 841	-1 685	91,5
Henkilömäärä	27		27	33	

Perustelut

Varhaiskasvatustoimintaa ohjaa Varhaiskasvatuslaki sekä Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmaan on lisätty paikallinen osuus. Jokaisessa lapsiryhmässä laaditaan yksityiskoh-
taisempi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma sekä jokaiselle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatus-
suunnitelma yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuslaki edellyttää vanhempien ja lasten
mielipiteiden ja toivomusten kuulemista ja heidän osallisuutensa lisäämistä suunnittelussa. Vanhempien
osallisuus vuonna 2020 on toteutunut päivittäisissä keskusteluissa, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakes-
kusteluissa sekä pienimuotoisilla vanhemmille suunnatuilla kyselyillä. Lasten osallisuus on huomioitu mm.
toteuttamalla lasten toimintaan kohdistuvia toiveita.

Varhaiskasvatuksen ympäristöön kiinnitetään erityistä huomiota, niin että se olisi kehittävä, opettava sekä
terveellinen ja turvallinen. Tiloja on tarkastettu säännöllisesti ja remontoitu tarvittaessa viimevuosien aika-
na. Vuoden 2020 alussa valmistui Nallelan remontti. Keväällä 2020 tehtiin työpaikkaselvityskäynnit Männi-
kön, Nalleluorin ja Nallelan päiväkoteihin, sekä Perheentalolle ja Avoimeen Päiväkotiin. Selvityksessä kiin-
nitettiin huomiota mm. työpaikan ergonomian parantamiseen. Uusia kalusteita ryhdyttiin hankkimaan lop-
puvuodesta 2020.

Varhaiskasvatuksen rakenteellinen muutos näkyy perhepäivähoidon vähenemisenä ja päiväkotihoidon li-
sääntymisenä. Perhepäivähoito on vähentynyt varhaiskasvatuslakiuudistusten sekä perhepäivähoitajien
eläköitymisen ja ikääntymisen myötä. Vuorohoidon tarve on lisääntynyt yhteiskunnallisten muutosten myö-
tä. Vuorohoidon lisääntyminen näkyy henkilöstökuluissa mm. henkilökunnan viikkolepojen sijaiskuluina.
Varhaiskasvatuksen inklusion myötä on lisääntynyt myös avustavan henkilöstön tarve ryhmissä.

Esiopetusta järjestettiin Sonkajärven Yhtenäiskoululla. Kevätlukukaudella esioppilaat toimivat kahdessa ryh-
mässä, joista toinen oli koulutoimen ja toinen varhaiskasvatuksen alainen ryhmä. Syyslukukaudella Yhte-
näiskoululla toimi yksi varhaiskasvatuksen alainen esiopetusryhmä. Esiopetusta järjestettiin myös Sukevan
koululla koulutoimen alaisessa yhdysluokassa. Sonkajärvi on vuoden 2020 jatkanut myös kokeilussa, jossa
tarjotaan maksutonta varhaiskasvatusta 20 viikkotuntia kaikille 5-vuotiaille. Kokeilu päättyy 31.7.2021.

Uudistuneessa varhaiskasvatuslaissa 1.9.2018 alkaen on painotus pedagogisessa osaamisessa ja opettajien
määrän lisäämisessä. Tämä on huomioitava uusissa rekrytoinneissa, jotta pääsemme siirtymäajan puitteissa
vuoteen 2030 mennessä päiväkotihenkilöstörakenteissa 2/3 mitoitukseen (korkeakoulutettujen määrä per
päiväkotiryhmä).

Vuoden 2020 varhaiskasvatuksen toimintaan vaikutti suuresti Korona-pandemia. Talouden käyttömenot supistuivat mm. normaalia vähäisemmän sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden tarpeen ja palvelujen oston supistumisen vuoksi. Lasten hoitopäivämaksut eivät toteutuneet suunnitellusti pandemian aiheuttamien ylimääräisten hoitopäivämaksujen hyvitysten vuoksi.

Koronapandemia aiheutti varhaiskasvatuksessa useita lapsiryhmien muuttoja toisiin tiloihin. Tarve muuttoihin syntyi alun alkaen Nallelan yksikön tarpeesta muuttaa pois Tuulikanteleen alakerran tiloista vanhusten suojelemiseksi koronalta. Kesän 2020 aikana Nallelan tilat eristettiin Tuulikanteleen tiloista ja Nallelan yksikkö pääsi palaamaan omiin tiloihinsa elokuussa 2020. Väliaikaisissa tiloissa toimi myös Yhtenäiskoulun esiopetusryhmä.

Koronapandemia on aiheuttanut koronasuositukseen ja -ohjeistuksiin perustuvien uusien käytäntöjen ja toimintamallien muovaamista, mm. loma-aikojen järjestely niin, että lapsiryhmät ja henkilöstö eivät sekoituisi.

Epidemian alkuvaiheessa keväällä 2020 varhaiskasvatuksessa huomattiin nopean tiedotuskanavan puuttuminen varhaiskasvatuksesta. Tiedotuksen kehittämiseen on syytä puuttua jatkossa.

Koronan vaikutukset ovat heijastuneet myös lasten oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin. Kesällä 2020 myönnetyn valtionavustuksen turvin on varhaiskasvatukseen/esiopetukseen palkattu resurssihenkilö tasoitamaan koronasta johtuvien poikkeusolojen vaikutuksia.

Sonkajärven perheentalo suljettiin pandemian vuoksi keväällä 2020. Syksyllä toiminta käynnistettiin uudelleen koronatilanteen helpottuessa, mutta suljettiin uudelleen joulukuussa 2020 tilanteen pahentuessa. Sukevan perheentalo ja Avoin Päiväkoti olivat suljettuna kevästä 2020 vuoden loppuun saakka.

Vuonna 2020 kotihoidontuen kuntalisään varattiin 10 000 ja sitä myönnettiin 13 perheelle.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Päiväkotipaikat	104	110	98
Perhepäivähoitopaikat	16	12	12
Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa lapsia	18	25	21
Pelkässä esiopetuksessa	10	5	5
0–6-vuotiaat*	187	150	168
Osuus väestöstä, %**	4,2	4,0	4,3
Kotihoidontuen piirissä	71	50	71
Kotihoidontuki, €/lapsi	1 900	1 500	1 402
Päivähoidossa lapsia 0–6-vuotiaista ***	80 %	78 %	72 %
Ph:kustannus/lapsi	10 000	10 000	
Hoitopaikan hinta /l vuosi			10 694

* 0-6- vuotiaat koko väestöstä, tilanne 31.12.2020

**0-6- vuotiaiden osuus koko väestöstä (3844), tilanne 31.12.2020

***Varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen sijoitus 31.12.2020: 121 lasta

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Koulutoimi
Kustannuspaikat:	Rutakon koulu, Sukevan koulu, Lyseotien koulu, Sonkajärven lukio, jotka muodostavat 1.8.2020 alkaen Sonkajärven Yhtenäiskoulun ja Sonkajärven lukion hallinnollisen yksikön koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon vastuualueeseen kuuluu tuottaa laadukkaat sivistystoimen palvelut lapsille, nuorille ja muille kuntalaisille. Sivistystoimen vastaavat viranhaltijat arvioivat ja kehittävät toiminnan laatua. Sivistystoimi tekee yhteistyötä muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiassa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Koulutoimessa siirryttiin 1.8.2021 alkaen yhtenäiskoulujärjestelmään, jolloin Rutakon alakoulu, Lyseotien koulu ja Sonkajärven lukio muodostivat hallinnollisesti yhden yksikön: Sonkajärven Yhtenäiskoulu ja Sonkajärven lukio.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta 	<ul style="list-style-type: none"> Päästötodistuksen saaneet 100 % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 40 % ikäluokasta 	<ul style="list-style-type: none"> 100 % (38/38) 29 % (11/38)
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti ja ovat aiempaa laajempia

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen	Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä, euroa/vuosi	14 000 euroa	Toteutui suunnitellusti
--	--	--	--	--------------	-------------------------

Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhteistyö- ja palveluhenkisyys. Sivustoimen toiminnot ja palvelut toteutetaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

Koulutoimi (Esi-, perus- ja lukio-opetus)

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	165		165	210	127,3
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-4 345		-4 345	-3 956	91,0
Toimintakate	-4 180		-4 180	-3 746	89,6
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-4		-4	-4	100,1
Vyörytyserämenot	-244		-244	-243	99,5
Vyörytyserätulot	71		71	76	106,4
Muut laskennalliset menot	-21		-21	-16	76,2
Muut laskennalliset tulot	21		21	16	76,2
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 614		-4 614	-4 218	91,4
Henkilömäärä	50		50	50	

Strategisten tavoitteiden toteuma-arvio

Selite ja huomiot

Koulutoimi

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestettiin perusopetusta ja lähilukio-opetusta, joka hyödynnä nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista. Opetusta järjestettäessä tehtiin yhteistyötä erityisesti hankerahoitusten avulla toteutettavissa opetuksen ja tukipalvelujen kehittämistä edistävissä hankkeissa muiden alueen koulutuksen järjestäjien kanssa (mm. Oppimisen tuen hanke). Sonkajärven lukio on ollut mukana Ylä-Savon Mahis-toiminnassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa. Opiskelijan on mahdollista suorittaa kaksois- tai jopa kolmoistutkinto. Mahiksen opiskelijamäärät ovat vähentyneet kaikissa osallistujakunnissa viime vuosina, myös Sonkajärvellä.

Koulutoimessa siirryttiin hallinnollisesti yhtenäiskoulujärjestelmään 1.8.2020 alkaen. Entinen Rutakon koulu, Lyseotien koulu ja Sonkajärven lukio muodostavat yhteisen yksikön, jonka nimi on Sonkajärven Yhtenäiskoulu ja Sonkajärven lukio.

Yhtenäiskoulujärjestelmä on käynnistynyt hyvin. Henkilöstömäärä on vähentynyt siirryttäessä kahden virka-rehtorin järjestelmästä malliin, jossa toimii yksi rehtori ja luokan- ja aineenopettajat, joille on määrätty apu-laisrehtorin tehtävät. Järjestelyn myötä pystytään joustavammin reagoimaan tulevaisuuden muutostarpeisiin oppilasmäärän vähentyessä. Muutos on lisännyt eri asteiden välistä yhteistyötä sekä resurssien laajempaa yhteiskäyttöä. Yhteistä toimintakulttuuria ja henkilöstön yhteiskäyttöä on pystytty kehittämään ja lisäämään.

Koulutoimen alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kerhotoiminta keskeytyi sekin terveysturvallisuussyistä keväällä 2020.

Esiopetus

Esiopetus taajamassa toteutettiin lv. 2019-20 kevätlukukaudella Koulukeskuksella kahdessa ryhmässä, syyslukukaudella 2020-21 esikouluikäisten lasten määrän vähentyessä yhdessä ryhmässä. Sukevalla esiopetus toteutettiin Sukevan koulussa.

Henkilöstöstä osa kuului varhaiskasvatuksen ja osa koulutoimen alaisuuteen. Kulut (henkilöstön palkkukulut, ateriapalvelut sekä sisäiset vuokrat) on siirretty kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksesta koulutoimen esiopetuksen kustannuspaikoille.

Perusopetus

Koronatilanne vaikutti merkittävästi koulun toimintaan vuonna 2020. Koulu toimi keväällä 2020 lähes kaksi kuukautta etäopetuksessa lukuunottamatta 1–3 luokkia ja erityisen tuen oppilaita. Tänä aikana koulukuljetukset ja osittain myös ruokahuolto toteutui normaalia vähäisempänä.

Perusopetuksen siirtäminen etäopetukseen onnistui nopeasta ja ennakoimattomasta aikataulusta huolimatta. Perus- ja lukiotoimintaa ohjaavat säädökset edellyttävät digitalisaation huomioimista opetuksessa. Poikkeusoloissa ja ylipäättään koronaepidemian aikana digitaalisuus on ollut välttämätöntä. Etäopetusjakson kokemukset nostivat kuitenkin esiin kehittämishaasteita mm. laitteiston ja opettajien kouluttautumisen osalta. Laitevajetta korjattiin syyslukukauden aikana hankkimalla laitteistoa lisää. Positiivista on se, että kaikki oppilaat ja opiskelijat tavoitettiin myös etäopetuksen aikana, eikä kukaan oppilas tai opiskelija pääsyt putoamaan opiskeluista, vaan opinnot etenivät ja kaikki saivat päästötodistuksen. Tässä merkittävää oli opetus-, ohjaus-, ja oppilashuollon henkilöstön säännöllinen yhteistyö, vastuunjako ja päivittäinen yhteydenpito oppilaisiin erityisesti silloin, kun opiskelun etenemisessä oli havaittavissa haasteita.

Opiskelijoille on tarjottu mahdollisuus kansainvälistymiseen erilaisten hankkeiden ja opintomatkojen avulla. Koronatilanteen vuoksi kansainvälinen toiminta keskeytyi. Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 osallistuttiin Biotalous – ja luova yrittäjyys hankkeeseen, jonka avulla perusopetusikäiset pääsivät tutustumaan lähiseudun biotalousmahdollisuuksiin ja sen tuomiin uusiin mahdollisuuksiin työllistyä yrittäjinä. Teemaviikolla ”perinteisten” työpajojen (mm. loukkupaja) lisäksi opiskelijat suunnittelivat tuotteita tietokoneohjelmilla ja valmistivat ne työpajoissa mm. 3D-tulostimella. Jatkomona hankkeelle on luotu 8.luokkalaisille uusi ”Nuori Yrittäjä” -valinnaisainekurssi lv. 2021-2022. Yrittäjyyskasvatusta ja yritteliäisyyttä elämäntapana edistetään myös sillä, että peruskoulun 6. ja 9. luokkalaiset voivat osallistua Yrityskylä -toimintakokonaisuuteen ja saada käytännön kokemusta yrittäjyydestä.

Perusopetuksen oppilaista päästötodistuksen sai 100 %.

Käyttötalousmenot menot pienenevät koronavaikutusten vuoksi. Laite- ja opetusvälineistöä hankittiin tavanomaista enemmän korjaamaan näissä todettuja puutteita.

Sukevan koulu toimi kolmiopettajaisena. Esiopetus toteutettiin koulun 1.-2.luokan yhteydessä. Oppilashuollon palvelut toteutuivat myös Sukevan koulussa suunnitellusti.

Lukio-opetus

Lukio-opetuksen päivittäiseen työjärjestykseen on tehty lv. 2020- 21 muutoksia, jotta opetus voitaisiin toteuttaa tarkoituksenmukaisemmin.

Koronatilanne vaikutti ensimmäisenä lukio-opetukseen. Ylioppilaskirjoitusten tiivistäminen nopealla aikataululla ja erityisjärjestelyt kirjoitusten suhteet onnistuivat kuitenkin hyvin. Lukion lakkiaisjuhlat järjestettiin poikkeuksellisesti vasta 29.8.2020.

Lukio toimi etäopetuksessa keväällä 2020. Lähiopetuksen puuttuminen saattoi aiheuttaa oppimisvajetta ja opiskeltavien asioiden kertaamisen tarvetta. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä on haettu ja saatu hankerahoitusta täydentävän opetuksen järjestämistä vasten. Tämän rahoituksen avulla toteutettiin erityisesti abiturienteille suunnattuja kertauskursseja, sekä toteutettiin tukiopetusta sitä tarvitseville lukio-opiskelijoille.

Oppimisen tukea lisättiin resurssimalla erityisopettajan työpanosta myös lukio-opiskelijoille, sekä tehostamalla oppilashuollon palvelujen tuomista opiskelijoiden saataville.

Yrittäjyyskasvatusta toteutettiin lukioikäisten kanssa Rajaton Ylä-Savo-hankkeessa yhteistyössä Nuorkaupakamarin, Sakkyn ja paikallisten yrittäjien kanssa järjestämällä Nuori Yrittäjä24 -leiri.

Lukiossa on tarjottu opiskelijaetuutena kannettavat tietokoneet ja lainattavaksi osa käytössä olevista oppikirjoista.

Koronatilanteesta johtuen suunnitelluista monitaiteellisen produktion toteuttamisesta sekä kansainvälisestä toiminnasta jouduttiin luopumaan.

Uusi lukiolaki ja -asetus astuivat voimaan 1.8.2019. Opetussuunnitelman perusteet uusiutuvat ja ne ovat käytössä v. 2021. Kuluneen talousarviovuoden aikana aloitettiin opetussuunnitelman valmistelu osittain seudullisena yhteistyönä Iisalmen, Vieremän, Pielaveden, Kiuruveden ja Lapinlahden kanssa. Opetussuunnitelmatyön edellyttämään koulutukseen ja lisätööhön haettiin ja saatiin hankerahoitusta.

Lukioon hakeutuvien määrässä ei saavutettu tavoitetasoa. Opintopaikan valintaan vaikuttaa ensisijaisesti opiskelijan oma suuntautumien mielenkiinnon ja valmiuksien suuntaisesti.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaille tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen. Koulukuraattorin ja -psykologin toiminta järjestetään Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta. Lyseotien koulussa ei ole yhtään toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa olevaa koulunkäynninohjaajaa. Vuonna 2020 jatkoi vuosiluokilla 7-9 kasvatusohjaaja (koulutsemppari), jonka tehtäväkuvaan on yhdistetty etsivän nuorisotyöntekijän tehtävät. Koulutsempparin tuki on merkittävä seikka syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemisessä ja perusopetuksen päättövaiheen opintojen loppuun suorittamisessa sekä osana moniammatillista oppilashuoltoa. Osa palkkakuluista katetaan etsivän nuorisotyön hankerahoituksella. Koulutoimeen on haettu lisäksi valtion erityisavustusta oppimisen tuen ja oppilashuollon henkilöstön palkkaamista varten. Oppilashuolto toteutui suunnitellusti. Oppilashuollon palvelujen tarve kasvoi kevään poikkeustilanteen aikana sekä koronatilanteen pitkittyessä. Myös koulupsykkarin työpanoksen lisääminen oppilashuoltoon on ollut erittäin hyvä matalan kynnyksen palvelu, ja vähentää painetta erikoissairaanhoidon palveluihin ohjautumista.

Syyslukukaudella 2020 toteutettiin kaikille oppilaille sekä huoltajille suunnattu hyvinvointikysely, jossa kerrottiin kouluviihtyvyyttä, kaverisuhteita, kiusaamiskokemuksia ja oppilashuollon palvelujen tunnettuutta. Kyselyn tulosten perusteella oppilaat kokevat koulu yhteisön olevan viihtyisä ja turvallinen, kiusaamistapauksia on ollut hyvin vähän ja niitä on selvitetty. Oppilashuollon palvelut ovat tiedossa ja niitä käytetään aktiivisesti.

Opetuksen järjestämisessä tulee huomioida oppilaan lievätkin oppimisen vaikeudet, ja oppilaalle tulee järjestää riittävä tuki (ns. kolmiportainen tuki). Syyslukukaudella on perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 toiminut hankerahoituksella palkattu koulunkäynninohjaaja, joka on toiminut yleisen ja tehostetun tuen toteuttamisessa. Erityisen tuen antamisesta vastaa erityisopettaja. Koulutsempparin toiminta pudokkuusvaarassa olevien nuorten kanssa vaikutti merkittävästi siihen, että kaikki saivat päästötodistuksen.

Koulukuljetus

Koulukuljetus on järjestetty lakiin perustuvien koulukuljetussäädösten mukaisesti. Etäopetusvaiheessa koulukuljetukset vähenivät.

Sivistystoimen riskien arviointi

Toimintaan vaikuttavat riskit liittyvät toiminnan laatuun. Pätevän opetus- ja kasvatushenkilöstön rekrytointi on seutukunnassa haastavaa. Erityisesti sijaistilanne on hankala. Negatiivinen väestönkehitys asettaa haasteita toiminnan järjestämiselle laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Perusopetuksen oppilasmäärä yhteensä***	337	339	328
Esiopetus (Rutakko)	33	21	21
Sukevan koulu (sis. esioppilaat)	42	37	42
Sukevan koulu, esioppilaat			4
Sukevan koulu, luokat 1-6			38
(Rutakon koulu) Yhtenäiskoulu, luokat 1-6	182	185	180
(Lyseotien koulu) , Yhtenäiskoulu, luokat 7-9	119	118	111
Sonkajärven lukio	55	55	45
Henkilöstö			
Opettajia (virassa kpl)	35	36	34
Koulunkäynninohjaajia (vakinaiset +määräaikaiset)	10	8	6 + 2
Kuljetusoppilaiden määrä (%)	58 %	60 %	60 %
Toimintakate, €/perusopetuksen oppilas	9 091	9 248	8 960
Toimintakate, €/lukion oppilas	10 158	10 602	11 600
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta	100 %	100 %	100 %

*** Perusopetuksella tarkoitetaan luokkien 1-9 opetusta. Luokille 1-6 ja 7-9 opetusta annetaan Sonkajärven Yhtenäiskoulussa sekä Sukevan koulussa. Luokille 7-9 opetusta annetaan Lyseotien koulussa.

Esiopetuksella tarkoitetaan kuusivuotiaalle annettavaa maksutonta opetusta, jota tarjotaan oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Sonkajärvellä esiopetusta annetaan Yhtenäiskoulun yhteydessä. Esiopetusta tarjotaan myös Sukevan koululla

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Joukkoliikenne
Kustannuspaikat:	Joukkoliikenne
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti ja kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Riittävän joukkoliikennepalvelun tuottaminen	Asiakastyytyväisyys	Vähintään nykyinen palvelutaso	Toteutunut
Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen	Joukkoliikenne on sujuvaa ja kustannustehokasta ylikuntarajojen	Liikennesuunnittelu maakunnallisesti ja seudullisesti	Kustannusten kasvu ennakoitavaa ja hallittua	Kustannusnousu <5 %	Ylittyi hieman tavoitearvosta (6 %)

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot	21		21	8	37,5
Toimintatulot					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-87		-87	-81	93,8
Toimintakate	-66		-66	-74	111,7
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-1		-1	-1	107,9
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-88		-88	-88	93,9
Henkilömäärä					

Perustelut

Sonkajärven kuntastrategiassa keskeisenä osa-alueena on asuminen ja ympäristö. Liikenneyhteyksillä tuetaan asumista. Tavoitteena on, että kunnassa on hyvät liikenneyhteydet, ja Pali-liikenne tukee muuta joukkoliikennettä. Kuntastrategian mukaisesti vahvistetaan seudullista elinvoimaisuutta aktiivisella yhteistyöllä joukkoliikennepalvelujen järjestämisessä verkostokuntien kanssa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Joukkoliikenteen toimintakate, €/asukas	14	17	19

Joukkoliikenne

Pali -liikennettä laajennettiin koskemaan taajama-aluetta siten, että sitä on mahdollista käyttää myös taajama-alueella.

Pohjois-Savon Ely-keskuksen toteuttamaan palvelutason määrittelyyn vuosille 2021–25 on osallistuttu.

Palvelutasomäärittelyn avulla muodostetaan näkemys siitä, kuinka paljon ja minkä tasoista joukkoliikennettä tietyillä yhteysväleillä järjestetään. Työssä selvitetään alueen joukkoliikenteen nykyinen palvelutaso, kuullaan kuntien näkemyksiä palvelutasotarpeesta ja rahoituksesta sekä määritellään uusi tavoitteellinen joukkoliikenteen palvelutaso. Palvelutasotavoitteet määritellään yhteysvälikohtaisesti kuntakeskusten välille.

Loppuvuodesta 2020 tehdyssä kartoituksessa Ely-keskus toteaa nykytilanteessa tarvetta olevan työmatkaliikenteeseen sekä koulukuljetukseen Iisalmi-Sonkajärvi -välille. Palvelutasotavoite toteutuu jo Ely-keskuksen järjestämän joukkoliikenteen avulla, mutta lisäksi on paljon markkinaehtoista liikennettä.

Kunta on esittänyt kehittämistarpeena joukkoliikennepalvelujen kehittämistä siten, että Sukeva-Iisalmi välistä joukkoliikennettä lisättäisiin niin, että toisen asteen opiskelijoiden koulumatkat onnistuisivat joukkoliikenteen kautta. Ely-keskuksen kriteerien mukaisesti tämä edellyttäisi vuosittain 10 uutta Iisalmessa opiskelupaikan vastaanottanutta opiskelijaa.

Ely-keskus luopui seutulippujen käytöstä v. 2020, eikä näistä saatuja tuloutuksia enää saatu. Ely-keskuksen mukaan Waltti -maksujärjestelmästä luovutaan v. 2021 aikana.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vapaa sivistystoimi
Kustannuspaikat:	Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuuri-sihtööri

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	40		40	40	100,4
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-724		-724	-687	94,8
Toimintakate	-684		-684	-646	94,5
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-82		-82	-71	86,8
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-806		-806	-758	94,0
Henkilömäärä	6		6	7	
Tuntiopettajat, määräaikainen	45		45	21	

Kansalaisopisto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä 80 kpl	kevät 84 syksy 97

Kansalaisopisto toimii yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden toimijoiden ja oppilaitosten kanssa paikallisista sivistystarpeista lähtien.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Opiskelijoiden lukumäärä	892	770	705
Oppituntien lukumäärä	3 722	3 500	3 155
Toimintakate, 1000 €	273	276	264
€/oppitunti	73	79	84
€/opiskelija	306	361	374
Asiakastyytyväisyys, asteikko 1-5		4	-

Kirjasto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kunta-alueilla	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v	Kasvu 2 %	lainat -19,1 % käynnit -28,9 %

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Lainaukset	63 460	65 000	51 325
Kirjastokäynnit	44 111	45 000	31 357
Verkkokäynnit	12 581	10 500	10 838
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä	1 392	1 000	1 189
Toimintakate, 1 000€	285	290	288
€/asukas	71	76	74

Perustelut

Talousarviossa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet edistävät kuntastrategian 2017-2021 mukaisesti kattavien kirjastopalveluiden järjestämistä Sonkajärvellä ja Sukevalla.

Koronavirusepidemia ja sitä seuranneet palvelujen sulkemiset rajoittivat suuresti tulosalueen mahdollisuutta hoitaa perustehtäviään ja saavuttaa sille asetetut strategiset tavoitteet.

Kansalaisopiston lähiopetustoiminta keskeytettiin 17.3. alkaen lukuvuoden loppuun saakka. Kirjastot ja niiden lainaustoiminta olivat suljettuina 18.3.–31.5.

Kansalaisopistossa kurssikertoja jäi pitämättä 3–4/kurssi. Etäopetuksena toteutettiin kurssin loppuun saakka 8 kurssia. Kansalaisopiston opiskelijamäärä laski edellisvuoteen verrattuna 21 % ja toteutuneiden tuntien määrä 15,2 %. Epidemiatilanteen vuoksi kesällä ei järjestetty Sonkajärvi Soi -leiriä, johon varattu tuntimäärä oli 240 tuntia. Arvioitu opiskelijoiden määrä olisi ollut 40 opiskelijaa.

Kirjastojen sulkeminen 18.3.–31.5. laski merkittävästi sekä lainauksien että kirjastokäyntien määrää. Tautitilanteen aiheuttama varovaisuus näkyi kirjastoasioinnin määrässä myös tilojen avaamisen jälkeen. Koko vuoden käyntimäärän lasku verrattuna edellisvuoteen oli 28,9 %. Lainojen määrä laski 19,1 %.

Lainaustoiminta aloitettiin rajoitetusti, etukäteen tehtyjen varausten perusteella, ns. kirjakassipalveluna, 4.5. alkaen. Kirjastotilat avattiin omatoimikirjastoja lukuun ottamatta 1.6. alkaen. Omatoimikirjasto avattiin 1.8. Sukevalla normaalein ja Sonkajärvellä rajoitetuin aukioloajoin. Sonkajärven omatoimikirjaston aukioloaikoja laajennettiin 21.11., jolloin se oli avoinna myös viikonloppuisin.

Kulttuuritoimi

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kulttuuritapahtumien lukumäärä/v	Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl	13 kpl, sisältää myös etätapahtumat

- Toteutetaan monipuolisia kulttuuritapahtumia resurssien puitteissa yksin tai yhdessä muiden kulttuuri-alan toimijoiden kanssa. Tuetaan aktiivista harrastustoimintaa, kehitetään ja ylläpidetään harrastetiloja. Järjestetään kulttuurimatkoja.
- Tehdään aktiivista alueellista yhteistyötä ja yhteishankkeita Ylä-Savon muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.
- Järjestetään monipuolista näyttelytoimintaa Sonkajärven kirjastotalon ja Jyrkkäkosken ruukin näyttelytiloissa.
- Ylläpidetään museotoimintaa Kansainvälisellä pullomuseolla, Sonkajärven kotiseututalolla ja Jyrkkäkosken ruukilla.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Koululaisesitykset ja lasten tapahtumat	7	10	6
Museokäynnit Jyrkkäkosken ruukilla, Pullomuseolla ja Kotiseututalolla	5 000	5 000	4 000
Kulttuurimatkoja, lukumäärä/osallistujat	4/180	2/100	0/0
Näyttelyt, lkm	13	12	8
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	23	27	15
Kulttuuriavustusta saavat järjestöt, lkm	1	3	1
Toimintakate, €/asukas	29	30	24

Epidemiatilanteen vuoksi kulttuuritoimessa ei järjestetty lähitilaisuuksia 17.3.–30.6. Kulttuurimatkoja ei voinut myöskään toteuttaa. Sen sijaan kulttuurisisältöjä, mm. taidenäyttelyt, tuotettiin virtuaalisina.

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Nuoriso- ja liikuntatoimi
Kustannuspaikat:	Nuorisotoimi, liikuntatoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihtööri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on yhtenäiskoulun rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolaissa nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukemista, sosiaalista vahvistamista sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Toiminnan painopiste Sonkajärvellä on alle 20-vuotiaissa nuorissa ja etsivässä nuorisotyössä alle 29-vuotiaissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Etsivän nuorisotyön resursointi, euroa/vuosi	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva	Toteutunut. Asiakasmäärä ei ole kasvanut. 20 asiakasta/v.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	14400 + 7700 + 18000 = 40100 Liikuntahallin ja kuntosalin kävijämäärät perustuvat arvioihin.

- Nuorille järjestetään mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn.
- Nuorisotyön eri menetelmin tuotetaan palveluja, jotka edesauttavat nuorten sosiaalista vahvistumista ja elämäntapojen hallintaa.
- Hankitaan ja uudistetaan liikuntapaikkoja sekä -välineitä käyttäjien toiveet huomioon ottaen.
- Nuoriso- ja liikuntatoimessa hyödynnetään seutukunnallista ja moniammatillista yhteistyötä.
- Jaetaan harkinnanvaraiset järjestö- ja seura-avustukset määriteltyjen säännösten mukaisesti.
- Pyritään säilyttämään liikuntapaikkojen hintataso yksittäisten käyttäjien sekä seurojen kannalta edullisena.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	38		38	33	86,1 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-391		-391	-359	91,8 %
Toimintakate	-353		-353	-326	92,4 %
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-21		-21	-19	89,5
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-411		-411	-377	91,7 %
Henkilömäärä	1,4			1	

Perustelut

Nuorisotoimen pääasialliset tehtävät tulevat nuorisolaista. Yhteistyö erityisesti etsivän nuorisotyön, seurakuntien nuorisotyön, koulun ja eri yhdistysten kanssa tulee jatkossakin olemaan isossa roolissa nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä sekä elämänhallintaan liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Nuorisotilojen toimintaa kehitetään nuorten kanssa ja heidän toiveitaan kuunnellen, jolloin varmistetaan tilojen oikeanlainen ilme, houkuttelevuus ja monipuoliset käyttömahdollisuudet.

Sonkajärven nuorisovaltuusto on nuorten oma, aktiivinen vaikuttajaryhmä. Sen kautta nuoret saavat omaa ääntään kuuluville sekä saavat järjestää toimintaa erityisesti kaikille lapsille ja nuorille, mutta myös kaikille kuntalaisille. Nuorisovaltuustossa toimiminen opettaa osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Nuorisovaltuuston toiminta tulee laajenemaan yhä enemmän myös seutukunnalliseksi ja siihen on jo reagoitu järjestämällä nuorisovaltuustojen yhteisiä tapaamisia.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Tehtävänä on myös olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyöntekijä kulkee nuoren rinnalla arjen haasteissa etsien niihin ratkaisua yhdessä nuoren ja muun verkoston kanssa. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä on alle 29-vuotiaat nuoret. Etsivän toimenkuvaan on yhdistetty koulutsempparin tehtävät, josta johtuen nuoris- ja liikuntatoimen henkilömäärä on 1,4. Toimenkuvan muutos on parantanut ennaltaehkäisevän työn tekemistä nuorten keskuudessa ja sillä on myös yläkoulun yleiseen rauhaan ja oppilaiden jakamiseen positiivista vaikutusta. Etsivällä nuorisotyöllä ja sen jatkamisella ja turvaamisella Sonkajärvellä on jatkossakin erityisen tärkeä rooli mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Sonkajärven kunta osallistuu vuonna 2020 Ylä-Savon yhteiseen kokeiluun, jossa palkataan nuorisotyöntekijä Ankkuri-työryhmään. Määrärahavaraus on 3.000 euroa. Ankkuritoiminnan tehtävänä on tarjota nuorelle ja perheelle yksilöllistä ja kokonaisvaltaista tukea varhaisessa vaiheessa sekä tarvittaessa ohjata hoidon, palveluiden ja tuen piiriin muille asiantuntijoille. Työn kohderyhmänä ovat alaikäiset rikoksenteikijät ja päihteidenkäyttäjät, koulukiusaamisasiakkaat silloin, kun koulun omat toimet eivät enää riitä sekä uhkahenkilöt ja taistelualueilta palaajat. Tavoitteena on lisätä viranomaisten intervention tehokkuutta, oikeaa kohdentumista ja oikea-aikaisuutta, puuttua varhain lasten ja nuorten tekemiin rikoksiin, katkaista rikoskierre ja ehkäistä syrjäytymistä. Työryhmään kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaali- ja terveystoimesta sekä nuorisotoimesta.

Hyvien ja monipuolisten harrastusmahdollisuuksien turvaamisessa on jatkossakin tärkeässä roolissa seuroille ja kansalaistoiminnalle jaettava avustus. Avustuksella varmistetaan harrastamisen hinnan pysyminen vähintään kohtuullisena, joka madaltaa kynnystä toimintaan osallistumiselle. Perheiden hyvinvointia tuetaan tarjoamalla perheille maksuttomia vuoroja liikuntahallin sekä Lyseotien koulun salista.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä liikuntatoimi tekee läheistä yhteistyötä teknisen toimen kanssa tarjoamalla asiantuntija-apua, tuomalla kuntalaisten toiveita jo suunnittelun alkuvaiheessa tiedoksi sekä osallistumalla konkreettisesti itse suunnitteluun. Lähivuosien suurimpana liikuntapaikkahankkeena on yleisurheilukentän kunnostus, jonka myötä kentän alueen vuosittainen käyttöaika pitenee, kentästä tulee turvallisempi, houkuttelevampi ja monikäyttöisempi.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Avoin nuorisotilatoiminta			
Nuorisotilojen kävijämäärät (ka)/ilta, Sonkajärvi / Sukeva	22/12	20/15	20/12
Nuorisotilat avoinna kertaa Sonkajärvi / Sukeva	72/39	80/40	41/18
Tilastoidut nuorten käyntikerrat kahvilassa	2100	2 000	(arvio) 1 000
Kulttuurinen nuorisotyö			
Tapahtumat, lukumäärä/osallistujamäärä	15/250	15/300	7/210
Yhteistyö muiden nuorisotoimijoiden kanssa (seurakunnat, seurat ja yhdistykset), yhteisten tapahtumien lukumäärä	5	8	1
Liikuntatoimen yhteistyön kehittäminen yli kuntarajojen. Yhteiset kisat, hankinnat, tapahtumat, lukumäärä/v	0	3	0
Nuorten kuuleminen ja nuorten vaikuttajaryhmien tukeminen			
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret/kpl	16	15	12
Erityisnuorisotyö			
Yökahvila krt/vuosi	35	20	0
Kävijämäärä (ka)/ilta	32	25	0
Katupäivystys iltoja krt/vuosi	1	1	1
Liikuntatoimen tunnusluvut			
Liikuntahallin varausprosentti (iltakäyttö, koulun varausten ulkopuolinen aika)	60 %	65 %	(ma-pe) 47 % (ma-su) 36 %
Jäähallin käyttötunnit vuodessa	1 177	1 300	1 036
Jäähallin käyttäjämäärä	16 674	16 000	18 000
Liikuntatapahtumat krt/vuosi	15	20	4
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi	630	650	450

Tavoitteiden toteutuminen

Nuorisovaltuuston toiminta on Sonkajärvellä edelleen aktiivista. Toiminnassa oli mukana 12 nuorta. Nuorisovaltuuston avulla nuorisotoimi esimerkiksi päättää mitä tapahtumia järjestetään ja miten tilatoimintaa kehitetään. Nuorisovaltuuston puheenjohtaja on useamman vuoden ajan ollut läsnä sivistyslautakunnan kokouksissa tarjoten asiantuntemusta ja nuorten näkemystä eri asioihin.

Kunnan nuorten tilatoimintaa on pyöritetty osittain oppisopimusopiskelijan avustuksella, mutta suurin vastuu toiminnasta on ollut nuoriso- ja liikuntasihteerillä. Nuorisotilat Sonkajärvellä ja Sukevalla ovat koronapandemian vuoksi olleet rajoitetusti avoinna. Viikonloppujen yökahvilatoimintaa ei ole järjestetty lainkaan. Yhteistyötä tilatoiminnassa on tehty myös Sonkajärven seurakunnan nuorisotyön kanssa.

Etsivän nuorisotyöntekijä on toimenkuvansa mukaisesti toiminut koulutsempparina 60 % ja etsivänä nuorisotyöntekijänä 40 % työajastaan. Näin nuorille on tarjottu mahdollisuus apuun tutun ihmisen kanssa esimerkiksi opiskelujen nivelvaiheessa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei ole kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna.

Sonkajärven kunta oli mukana 2020 Ylä-Savon yhteisessä kokeilussa, jossa Ankkuri-työryhmään palkattiin nuorisotyöntekijä. Ankkuri-työryhmän nuorisotyöntekijä on tavannut nuoria yleisesti nuorisotiloilla yhden kerran Sukevalla ja viisi kertaa Sonkajärvellä syksyn 2020 aikana.

Liikunnan osalta toimintaa on saatu kehitettyä Voimaa vanhuuteen -hankkeen myötä. Hankkeen kautta koulutettiin mm. vertaisohjaajia. Liikuntatilojen käytössä kuntosalilla on tapahtunut lunastettujen avaimien suhteen selkeää laskua. Liikuntahallin varaustilanne, iltakäytön suhteen on myös ollut laskussa. Maksuttomat perhevuorot on otettu kohtalaisen hyvin vastaan. Isoja viikonlopputapahtumia liikuntahallilla on ollut normaalia vähemmän. Koronapandemian asettamat rajoitukset ovat vaikuttaneet niin liikunta- ja urheiluseurojen kuin kuntalaisten omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Yhteistyön määrä nuoriso- ja liikunta-toimen sekä muiden toimijoiden kanssa on kuitenkin edelleen hyvällä tasolla.

Sivistyslautakunta jakoi marraskuussa toiminta-avustukset yleishyödyllisille järjestöille ja seuroille.

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	417		417	447	107,2
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-7 265		-7 265	-6 640	91,4
Toimintakate	-6 848		-6 848	-6 192	90,4
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-8		-8	-10	113,3
Vyörytyserämenot	-451		-451	-439	97,4
Vyörytyserätulot	71		71	76	106,4
Muut laskennalliset menot	-36		-36	-32	90,1
Muut laskennalliset tulot	36		36	32	90,1
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 761		-7 761	-7 121	91,8
Henkilömäärä	84,4		84,4	91	

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tekninen toimi
Kustannuspaikat:	Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, maisemagalleriakohdeet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen mukaisesti Sonkajärvellä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	2 969		2 969	2 926	98,6
Valmistus omaan käyttöön	16		16	16	101,7
Toimintamenot	-3 502		-3 502	-3 232	92,3
Toimintakate	-517		-517	-289	55,9
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-982		-982	-947	96,4
Vyörytyserämenot	-450		-450	-395	87,7
Vyörytyserätulot	327		327	284	86,9
Muut laskennalliset menot	-83		-83	-83	100,0
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 017		-5 017	-4 657	92,8
Henkilömäärä	17			17	

Tavoitteet

Teknisen toimen palvelut tukevat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi asua ovat tavoitteena asuin ympäristön kehittämisessä.

Teknisten peruspalveluiden tuotannon riittävällä henkilöstöresursoinnilla sekä ajantasaisilla kalusto- ja laitosinvestoinneilla turvataan yhdyskuntatekniikan toimivuus Sonkajärvellä.

Sonkajärven katujen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen teiden turvallisuutta parannetaan Sonkajärven liikenneturvallisuussuunnitelman 2017 suunnitelman ja toimenpiteiden pohjalta. Sonkajärven kevyen liikenteen turvallisuutta parannettiin Sonkajärvi kk - Savonvirta kevyen liikenteen väylän uuden pinnoittamisen myötä.

Taajaman liikenneturvallisuutta edistetään kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla. Esteettömyyttä parannetaan liikennenympäristössä ja julkisten rakennusten läheisyydessä.

Sukevan vankilan ympäristön osayleiskaavan kaavaehdotus tulee käsiteltäväksi ja tavoitteena on saada osayleiskaava hyväksytyä syksyllä 2020.

- Sukevan vankilan ympäristön osayleiskaavasta pidettiin esittelytilaisuus Sukevalla 19.11.2020 ja osayleiskaavaehdotus oli nähtävillä 9.11.-9.12.2020. Osayleiskaavan hyväksymistä esitetään valtuustolle keväällä 2021.

Tilapalvelu

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokra-asuntojen lukumäärä • Vuokra-asuntojen käyttöaste, % • Vapaiden tonttien lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • 57 kpl • 95 % • Asuntotontit: Sonkajärvi: 27 kpl Sukeva: 10 kpl Yritystontit: Sonkajärvi: 8 kpl Sukeva: 4 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> • 57 kpl • 85,28 % • Asuntotontit: Sonkajärvi: 27 kpl Sukeva: 10 kpl Yritystontit: Sonkajärvi: 8 kpl Sukeva: 4 kpl
Asuminen ja ympäristö	Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan, 2,5 milj. euroa/v • Uusien kehittämisprojektien määrä strategia-kaudella, lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan 2,5 milj. euroa/v • 4 kehittämisprojektia/3-vuotiskauden jakso 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan 0,93 milj. euroa/v • 4 kehittämisprojektia/3-vuotiskauden jakso 1 kpl

- Kiinteistöjen rakennusautomaatiolla on seurattu kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta. Kiinteistöjen valaistuksen uusiminen LED-valaistuksella vv. 2018-2021 jatkui myös v. 2020.
- Kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan.
- Vähäisellä käyttöasteella olevista kiinteistöistä luovutaan tai ne puretaan/myydään tehdyn selvityksen Kiinteistöraportti 2018 linjauksien mukaan.

Perustelut

Valtuuston vuoden 2017 Virastotalon kiinteistön päätöksen mukaiset rakennuksen purkamiseen johtavat toimenpiteet käynnistettiin ja purkaminen aloitettiin vuoden 2020 syksyllä. Taitotalon purkamisen valmistelutyöt tehtiin v. 2019 ja purkutyöt käynnistetään syksyllä 2021.

Ylläpitovuokria korotetaan vuosittain yleistä kustannustason nousua vastaavasti (sähkö, vesi, palkat, lämpö).

Teknisen toimen hallinnon, isännöinnin ja yhteisten tehtävien sekä konekeskuksen nettomenot on vyyrytetty kaikille teknisen toimen kustannuspaikoille toimintamenojen suhteessa vuodesta 2020 alkaen. Vesi- ja huollossa kustannusosuus on kirjattu sisäisten palveluiden ostoina.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Kiinteistöjen tilavuus	148 154	126 444	126 444
Toimitilojen käyttöaste-%	70 %	70 %	70 %
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v	3	2	3
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä	80 %	90 %	80 %
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v	0	25 %	0 %

Liikenneväylät

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2020-2022	Toteuma 2020
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja kevyt liikenne)	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	<ul style="list-style-type: none"> Yksityistieavustusten määrä, euroa/v Katujen korjausten määrä, korjattuja katu 	<ul style="list-style-type: none"> 69 500 euroa 1 katu/2 vuotta 	45 000 euroa 0

- Katujen talvi- ja kesäkunnossapidon valvonta ja seuranta.
- Katuvalaistuksen tarveselvityksen mukainen toteutus vuosittain.
- Yksityisteiden kunnossapidon ohjaus ja neuvonta, yksityisteiden kunnossapitoavustusten määräraha 45 000 euroa. Varaudutaan Ely-keskuksen hyväksymien/avustamien yksityisteiden perusparannusten avustamiseen kunnan osalta noin 20 % hankekustannusarviosta, määräraha 24 500 euroa.

Perustelut

Katujen kunnossapidossa keskitytään perustason hoitotyöhön ja laadunvalvontaan.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Kadut, km	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2
Valaistut kadut, km			
- asfalttipintaiset	13,2	13,2	13,2
- sorapintaiset	2,1	2,1	2,1
Kevyen liikenteen väylät, km	10	10	10
Yksityistiet, km	449	449	435
Yksityistiet, tiekuntien lukumäärä	119	120	117
Liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v	0	3	1
Katujen talvikunnossapitokustannukset, €/km/v		<5 200	
Sonkajärvi, €/km/v	5 308		5 844
Sukeva, €/km/v	2 867		2 920
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, €/km/v		< 1 300	
Sonkajärvi, €/km/v	2 139		1 667
Sukeva, €/km/v	686		1 158
Uusitut katuvalaisimet/v, % valaisimien määrästä	2 %	5 %	2 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen, kpl	2	2	1

Ympäristö- ja viheralueet

Tavoitteet

- Tiivis ja tavoitteellinen yhteistyö Pohjois-Savon ELY -keskuksen ja alueen muiden toimijoiden kanssa.
- Aktiivinen yhteistyö työpajan ja työvoimaviranomaisten kanssa pätevien kausityöntekijöiden löytämiseksi eri työkohteisiin.
- Kuntalaisten liikuntamahdollisuuksista huolehditaan asianmukaisten liikuntapaikkojen ja -tilojen sekä niiden hoitokaluston avulla ja liikuntapaikkojen kunnossapidolla. Urheilukentän peruskorjauksille haetaan valtionavustusta vuosille 2020-2021.

Perustelut

Tekniset peruspalvelut on määritelty asemakaava-alueiden yhdyskuntapalveluihin ja kiinteistöjen ylläpito- ja palveluihin. Palvelutuotannon tavoitteena on turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkuntastrategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastaa osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin tavoitteisiin. Rutakonraitin viheralueiden hoito toteutetaan yhteistyössä kiinteistönomistajien ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Puistoalueet, ha	27	27	27
Leikkikentät, kpl	5	5	5
Lähiliikuntapaikat (koulujen pihat), frisbee-rata, kpl	2	2	2
	1	2	2
Pururatoja, km	6	6	6
Hiihtolatuja, km	103	103	103
Uimapaikat			
- kesäuimarannat, kpl	3	2	2
- talviuintiavannot, kpl	2	1	1
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi	4	4	4
Volokinpoltu, ylläpito/vuosi	5,5	6	6
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/4 vuotta			1
Investointien toteutus/vuosi		1	0

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vesihuoltolaitos
Kustannuspaikat:	Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumpapaamot ja hulevesiviemärit
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, vesihuoltomestari

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Tavoitteet

Vesihuoltolaitoksen kolmevuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihdosta talousvesimittareiden osalta on käynnissä. Tavoitteena on saada työt valmiiksi vuoden 2022 alkuun mennessä.

Vesijohtoverkoston venttiilikaivoja uusittiin Sonkajärvelle kolme, joista kaksi Sonkalahdelle ja Siikalammelle ja Sukevalle yksi Järvenpään linjaan. Sonkakosken mittakaivo tiivistettiin ja peruskorjattiin. Niiralanniementien matonpesupaikalle asennettiin uusi mittakaivo ja jätevedenpumpapaamo. Välpät korjattiin niin Sonkajärvellä kuin Sukevalle. Sukevalle toteutettiin jätevesipumpapaamojen peruskorjaus ja kaivojen vaihto kohteissa Kortekangas JVP 12, Iskola JVP 5 ja Vankila JVP 4. Sonkajärvelle asennettiin uusi jätevedenpumpapaamo Perkkiöntielle. Uuden vesihuoltomestarin rekrytointi toteutui syksyllä 2020 ja vesihuoltomestari aloitti tehtävät 11.1.2021.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Tulosbudjetti					
Toimintatulot	1 073		1 073	1 122	104,9
Liikevaihto	1 069		1 069	1 120	104,7
Valmistus omaan käyttöön	4		4		
Muut liiketoiminnan tuotot				2	
Toimintamenot	-829		-829	-932	112,5
Materiaalit ja palvelut	-639		-639	-770	120,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-265		-265	-304	114,8
Palvelujen ostot	-375		-375	-466	124,4
Henkilöstömenot	-185		-185	-146	79,0
Muut menot	-5		-5	-16	336,3
Toimintakate	245		245	190	77,4
Rahoitustulot ja menot	-69		-69	-26	37,1
Muut rahoitustulot				1	200,8
Korkomenot	-8		-8	-6	72,9
Korvaus peruspääomasta	-61		-61	-20	33,3
Vuosikate	176		176	164	93,2
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-307		-307	-303	98,7
Tilikauden tulos	-131		-131	-139	106,2
Poistoeron muutos	13		13	13	100,0
Tilikauden alijäämä	-118		-118	-126	106,8
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 205		-1 205	-1 261	104,7
Henkilöstö, lkm	3		3	3	

*palvelusihteeri vesihuollossa 35 %

Perustelut

Sonkajärven vesihuoltolaitos toimii aktiivisesti seudullisissa yhteistyöpalveluissa toimialallaan. Vesihuoltolaitos toteuttaa kuntalaisille vesihuollon peruspalvelut kahdessa taajamassa ja niiden lähialueilla sekä pyrkii vesihuoltolaitoksen toiminnan kannalta liiketaloudellisesti kannattavaan tulokseen.

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen talousennusteen mukaisilla maksujen korotuksilla (1.1.2017 alkaen viitenä vuonna) katetaan pitkällä aikavälillä vesihuoltolaitoksen kustannukset ja investoinnit. Kunnanhallitus päätti 24.02.2020 § 26 muuttaa vesihuollon maksuja siten, että puhtaan veden hinnat pysyvät vuoden 2019 tasolla. Jäteveden maksuja korotetaan 15 % aikaisemmin tehtyjen päätösten mukaisesti.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden varustaminen valvonta- ja ohjausautomaatiolla laajenee portaittain. Vesi- ja viemäriulaitosautomaatiolaitteiden saneerausta toteutetaan Sukevan jätevedenpuhdistamolla ja Jyrkän jätevedenpuhdistamolla. Molempien taajamien haja-asutusalueen jätevesipumppaamoita liitetään käytössä olevaan vesihuoltoautomaatioon vaiheittain.

Vuotovesisuunnitelman mukaiset toimenpiteet on käynnistetty ja niiden toteutusta jatketaan vuosina 2020-2022.

Hulevesiverkostoja on aloitettu tekemään vanhoille alueille täydennysrakentamalla ja edetään niiden laajentumisessa kunnallistekniikan/katujen peruskorjausten yhteydessä. Ensisijaisesti niiden painopisteen toteutus on alueilla, joissa on todettu eniten vuotovesiä esim. rakennusten salaojat, vuotavat kaivot ja kattovedet.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Puhdas vesi, m ³	240 089	240 000	244 195
Jätevesi, m ³	106 653	125 000	109 695
Laatuvaatimusten mukainen talousvesi asiakkaille, reklamaatioiden määrä	0	<5	0
Jäteveden käsittely lupaehtojen mukaisesti, poikkeamien lukumäärä/laitos/v	0	<2	0
Iisalmen, Sonkajärven ja Vieremän vesihuoltolaitosten yhteistyö, yhteisten koulutusten lukumäärä/v	1	3	0
Vesi- ja viemäriiliittymien toimitusaika enintään kk asiakkaan sitovasta tilauksesta	1 kk	<2 kk	1 kk

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Rakennusvalvonta
Kustannuspaikat:	Rakennusvalvonta
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimien viranomaistehtävien suorittamisesta sekä toimia rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Rakennusvalvonta osaltaan valvoo, että rakennukset, liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kuntakuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	28		28	27	97,1
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-158		-158	-125	79,1
Toimintakate	-130		-130	-97	75,2
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset					
Vyörytyserämenot	-11		-11	-17	155,2
Vyörytyserätulot					
Muut laskennalliset menot					
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-169		-169	-142	84,1
Henkilömäärä	2		2	1	

Perustelut

Koronaepidemian aikana lisääntyi kiinteistöveroon, -kauppoihin sekä ylipäättään rakentamisen lupiin liittyvä ennako-ohjauksen tarve. Epidemian aikana lisääntynyt vapaa-aika sekä etätyönteko ilmeisesti osaltaan vaikutti neuvontatyön lisääntymiseen. Kuntalaiset ovat olleet kiinnostuneita elinympäristönsä viihtyisyyden sekä rakennusten korjausvelan korjaamisesta.

Toiminnan tavoitteena on, että rakennettavissa rakennuksissa ei esiinny virheitä, jotka johtuisivat puutteellisista tarkastuksista. Kuntalaisille on annettu tarvittaessa neuvoa ja tietoa haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien kunnostamisesta sekä maanalaisten öljysäiliöiden poistamisesta 1-luokan pohjavesialueella.

Kuntalaisia on opastettu, annettu tietoa ja neuvontaa energiatehokkaasta rakentamisesta ja teknisistä järjestelmistä sekä uusien rakentamismääräysten vaikutuksesta rakentamiseen. Ennako-ohjauksella ja rakennuslupavaiheessa sekä aloituskokouksissa on painotettu rakentamisen laatua. Myös suunnitelmien laatua ja tasoa on pyritty edistämään sekä aktivoitu kuntalaisia kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Ylä-Savon kuntien (Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Vieremä) yhteistyössä on uudistettu rakennusjärjestys, joka astui voimaan 1.1.2020. Rakennusjärjestyksen uudistamisen tavoitteena oli säilyttää koko Ylä-Savon alueella yksi yhtenäinen rakennusjärjestys, joka ottaa huomioon entistä paremmin paikalliset olosuhteet, rakentamisen ja hyvän elinympäristön muodostamisessa osana rakentamisen suunnittelua, ohjausta, toteutusta ja ylläpitoa.

Rakentamiseen myönnettyjen lupien määrä pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Suuntaus on ollut, että rakennettavat rakennukset ovat kooltaan pienempiä. Jätevesienkäsittelyjärjestelmien uusimisen jätevesilain siirtymäaika päättyi jo 30.10.2019. Edelleen uusimattomia kohteita on runsaasti. Mahdollisten vapautusten linjaus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueella määrittelee millä perusteella vapautus jätevesijärjestelmän uusimisesta voidaan myöntää.

Sähköinen asiointi muuttaa rakennusvalvonnan toimintaympäristöä ja tuo haasteita asiakirjojen käsittelyyn. Lupien hakijat kuitenkin kokevat sähköisen luvan hakemisen haastavana. Kuntalaisilla on oikeus hoitaa rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti lisää toimintojen päällekkäisyyksiä. Rakennusvalvontatoimiston omassa toiminnassa täysin sähköinen asioiden käsittely vaatii koulutusta sekä mahdollisesti järjestelmä- ja laiteinvestointeja.

Henkilöstöä on koulutettu, jotta se voi palvella kuntalaisia laaja-alaisesti sekä rakentamiseen että korjauksiin liittyvissä kysymyksissä voimassa olevien määräysten ja ohjeiden sekä tulevienkin vaatimusten mukaisesti. Koulutukset ovat siirtyneet käytännössä vuoden 2020 aikana verkkokoulutuksiksi.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Rakennuslupien käsittelyaika, kk	<1	<1	<1
Poikkeamispäätösten käsittelyaika, kk	Ei hake- muksia	<4	Ei hake- muksia
Suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika, kk	Ei hake- muksia	<3	Ei hake- muksia
Käsitellyt lupahakemukset, kpl	164	100	110
Suoritettut katselmukset	654	450	742
Aloituskokoukset	5	7	4
Poikkeamislupahakemukset/suunnittelutarveratkaisut	Ei hake- muksia	5	Ei hake- muksia
Toimintakate-%	27,6	18,0	21,6
Nettomenot/asukas, €	24,0	34,0	25,0

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Palo-, pelastus- ja suojelutyö
Kustannuspaikat:	Palo- ja pelastustoimi
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Palo-, pelastus- ja suojelutyön tehtävistä Sonkajärvelle vastaa Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon pelastustoimi. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia.

Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain 379/2011 mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy sekä valistus ja neuvonta, ensivastetoiminta, palotarkastus, vahingontorjunta, palonsyyntutkinta, valvontatehtävät, väestön varoittaminen ja suojaaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii osaltaan varautumisesta ja öljyntorjunnasta.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintamenot	-406	0	-406	-405	99,6
Toimintakate	-406	0	-406	-405	99,6
Tehtävän kokonaiskustannukset	-406	0	-406	-405	99,6

Perustelut

Palo- ja pelastustoimen kustannuksiin talousarviovuodelle 2020 sisältyy eläkemenoperusteisia Kuel-maksuja 6 600 euroa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2019 koko P-S pelastuslaitos	TP 2019 Sonkajärvi	TA 2020 Sonkajärvi	TP 2020 Sonkajärvi
Pelastustehtävät	4 314	156	130	130
Ensivastetehtävät	1 136	48	45	45
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek	11:29	15:00	15:00	15:00
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilövahvuus tehtävässä	5	5	5	5
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen %				
- valvontakohteet A1_A8 (ei omavalvontakohteita)	100 %	100 %	200 kpl	173 kpl
- hoito- ja huoltolaitokset	98 %	100 %	13 kpl	13 kpl
- omavalvontakohteet	77 %	96 kpl	320 kpl	324 kpl
Valistus- ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä	41 544	650	570	102
Paloasematilojen määrä m ²	27 968	843	843	843

Koronavirustilanteen takia esim. valistus- ja koulutustilaisuuksia on jouduttu perumaan ja jättää pitämättä.

Tekninen lautakunta yhteensä

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	4 066		4 066	4 075	100,2
Valmistus omaan käyttöön	20		20	16	81,4
Toimintamenot	-4 895		-4 895	-4 693	95,9
Toimintakate	-808		-808	-602	74,5
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 289		-1 289	-1 250	97,0
Vyörytyserämenot	-461		-461	-412	89,3
Vyörytyserätulot	327		327	284	86,9
Muut laskennalliset menot	-83		-83	-83	100,0
Muut laskennalliset tulot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 728		-6 728	-6 438	95,7
Henkilömäärä	23			21	

SONKAJÄRVEN KUNTA YHTEENSÄ

1 000 €	TA 2020	TA 2020 muutos	TA 2020 muutettu	TP 2020	Tot. %
Toimintatulot ja -menot					
Toimintatulot	6 094	-10	6 084	6 079	99,9
Valmistus omaan käyttöön	35		35	18	52,6
Toimintamenot	-33 381	-485	-33 866	-32 389	95,6
Toimintakate	-27 252	-495	-27 747	-26 291	94,8
Laskennalliset erät					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 440		-1 440	-1 390	96,5
Vyörytyserämenot	-1 099		-1 099	-1 016	92,4
Vyörytyserätulot	1 099		1 099	1 016	92,4
Muut laskennalliset menot	-119		-119	-120	101,0
Muut laskennalliset tulot	119		119	120	101,0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-36 039	-485	-36 524	-34 915	101,0
Henkilömäärä¹	133			160	

1 1 Käyttötalousoosassa raportoitava henkilöstömäärä sisältää kokoaikaiset, osa-aikaiset ja työllistetyt työntekijät, jotka ovat vakinaisessa tai määräaikaisessa

palvelussuhteessa kuntaan (myös osa-aikaiset harjoittelijat ja oppisopimustyöntekijät) 31.12.2020. Tästä syystä henkilöstömäärä on suurempi kuin talousarviossa.

Käyttötalouden toteutumisvertailun yhdistelmä

	Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
10 Keskusvaalilautakunta						
100 Vaalit						
Tuotot				142	142	
Kulut				-55	-55	
Netto				87	87	
110 Tarkastustoimi						
Tuotot				114	114	
Kulut	-26 450		-26 450	-26 496	-46	100,2
Netto	-26 450		-26 450	-26 382	68	99,7
12 Kunnanhallitus ja valtuusto						
120 Yleishallinto						
Tuotot	90 350		90 350	80 896	-9 454	89,5
Kulut	-1 421 937	-383 000	-1 804 937	-1 461 928	343 009	81,0
Netto	-1 331 587	-383 000	-1 714 587	-1 381 031	333 556	80,5
160 Työllistäminen						
Tuotot	286 200	-10 000	276 200	264 314	-11 886	95,7
Kulut	-804 060	-45 000	-849 060	-825 301	23 759	97,2
Netto	-517 860	-55 000	-572 860	-560 986	11 874	97,9
170 Ruokapalvelu						
Tuotot	1 165 340		1 165 340	1 133 489	-31 851	97,3
Kulut	-1 045 810	-57 000	-1 102 810	-1 071 131	31 679	97,1
Netto	119 530	-57 000	62 530	62 358	-172	99,7
180 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen						
Kulut	-17 591 000		-17 591 000	-17 346 784	244 216	98,6
190 Elinkeinojen kehittäminen						
Tuotot	56 800		56 800	56 483	-317	99,4
Kulut	-187 720		-187 720	-189 276	-1 556	100,8
Netto	-130 920		-130 920	-132 793	-1 873	101,4
12 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä						
Tuotot	1 598 690	-10 000	1 588 690	1 535 182	-53 508	96,6
Kulut	-21 050 527	-485 000	-21 535 527	-20 894 419	641 108	97,0
Netto	-19 451 837	-495 000	-19 946 837	-19 359 237	587 600	97,1
20 Sukevan aluelautakunta						
200 Sukevan alueen palvelut						
Tuotot	26 470		26 470	23 810	-2 660	89,9
Kulut	-144 409		-144 409	-134 986	9 423	93,5
Netto	-117 939		-117 939	-111 176	6 763	94,3
30 Sivistyslautakunta						
290 Varhaiskasvatus						
Tuotot	153 600		153 600	156 760	3 160	102,1
Kulut	-1 718 810		-1 718 810	-1 557 482	161 328	90,6
Netto	-1 565 210		-1 565 210	-1 400 722	164 488	89,5

	Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
300 Koulutoimi						
Tuotot	164 710		164 710	209 751	45 041	127,3
Kulut	-4 345 094		-4 345 094	-3 955 677	389 417	91,0
Netto	-4 180 384		-4 180 384	-3 745 925	434 459	89,6
350 Joukkoliikenne						
Tuotot	21 000		21 000	7 885	-13 115	37,5
Kulut	-86 900		-86 900	-81 487	5 413	93,8
Netto	-65 900		-65 900	-73 603	-7 703	111,7
360 Vapaa sivistystoimi						
Tuotot	40 270		40 270	40 432	162	100,4
Kulut	-724 090		-724 090	-686 696	37 394	94,8
Netto	-683 820		-683 820	-646 264	37 556	94,5
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi						
Tuotot	37 890		37 890	32 622	-5 268	86,1
Kulut	-390 598		-390 598	-358 603	31 995	91,8
Netto	-352 708		-352 708	-325 981	26 727	92,4
30 Sivistyslautakunta yhteensä						
Tuotot	417 470		417 470	447 449	29 979	107,2
Kulut	-7 265 492		-7 265 492	-6 639 945	625 547	91,4
Netto	-6 848 022		-6 848 022	-6 192 496	655 526	90,4
60 Tekninen lautakunta						
600 Tekninen toimi						
Tuotot	2 984 770		2 984 770	2 942 354	-42 416	98,6
Kulut	-3 501 890		-3 501 890	-3 231 579	270 311	92,3
Netto	-517 120		-517 120	-289 224	227 896	55,9
650 Vesihuoltolaitos						
Tuotot	1 073 710		1 073 710	1 121 652	47 942	104,5
Kulut	-828 740		-828 740	-932 081	-103 341	112,5
Netto	244 970		244 970	189 571	-55 399	77,4
695 Rakennusvalvonta						
Tuotot	28 000		28 000	27 189	-811	97,1
Kulut	-157 630		-157 630	-124 607	33 023	79,1
Netto	-129 630		-129 630	-97 418	32 212	75,2
698 Palo-, pelastus- ja suojelutyö						
Kulut	-406 292		-406 292	-404 831	1 461	99,6
60 Tekninen lautakunta yhteensä						
Tuotot	4 086 480		4 086 480	4 091 195	4 715	100,1
Kulut	-4 894 552		-4 894 552	-4 693 097	201 455	95,9
Netto	-808 072		-808 072	-601 902	206 170	74,5
KUNTA YHTEENSÄ						
Tuotot	6 129 110	-10 000	6 119 110	6 097 893	-21 217	99,7
Kulut	-33 381 430	-485 000	-33 866 430	-32 388 998	1 477 432	95,6
Netto	-27 252 320	-495 000	-27 747 320	-26 291 105	1 456 215	94,8

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TA 2020	TA-muutos	TA 2020 Muutettu	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot						
Myyntitulot	2 768 850	-10 000	2 758 850	2 848 289	89 439	103,2
Maksutulot	188 920		188 920	152 069	-36 851	80,5
Tuet ja avustukset	263 700		263 700	325 020	61 320	123,3
Muut toimintatulot	2 872 640		2 872 640	2 754 103	-118 537	95,9
	6 094 110	-10 000	6 084 110	6 079 481	-4 629	99,9
Valmistus omaan käyttöön	35 000		35 000	18 412	-16 588	52,6
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-7 526 890	-36 000	-7 562 890	-6 990 559	572 331	92,4
Palvelujen ostot	-21 524 740		-21 524 740	-20 751 686	773 054	96,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 721 551	-27 000	-1 748 551	-1 963 597	-215 046	112,3
Avustukset	-508 750	-422 000	-930 750	-692 582	238 168	74,4
Muut toimintamenot	-2 099 499		-2 099 499	-1 990 574	108 925	94,8
	-33 381 430	-485 000	-33 866 430	-32 388 998	1 477 432	95,6
TOIMINTAKATE	-27 252 320	-495 000	-27 747 320	-26 291 105	1 456 215	94,8
Verotulot	13 611 000	259 000	13 870 000	13 895 693	25 693	100,2
Valtionosuudet	15 320 500	844 365	16 164 865	16 522 561	357 696	102,2
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	2 600		2 600	3 148	548	121,1
Muut rahoitustulot	104 060	399 000	503 060	483 735	-19 325	96,2
Korkomenot	-70 000		-70 000	-53 250	16 750	76,1
Muut rahoitusmenot	-63 550		-63 550	-22 131	41 419	34,8
VUOSIKATE	1 652 290	1 007 365	2 659 655	4 538 650	1 878 995	170,6
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 376 710		-1 376 710	-1 322 150	54 560	96,0
Arvonalentumiset	-63 500		-63 500	-67 724	-4 224	106,7
TILIKAUDEN TULOS	212 080	1 007 365	1 219 445	3 148 776	1 929 331	258,2
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	111 600		111 600	-140 985	-252 585	-126,3
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				-950 000	-950 000	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	323 680	1 007 365	1 331 045	2 057 791	726 746	154,6

Verotulojen erittely

Verotulot 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama €
Kunnan tulovero	10 251	-330	9 921	10 099	178
Kiinteistövero	1 173		1 173	1 056	-117
Osuus yhteisöverosta	2 187	589	2 776	2 741	-35
Yhteensä	13 611	259	13 870	13 896	26

Veroprosentit	2016	2017	2018	2019	2020
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50	20,50	21,25
Verotettava tulo, milj. euroa	49,64	48,12	47,6	47,5	48,8*
Muutos %	1,1	-1,9	1,3	-0,2	2,7*
Efekttiivinen veroprosentti	13,1	12,71	12,61	12,45	13,12
Kiinteistöveroprosentit					
- yleinen	0,80	0,93	0,93	0,93	1,25
- vakituinen asunto	0,40	0,41	0,41	0,41	0,55
- muu kuin vakituinen as.	0,85	0,93	0,93	0,93	1,25

*Ennuste tammikuu 2021

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuus 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtion- osuus, ml. tasaukset	13 200	546	13 746	14 195	449
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-279	239	-41	-132	-91
Verotulomenetyksen kompensatio	2 400	59	2 459	2 459	0
Yhteensä	15 321	844	16 165	16 523	358

Myyntituotot ylittyivät 3,2 % muutetusta talousarviosta. Eniten euromääräisesti ylittyivät vesi- ja jätevesimaksut (41.000 euroa) ja puunmyyntitulot (27.000 euroa). Maksutuotot puolestaan alittuivat -19,5 prosenttia koronasta aiheutuneista suluista ja muista poissaoloista johtuen. Tuet ja avustukset ylittyivät 23,3 % koronaan liittyneiden varhaiskasvatus- esi- ja perusopetuksen sekä lukio-opetuksen poikkeusolotukien johdosta. Muut toimintatuotot alittuivat -4,1 % johtuen pääasiassa ennakoitua alhaisemmista asuntojen ja muiden rakennusten vuokratuotoista. Toimintatuotot yhteensä alittivat talousarvion 0,1 % eli käytännössä toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Henkilöstökulut alittuivat -7,6 % (-572.000 euroa). Koulutoimessa henkilöstökulut alittuivat -226.000 euroa, varhaiskasvatuksessa -94.000 euroa, teknisessä toimessa -164.000 euroa, ruokapalvelussa -45.000 euroa. Henkilöstökulut alittuivat Koronavirusepidemian vuoksi (lomautukset, toimintojen sulut, vakituisen henkilöstön rekrytoinnin lykkääminen).

Palvelujen ostot alittuivat 3,6 % (-773.000 euroa). Eniten alittuivat sosiaali- ja terveydenhuoltomenot (-246.000 euroa) sekä koulukuljetusmenot (-135.000 euroa). Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ylittyivät 12,3 % (215.000 euroa). Eniten ylittyivät sähkö (75.000 euroa), kalustohankinnat (73.000 euroa) sekä muun materiaalin hankinnat (39.000 euroa).

Avustukset alittuivat 25,6 % (238.000 euroa). Avustuksiin on kirjattu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämiä 221.000 euroa. Lasten kotihoidon tuki alittui 30.000 euroa ja työmarkkinatuen kuntaosuus 31.000 euroa. Muut toimintakulut alittuivat 5,2 % (109.000 euroa). Alituksista suurin tapahtui rakennusten ja huoneistojen vuokrakuluissa (-96.000 euroa).

Toimintakulut yhteensä alittuivat 4,4 % (1.477.000 euroa) ja toimintakate 5,2 % (1.456.00 euroa).

Verotulot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti: tulovero ylittyi 178.000 euroa, kiinteistövero alittui -117.000 euroa ja osuus yhteisöveron tuotosta alittui -35.000 euroa. Valtionosuudet ylittyivät vielä 2,2 % (358.000 euroa) muutetusta talousarviosta.

Osinkotuotot ja osuuspääomien korot sisältävät 395.00 euroa Savon Energiaholding Oy:n osinkoja. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä ylittyivät 10,6 % (39.000 euroa). Vuosikate ylittyi 70,6 % (1.879.000 euroa) ja tilikauden tulos 158,2 % (1.929.000 euroa).

	Sito- vuus		TA 2020	TA- muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Rakennukset								
5019 Arkistotilat, terveyskeskus	Valt	Menot	-250 000	-93 000	-343 000	-338 756	4 244	98,8
5321 Koulukeskuksen vanhan osan luokkien tiivistyskorjaus ja julki- sivut	Valt	Menot	-100 000	-27 000	-127 000	-110 851	16 149	87,3
5536 Sonkajärven palo- aseman varavoima ja johtokeskus	Valt	Menot	-100 000		-100 000	-59 638	40 362	59,6
Muut rakennukset:								
5020 Koivulan perus- korjaus		Menot	-40 000	-18 000	-58 000	-79 008	-21 008	136,2
5021 Koivulan muutos- työt		Tulot		39 000	39 000	39 111	111	100,3
5301 Mosaiikin keittiö- investointi		Menot	-28 000		-28 000	-27 318	682	97,6
5304 Mosaiikin raken- nusautom. Päivitys		Menot	0	-16 000	-16 000	-15 500	500	96,9
5322 Koulukeskuksen varavoimarakennelma		Menot	-50 000		-50 000	-5 328	44 672	10,7
5323 Koulukeskuksen keittiön lattia		Menot		-55 000	-55 000	-61 323	-6 323	111,5
5409 Kangaslammen uimaranta-alueen puku- huonetilat ja opasteet		Menot	-15 000		-15 000		15 000	0,0
5506 Vanhan kirjastota- lon LVI-korjaus ja läm- mönvaihdin		Menot	-20 000	17 000	-3 000	-1 276	1 724	42,5
5519 Tekninen tukikoh- ta, Taitotalon tilojen korvaavat tilat suunnit- telma		Menot	-20 000	17 000	-3 000	579	3 579	-19,3
5529 Jyrkän ruukki- alueen kunnostus		Menot	-25 000	15 000	-10 000	-6 630	3 370	66,3
5551 Kiinteistöjen va- laistuksen muutokset LED-valaistukselle		Menot	-40 000	13 000	-27 000	-26 716	284	98,9
5565 Telian laitetilat		Menot		-28 000	-28 000	-27 527	473	98,3
6040 Sukevan vesitor- nin peruskorjaus		Menot	-40 000	16 000	-24 000	-3 206	20 794	13,4
Muut rakennukset yhteensä		Menot	-278 000	-39 000	-317 000	-253 252	63 748	79,9
		Tulot	0	39 000	39 000	39 111	111	100,3
	Valt	Yht.	-278 000	0	-278 000	-214 142	63 858	77,0
Rakennukset yhteensä								
		Menot	-728 000	-159 000	-887 000	-762 498	124 502	86,0
		Tulot	0	39 000	39 000	39 111	111	100,3
		Yht.	-728 000	-120 000	-848 000	-723 387	124 613	85,3

	Sitovuus		TA 2020	TA-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>								
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-60 000		-60 000	-43 759	16 241	72,9
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	-60 000	37 000	-23 000	-8 486	14 514	36,9
6301 Sonkajärven taa-jaman sadevesiviemä-rin jv-eriytys ja vuoto-vesiselvityksen työt	Valt	Menot	-40 000		-40 000	-5 699	34 301	14,2
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>								
6104 Sukevan puhdistamon pumppujen uusinta		Menot	-25 000		-25 000	-15 664	9 336	62,7
6105 Sonkajärven tassaaltaan sekoitus-pumppujen uusiminen		Menot	-20 000		-20 000	-24 350	-4 350	121,8
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	-30 000	-25 000	-55 000	-53 651	1 349	97,5
6206 Pappilan jv-pumppaamon pumput		Menot	-15 000	-12 000	-27 000	-26 757	243	99,1
6214 Sukevan pien-pumppaamojen liittäminen jv-automaatioon		Menot	-40 000		-40 000	-38 106	1 894	95,3
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä</u>								
	Valt	Menot	-130 000	-37 000	-167 000	-158 528	8 472	94,9
<u>Johtoverkostot ja laitteet yhteensä</u>								
		Menot	-290 000	0	-290 000	-216 472	73 528	74,6
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>								
4013 Ketolantien rakentaminen	Valt	Menot	-130 000	120 000	-10 000	-10 227	-227	102,3
4309 Sonkaj. urheilukentän peruskorj.	Valt	Menot				-3 187	-3 187	0,0
<u>Muut kiinteät rakenteet ja laitteet</u>								
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt		Menot	-15 000		-15 000	-7 539	7 461	50,3
4206 Koulukeskuksen piharemontti		Menot		-17 500	-17 500	-17 786	-286	101,6
		Tulot		6 000	6 000	6 000	0	100,0
		Netto		-11 500	-11 500	-11 786	-286	102,5

	Sito- vuus		TA 2020	TA- muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
4311 Sukevan urheilukentän peruskorjaus		Menot	-35 000	10 000	-25 000	-24 675	325	98,7
4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö -työll.kohde		Menot	-15 000	7 800	-7 200	-5 333	1 867	74,1
4402 Matonpesupaikka		Menot		-15 800	-15 800	-15 748	52	99,7
4403 Nurmijoen tauko- paikkojen kunnostus		Menot	-12 000	12 000				0,0
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-77 000	-3 500	-80 500	-71 080	9 420	88,3
		Tulot	0	6 000	6 000	6 000	0	100,0
		Yht.	-77 000	2 500	-74 500	-65 080	9 420	87,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä		Menot	-207 000	116 500	-90 500	-84 494	6 006	93,4
		Tulot	0	6 000	6 000	6 000	0	100,0
		Yht.	-207 000	122 500	-84 500	-78 494	6 006	92,9
<u>Koneet ja kalusto</u>								
<u>Muut koneet ja kalusto</u>								
6015 Etäluettavat mittarit		Menot	-40 000		-40 000	-49 801	-9 801	124,5
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	-40 000	0	-40 000	-49 801	-9 801	124,5
Koneet ja kalusto yhteensä		Menot	-40 000	0	-40 000	-49 801	-9 801	124,5
Tekninen lautakunta yhteensä		Menot	-1 332 000	-125 500	-1 457 500	-1 239 163	218 337	85,0
		Tulot	10 000	53 000	63 000	49 387	-13 613	78,4
		Yht.	-1 322 000	-72 500	-1 394 500	-1 189 776	204 724	85,3
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		Menot	-1 332 000	-140 500	-1 472 500	-1 254 928	217 572	85,2
		Tulot	10 000	53 000	63 000	49 387	-13 613	78,4
		Yht.	-1 322 000	-87 500	-1 409 500	-1 205 541	203 959	85,5

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	TA 2020	TA- muutokset	TA 2020 Muutettu	Toteutuma 2020	Poikkeama	Tot. %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	1 652 290	1 007 365	2 659 655	4 538 650	1 878 995	170,6
Tulorahoituksen korjauserät		193 137	193 137	37 857	-155 280	19,6
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-1 332 000	-140 500	-1 472 500	-1 254 928	217 572	85,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin		53 000	53 000	49 387	-3 613	93,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 000		10 000		-10 000	0,0
Toiminta ja investoinnit, netto	330 290	1 113 002	1 443 292	3 370 966	1 927 674	233,6
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys		-6 940	-6 940	-6 940		100,0
Antolainasaamisten vähennykset	8 400		8 400	8 409	9	100,1
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200 000	-2 200 000				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 080 340		-1 080 340	-1 080 329	11	100,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 200 000	600 000	-600 000	-1 000 000	-400 000	166,7
Vaikutus maksuvalmiuteen	258 350	-493 938	-235 588	1 292 106	1 527 694	-548,5

2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Käyttötalousosa	Sitovuus	Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %	TP 2019
Sitovuus: toimitielin netto								
Keskusvaalilautakunta								
Vaalit	S				87	87		4 722
Tarkastuslautakunta								
Tarkastustoimi	S	-26 450		-26 450	-26 382	68	99,7	-22 251
Kunnanhallitus ja valtuusto								
Yleishallinto		-1 331 587	-383 000	-1 714 587	-1 381 031	333 556	80,5	-1 311 384
Työllistäminen		-517 860	-55 000	-572 860	-560 986	11 874	97,9	-604 731
Ruokapalvelu		119 530	-57 000	62 530	62 358	-172	99,7	89 263
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen		-17 591 000		-17 591 000	-17 346 784	244 216	98,6	-17 285 065
Elinkeinojen kehittäminen		-130 920		-130 920	-132 793	-1 873	101,4	-136 068
Yhteensä	S	-19 451 837	-495 000	-19 946 837	-19 359 237	587 600	97,1	-19 247 985
Sukevan aluelautakunta								
Sukevan alueen palvelut	S	-117 939		-117 939	-111 176	6 763	94,3	-118 845
Sivistyslautakunta								
Varhaiskasvatus		-1 565 210		-1 565 210	-1 400 722	164 488	89,5	-1 522 451
Koulutoimi		-4 180 384		-4 180 384	-3 745 925	434 459	89,6	-4 007 747
Joukkoliikenne		-65 900		-65 900	-73 603	-7 703	111,7	-55 224
Vapaa sivistystoimi		-683 820		-683 820	-646 264	37 556	94,5	-670 535
Nuoriso- ja liikunta-toimi		-352 708		-352 708	-325 981	26 727	92,4	-328 113
Yhteensä	S	-6 848 022		-6 848 022	-6 192 495	655 527	90,4	-6 584 070
Tekninen lautakunta								
Tekninen toimi		-517 120		-517 120	-289 224	227 896	55,9	-185 572
Vesihuoltolaitos		244 970		244 970	189 571	-55 399	77,4	294 535
Rakennusvalvonta		-129 630		-129 630	-97 418	32 212	75,2	-92 964
Palo-, pelastus- ja suojelutyö		-406 292		-406 292	-404 831	1 461	99,6	-400 282
Yhteensä	S	-808 072		-808 072	-601 902	206 170	74,5	-384 283
Toimintakate		-27 252 320	-495 000	-27 747 320	-26 291 105	1 456 215	94,8	-26 352 712

<u>Investointiosa</u>	Sitovuus		Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Sitovuus:								
hanke/hankeryhmä								
Kunnanhallitus								
Muut pitkävaikutteiset menot	S			-15 000	-15 000	-15 765	-765	105,1
Kunnanhallitus yhteensä				-15 000	-15 000	-15 765	-765	105,1
Tekninen lautakunta								
Muut pitkävaikutteiset menot								
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä		Menot	-57 000	-83 000	-140 000	-125 897	14 103	89,9
		Tulot	0	8 000	8 000	4 276	-3 724	53,5
	S	Yhteensä	-57 000	-75 000	-132 000	-121 621	10 379	92,1
Maa- ja vesialueet		Menot	-10 000		-10 000		10 000	0
		Tulot	10 000		10 000		-10 000	0
	S	Yhteensä	0		0		0	
Rakennukset								
5019 Arkistotilat, terveyskeskus	S		-250 000	-93 000	-343 000	-338 756	4 244	98,8
5321 Koulukeskuksen vanhan osan luokkien tiivistyskorjaus ja julkisivut	S		-100 000	-27 000	-127 000	-110 851	16 149	87,3
5536 Sonkajärven paloaseman varavoima ja johtokeskus	S		-100 000		-100 000	-59 638	40 362	59,6
Muut rakennukset:								
Muut rakennukset yhteensä		Menot	-278 000	-39 000	-317 000	-253 252	63 748	79,9
		Tulot		39 000	39 000	39 111	111	100,3
	S	Yhteensä	-278 000		-278 000	-214 142	63 858	77,0
Rakennukset yhteensä		Menot	-728 000	-159 000	-887 000	-762 498	124 502	86,0
		Tulot		39 000	39 000	39 111	111	100,3
		Yhteensä	-728 000	-120 000	-848 000	-723 387	124 613	85,3
Johtoverkostot ja laitteet								
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	S		-60 000		-60 000	-43 759	16 241	72,9
6084 Vanhan heikkokuntosen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	S		-60 000	37 000	-23 000	-8 486	14 514	36,9
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytys ja vuotovesiselvityksen työt	S		-40 000		-40 000	-5 699	34 301	14,2

	Sito- vuus		Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Muut johtoverkostot ja laitteet								
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	S		-130 000	-37 000	-167 000	-158 528	8 472	94,9
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä			-290 000		-290 000	-216 472	73 528	74,6
Kiinteät rakenteet ja lait- teet								
4013 Ketolantien rakenta- minen	S		-130 000	120 000	-10 000	-10 227	-227	102,3
4309 Sonkaj. urheilukentän peruskorj.	S					-3 187	-3 187	0,0
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet								
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	S	Menot	-77 000	-3 500	-80 500	-71 080	9 420	88,3
		Tulot		6 000	6 000	6 000	0	100,0
		Yhteensä	-77 000	2 500	-74 500	-65 080	9 420	87,4
Kiinteät rakenteet ja lait- teet yhteensä		Menot	-207 000	116 500	-90 500	-84 494	6 006	93,4
		Tulot		6 000	6 000	6 000	0	100,0
		Yhteensä	-207 000	122 500	-84 500	-78 494	6 006	92,9
Koneet ja kalusto								
Muut koneet ja kalusto								
Muut koneet ja kalusto yhteensä	S		-40 000		-40 000	-49 801	-9 801	124,5
Koneet ja kalusto yhteensä			-40 000		-40 000	-49 801	-9 801	124,5
Tekninen lautakunta yhteensä		Menot	-1 332 000	-125 500	-1 457 500	-1 239 163	218 337	85,0
		Tulot	10 000	53 000	63 000	49 387	-13 613	78,4
		Yhteensä	-1 322 000	-72 500	-1 394 500	-1 189 776	204 724	85,3
Investointiosa yhteensä		Menot	-1 332 000	-140 500	-1 472 500	-1 254 928	217 572	85,2
		Tulot	10 000	53 000	63 000	49 387	-13 613	78,4
		Yhteensä	-1 322 000	-87 500	-1 409 500	-1 205 541	203 959	85,5

Rahoitusosa	Sito- vuus	Ta 2020	Ta-muutos	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %	TP 2019
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset	S		-6 940	-6 940	-6 940		100,0	
Antolainasaamisten vähennykset	S	8 400		8 400	8 409	9	100,1	94 948
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	S	2 200 000	-2 200 000	0				4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	S	-1 080 340		-1 080 340	-1 080 329	11	100,0	-1 012 394
Lyhytaikaisten lainojen muutos	S	-1 200 000	600 000	-600 000	-1 000 000	-400 000	166,7	-2 700 000
Oman pääoman muutokset	S							
Vaikutus maksuvalmiuteen		258 350	-687 075	-428 725	1 254 249	1 682 974	292,6	104 830
Sitovat erät yhteensä:								
Vuosikate, investoinnit ja rahoitusosa		258 350	-687 075	-428 725	1 254 249	1 682 974	292,6	104 830
Poistoeron ja varaus-ten muutokset		111 600		111 600	-1 090 985	-1 202 585	977,6	-284 224
Sitovat erät yhteensä	S	369 950	-687 075	-317 125	163 264	480 389	-51,5	-179 394

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2020</u>		<u>1.1.-31.12.2019</u>	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 172 091,95		2 085 279,65	
Maksutuotot	151 214,80		197 270,84	
Tuet ja avustukset	325 020,32		354 652,09	
Muut toimintatuotot	<u>1 077 180,95</u>	3 725 508,02	<u>1 159 271,85</u>	3 796 474,43
Valmistus omaan käyttöön		18 411,54		27 615,44
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 143 098,32		-5 465 475,62	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 599 001,73		-1 626 360,14	
Muut henkilösivukulut	-248 458,76		-185 541,31	
Palvelujen ostot	-20 114 641,69		-19 926 732,67	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 923 372,32		-1 888 842,44	
Avustukset	-692 581,53		-736 547,18	
Muut toimintakulut	<u>-313 870,44</u>	-30 035 024,79	<u>-347 303,23</u>	-30 176 802,59
TOIMINTAKATE		-26 291 105,23		-26 352 712,72
Verotulot		13 895 693,44		12 727 677,56
Valtionosuudet		16 522 561,00		15 240 876,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	3 147,84		4 662,17	
Muut rahoitustuotot	463 251,85		431 656,58	
Korkokulut	-53 250,15		-57 125,38	
Muut rahoituskulut	<u>-1 648,37</u>	411 501,17	<u>-1 976,87</u>	377 216,50
VUOSIKATE		4 538 650,38		1 993 057,34
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 322 150,38		-1 274 501,20	
Arvonalentumiset	<u>-67 724,30</u>	-1 389 874,68	<u>-4 473,80</u>	-1 278 975,00
TILIKAUDEN TULOS		3 148 775,70		714 082,34
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-140 985,12		-579 224,01
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		-950 000,00		295 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		<u>2 057 790,58</u>		<u>429 858,33</u>

3.2 Rahoituslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2020</u>		<u>1.1.-31.12.2019</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	4 538 650		1 993 057	
Tulorahoituksen korjaukset	<u>37 857</u>	4 576 507	<u>78 116</u>	2 071 173
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-1 254 928		-2 624 177	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	49 387		44 662	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		<u>-1 205 541</u>	<u>1 704</u>	<u>-2 577 811</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		3 370 966		-506 638
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset	-6 940			
Antolainasaamisten vähennykset	<u>8 409</u>	1 469	<u>94 948</u>	94 948
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			4 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 080 329		-1 012 394	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-1 000 000</u>	-2 080 329	<u>-2 700 000</u>	287 606
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	-10 288		-104 623	
Saamisten muutos	-75 929		-269 784	
Korottomien velkojen muutos	<u>85 366</u>	-851	<u>-288 970</u>	<u>-663 377</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-2 079 710		-280 823
RAHAVAROJEN MUUTOS		1 291 256		-787 461
RAHAVAROJEN MUUTOS				
Rahavarat 31.12.	1 604 513		313 257	
Rahavarat 1.1.	<u>313 257</u>	1 291 256	<u>1 100 718</u>	-787 461

3.3 Tase

VASTAAVAA

A PYSYVÄT VASTAAVAT

I Aineettomat hyödykkeet

2. Muut pitkävaikutteiset menot

158 725,97

85 214,07

158 725,97

85 214,07

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet

1 588 228,08

1 588 228,08

2. Rakennukset

15 564 370,30

15 383 913,58

3. Kiinteät rakenteet ja laitteet

3 462 953,38

3 740 886,45

4. Koneet ja kalusto

431 404,19

502 632,13

5. Muut aineelliset hyödykkeet

7 568,46

7 568,46

6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

453 255,86

478 992,18

21 507 780,27

21 702 220,88

III Sijoitukset

1. Osakkeet ja osuudet

4 507 602,31

4 571 007,11

3. Muut lainasaamiset

82 964,05

91 373,45

4. Muut saamiset

180 766,04

173 826,04

4 771 332,40

4 836 206,60

B TOIMEKSIANTOJEN VARAT

1. Valtion toimeksiannot

241 421,03

270 067,02

2. Lahjoitusrahastojen varat

277 273,22

252 758,09

518 694,25

522 825,11

C VAIHTUVAT VASTAAVAT

II Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset

1. Myyntisaamiset

548 453,03

402 419,86

2. Lainasaamiset

3. Muut saamiset

174 861,69

235 500,89

4. Siirtosaamiset

339 608,40

349 073,49

1 062 923,12

986 994,24

IV Rahat ja pankkisaamiset

1 604 512,53

313 256,68

VASTAAVAA YHTEENSÄ

29 623 968,54

28 446 717,58

VASTATTAVAA

	Vuosi 2020	Vuosi 2019
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 933 975,02	9 933 975,02
III Muut omat rahastot	44 082,44	44 082,44
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 351 380,29	2 921 521,96
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 057 790,58	429 858,33
	<hr/>	<hr/>
	15 387 228,33	13 329 437,75
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	1 659 297,50	1 518 312,38
2. Vapaaehtoiset varaukset	1 300 000,00	350 000,00
	<hr/>	<hr/>
	2 959 297,50	1 868 312,38
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	114 720,00	76 863,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	241 421,03	270 067,02
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	266 985,17	252 758,09
	<hr/>	<hr/>
	508 406,20	522 825,11
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 558 614,00	8 232 557,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	347 596,45	518 362,31
7. Muut velat	7 689,70	7 689,70
	<hr/>	<hr/>
	7 913 900,15	8 758 609,01
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	0,00	1 000 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	673 943,00	910 700,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	170 765,86	169 629,24
5. Saadut ennakot	772,49	1 263,93
6. Ostovelat	675 763,01	652 466,80
7. Muut velat	149 149,60	128 990,42
8. Siirtovelat	1 070 022,40	1 027 619,94
	<hr/>	<hr/>
	2 740 416,36	3 890 670,33
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	29 623 968,54	28 446 717,58

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	Vuosi 2020		Vuosi 2019	
Toimintatuotot		28 782 511		28 541 206
Toimintakulut		-54 718 326		-54 912 445 *
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		28 609		20 243
Toimintakate		-25 907 207		-26 350 997
Verotulot		13 821 317		12 674 703
Valtionosuudet		18 048 091		16 654 284
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	4 567		5 453	
Muut rahoitustuotot	433 748		435 466	
Korkokulut	-146 829		-152 283	
Muut rahoituskulut	-42 638	248 848	-61 798	226 839
Vuosikate		6 211 050		3 204 829
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 807 881		-2 541 564	
Omistuksen eliminointierot			-12 010	
Arvonalentumiset	-8 342	-2 816 223	-4 474	-2 558 048
Satunnaiset erät		-20 855		50
Tilikauden tulos		3 373 972		646 832
Tilinpäätössiirrot		1 358		2 939
Tilikauden verot		-3 147		-4 497
Laskennalliset verot		-14 654		-9 143
Vähemmistöosuudet		-3 908		-8 807
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		3 353 620		627 323

* vertailutietoa on muutettu -10.866 euroa
(Vaalijalan ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymät)

Konsernin rahoituslaskelma

	Vuosi 2020		Vuosi 2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 211 050		3 215 695	
Satunnaiset erät	-20 855		50	
Tilikauden verot	-3 147		-4 497	
Tulorahoituksen korjauserät	49 024	6 236 072	-17 825	3 193 423
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 208 771		-4 008 928	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	121 563		137 709	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	109 309	-2 977 899	24 877	-3 846 342
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 258 172		-652 919
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-7 023		-705	
Antolainasaamisten vähennys		-7 023		-705
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	824 086		4 530 691	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 826 150		-1 745 738	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 001 729	-2 003 794	-2 693 941	91 012
Oman pääoman muutokset		2 191		-2 936
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-40 889		-74 934	
Vaihto-omaisuuden muutos	-40 045		-16 855	
Saamisten muutos	135 258		-527 503	
Korottomien velkojen muutos	309 477	363 801	-49 756	-669 047
Rahoituksen rahavirta		-1 644 825		-581 676
Rahavarojen muutos		1 613 347		-1 234 595
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	4 689 240		3 075 892	
Rahavarat 1.1.	3 075 892	1 613 347	4 310 487	-1 234 595

Konsernitase**VASTAAVAA****Vuosi 2020****Vuosi 2019****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

157 509

160 370

Muut pitkävaikutteiset menot

194 015

138 075

Ennakkomaksut

48 963

17 686

400 487

316 130

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

2 014 529

2 073 503

Rakennukset

25 302 721

25 684 493 *

Kiinteät rakenteet ja laitteet

3 651 377

3 924 230

Koneet ja kalusto

1 143 330

1 254 037

Muut aineelliset hyödykkeet

38 128

87 632

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

2 080 178

1 211 261

34 230 263

34 235 155

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosuudet

241 941

229 641

Muut osakkeet ja osuudet

963 922

915 315

Muut lainasaamiset

18 173

18 173

Muut saamiset

195 377

188 354

1 419 413

1 351 484**TOIMEKSIANTOJEN VARAT**

Valtion toimeksiannot

149 372

63 785

Lahjoitusrahastojen varat

306 495

286 269

Muut toimeksiannot

253 782

225 448

709 650

575 501**VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

115 885

78 828

Muu vaihto-omaisuus

120 073

117 084

235 957

195 912

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Muut saamiset

1 027

1 027

Siirtosaamiset

137

137

1 164

1 164

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

1 366 366

1 113 396

Lainasaamiset

34 533

29 240

Muut saamiset

563 207

954 927 *

Siirtosaamiset

628 400

630 203

2 592 507

2 727 766

Rahoitusarvopaperit

Muut arvopaperit

234 857

73 695

234 857

73 695

Rahat ja pankkisaamiset

4 454 383

3 002 197

VASTAAVAA YHTEENSÄ

44 278 680

42 479 004

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2020	Vuosi 2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2 845	2 845
Arvonkorotusrahasto	34 766	49 162
Muut omat rahastot	1 470 753	1 468 454
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 083 315	1 457 395
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 353 620	627 323 **
	<hr/>	<hr/>
	16 879 274	13 539 154
VÄHEMMISTÖOSUUDET	61 864	57 772
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	326 806	284 715
	<hr/>	<hr/>
	326 806	284 715
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	150 561	68 390
Lahjoitusrahastojen pääomat	301 930	293 087
Muut toimeksiantojen pääomat	28 659	26 634
	<hr/>	<hr/>
	481 150	388 112
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 019 109	18 652 508
Lainat julkisyhteisöiltä	652 667	927 020
Muut velat	7 690	37 214 *
Laskennalliset verovelat	103 617	96 092
	<hr/>	<hr/>
	18 783 083	19 712 834
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat		1 000 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 444 765	1 543 232
Lainat julkisyhteisöiltä	274 353	271 928
Saadut ennakot	103 037	87 292
Ostovelat	2 121 633	2 045 744 *
Muut velat	293 730	266 234 *
Siirtovelat	3 487 884	3 268 014 *
Laskennalliset verovelat	21 102	13 973
	<hr/>	<hr/>
	7 746 505	8 496 416
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<hr/> 44 278 680	<hr/> 42 479 004

** vertailutietoa on muutettu -10.866 euroa (Vaalijalan ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymät)

* vertailutietoja on muutettu yhteensä +10.866 euroa

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Arvostus- ja jaksotuseriaatteet ja -menetelmät

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Kehittämismenot ja aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto 3 vuotta
Osakehuoneistojen muutostyöt	Tasapoisto 5 vuotta
Tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Vesistöjen kunnostusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Osallistuminen muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin	Kunnanhallitus vahvistaa tapauskohtaisesti
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 5 vuotta
Asuin-, hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto 40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Muut rakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Vesi- ja viemäriverkot ja laitteet	Menojäännöspoisto 10 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto 25 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto 20 %
Atk-laitteet	Tasapoisto 3 vuotta
Keittiön koneet ja laitteet	Tasapoisto 10 vuotta
Muut koneet ja kalusto	Tasapoisto 5 vuotta

Pienet, alle 10 000 euron hyödykehankinnat on kirjattu vuosikuluiksi.

Osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Vuonna 2020 on kirjattu alas Sonkajärven Virastokeskus Oy:n osakkeiden arvo 63 404,80 euroa, koska virastotalo on purettu.

Lainasaamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuutta ei ole merkitty taseeseen.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt hankintamenomenetelmällä ja kuntayhtymät suhteellisesti peruspääomaosuuden mukaan. Osakkuusyhteisö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Konsernin sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä eriä lukuun ottamatta. Sisäiset katteet ja kiinteistöverot on eliminoitu.

Kiinteistöyhtiöiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Tilikauden poiston erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiön poistojen oikaisuksi. Edellisten tilikausien poistojen erotus on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Koska virastotalo on purettu, niin Sonkajärven Virastokeskus Oy kirjasi poistoina tilinpäätökseensä 651 719 euroa. Sen osalta konsernissa aikaisemmin tehdyt poisto-oikaisut 539 292 euroa tuloutettiin vastaavasti poistotilille.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta taseessa ja tilikauden yli- ja alijäämästä tuloslaskelmassa.

Kunnan ja kuntayhtymien poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmassa tilikauden tulokseen. Tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitus on konsernituloslaskelmassa siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

4.2.2 Muutokset konsernirakenteessa

Vuonna 2020 konsernirakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia.

4.3 Tuloslaskelman liitetiedot

4.3.1 Toimintatulot tehtäväalueittain

(ulkoiset tulot tuhansina euroina taloustilaston jaottelun mukaisesti)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yleishallinto	2	18	2	18
Sosiaali- ja terveystalvet	23 129	22 647	9	12
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 030	1 156	457	523
Yhdyskuntapalvelut	3 586	3 711	2 208	2 245
Muut palvelut	1 036	1 009	1 050	998
Yhteensä	28 783	28 541	3 726	3 796

4.3.2 Verotulot

	Kunta	
	2020	2019
Kunnan tulovero	10 098 664	9 785 934
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 741 339	2 068 679
Kiinteistövero	1 055 690	873 065
Verotulot yhteensä	13 895 693	12 727 678

4.3.3 Valtionosuudet

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 195 150	15 478 799	14 195 150	15 478 799
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	3 232 390	3 337 224	3 232 390	3 337 224
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-131 610	-237 923	-131 610	-237 923
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat valtionosuudet	1 525 530	1 413 408		
Verotulomenetyksen korvaus	2 459 021		2 459 021	
Valtionosuudet yhteensä	18 048 091	16 654 284	16 522 561	15 240 876

4.3.4 Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	16 802 344	16 830 852
Muiden palvelujen ostot	3 312 298	3 095 880
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	20 114 642	19 926 733

4.3.5 Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset

	Kunta	
	2020	2019
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	76 863	
Vähennys tilikaudella	-76 863	
Lisäys tilikaudella	114 720	76 863
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	114 720	76 863

4.3.6 Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni	
	2020	2019
Satunnaiset tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot		50
Satunnaiset kulut		
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	20 855	

4.3.7 Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä	Kunta	
	2020	2019
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot muista yhteisöistä	399 228	399 567
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	29 702	29 702
Kuntayhtymän ylijäämän palautus	31 500	
Yhteensä	460 430	429 269

4.4 Taseen liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

4.4.1.1 Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Aineettomat yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	85 214,07	85 214,07
Rahoitusosuudet tilikaudella	15 765,00	15 765,00
Siirrot erien välillä	99 328,33	99 328,33
Tilikauden poisto	41 581,43	41 581,43
Poistamaton hankintameno 31.12.	158 725,97	158 725,97
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	158 725,97	158 725,97

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät raken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 588 228,08	15 383 913,58	3 740 886,45	502 632,13	7 568,46
Lisäykset tilikaudella				49 801,34	
Rahoitusosuudet tilikaudella		39 110,84	6 000,00		
Vähennykset tilikaudella					
Siirrot erien välillä		892 169,32	215 004,84		
Tilikauden poisto		672 601,76	486 937,91	121 029,28	
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 588 228,08	15 564 370,30	3 462 953,38	431 404,19	7 568,46
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	1 588 228,08	15 564 370,30	3 462 953,38	431 404,19	7 568,46

	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset yhteensä
Hankintameno 1.1.	478 992,18	21 702 220,88
Lisäykset tilikaudella	1 189 361,67	1 239 163,01
Rahoitusosuudet tilikaudella	4 276,00	49 386,84
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä	-1 206 502,49	-99 328,33
Tilikauden poisto		1 280 568,95
Arvonlennukset	4 319,50	4 319,50
Poistamaton hankintameno 31.12.	453 255,86	21 507 780,27
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	453 255,86	21 507 780,27

Sijoitukset Osakkeet ja osuudet

	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	Osakkuus- yhteisöosakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	970 865,84	2 700 645,43	12 563,64	886 932,20	4 571 007,11
Arvonlennukset	63 404,80				63 404,80
Hankintameno 31.12.	907 461,04	2 700 645,43	12 563,64	886 932,20	4 507 602,31
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	907 461,04	2 700 645,43	12 563,64	886 932,20	4 507 602,31

Laina- ja muut saamiset

	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	73 200,43	191 999,06	265 199,49
Lisäys tilikaudella		6 940,00	6 940,00
Vähennys tilikaudella	8 409,40		8 409,40
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	64 791,03	198 939,06	263 730,09

4.4.1.2 Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tuloksesta
<u>Tytäryhteisöt</u>						
Sonkakoti Oy	Sonkajärvi	100	100	1 371	5 933	
Sonkajärven Virastokeskus Oy	Sonkajärvi	100	100	686	3	-687
Aluekehityssäätiö *	Sonkajärvi	100	100	179	134	23
* josta Aluepro Oy	Sonkajärvi		63,5	-24	17	4
<u>Kuntayhtymät</u>						
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,83	1,83	20	9	3
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	2,10	2,10	406	535	161
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	Kuopio	1,15	1,15	1 205	5 305	-45
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,92	0,92	13		-1
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	Iisalmi	8,62	8,62	2 014	402	127
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	Iisalmi	10,41	10,41	1 188	3 534	
<u>Osakkuusyhteisöt</u>						
Sukevan Liikekeskus Oy	Sonkajärvi	25,78	25,78	306	1	1

4.4.1.3 Saamisten erittely

Lyhytaikaiset	Kunta	
	2020	2019
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	49 997	31 598
Siirtosaamiset		5 112
Yhteensä	49 997	36 710
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	61 424	73 675
Siirtosaamiset	276 103	280 330
Yhteensä	337 727	354 005

4.4.1.4 Saamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	26 610	27 281	29 702	30 374
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuuden palautus			246 401	250 628
Kelan korvaus henkilöstön työterveyshuollosta			35 247	29 370
Muut tulojäämät	601 790	602 922	28 258	38 701
Siirtosaamiset yhteensä	628 400	630 203	339 608	349 073
Muut saamiset				
Valtionosuussaamiset	45 410		45 410	95 527
Arvonlisäverosaamiset	129 452		129 452	139 795
Muut saamiset	388 345	954 927		179
Muut saamiset yhteensä	563 207	954 927	174 862	235 501

4.4.1.5 Taseeseen sisältymättömät saamiset

	Kunta	
	2020	2019
Aluekehityssäätiön puolesta maksetun takauksen takaisinperintä	331 200	332 400

4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

4.4.2.1 Oma pääoma

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	2 845	484		
Lisäykset tilikaudella		2 555		
Vähennykset tilikaudella		-194		
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	2 845	2 845		
Arvonkorotusrahastot 1.1.	49 162	49 162		
Vähennykset tilikaudella	14 396			
Arvonkorotusrahastot 31.12.	34 766	49 162		
Muut omat rahastot				
Elinkeinorahaston pääoma 1.1.	44 082	44 082	44 082	44 082
Ei muutoksia tilikaudella				
Elinkeinorahaston pääoma 31.12.	44 082	44 082	44 082	44 082
Muut rahastopääomat 1.1.	1 468 454	1 370 886		
Lisäykset tilikaudella	2 299	66 310		
Vähennykset tilikaudella		-12 824		
Muut rahastopääomat 31.12.	1 426 671	1 424 372		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 470 753	1 468 454	44 082	44 082
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1. *	2 084 718	1 484 777	3 351 380	2 921 522
Lisäykset tilikaudella	305	23 156		
Vähennykset tilikaudella	-1 708	-50 538		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	2 083 315	1 457 395	3 351 380	2 921 522
Tilikauden yli-/alijäämä	3 353 620	638 189	2 057 791	429 858
Oma pääoma 31.12.	16 879 274	13 550 020	15 387 228	13 329 438

*konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän 1.1. vertailutietoa on muutettu -10.866 euroa, koska Vaalijalan kuntayhtymä ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä ovat muuttaneet v.2019 tilinpäätöstään kunnan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen

4.4.2.2 Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 351 380	2 921 522
Tilikauden ylijäämä	2 057 791	429 858
Kertynyt poistoero 31.12.	1 659 297	1 518 312
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	1 300 000	350 000
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	8 368 468	5 219 692

4.4.2.3 Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pitemmän ajan kuluttua				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 068 153	13 829 051	5 329 870	5 847 056
Lainat julkisyhteisöiltä	276 603	348 604	183 657	225 765
	13 344 756	14 177 655	5 513 527	6 072 821

4.4.2.4 Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	Kunta	
	2020	2019
Lyhytaikaiset		
Kuntatodistus 2019/2020 - korko 0,20 %, kertalyhenteinen	0	1 000 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0	1 000 000

4.4.2.5 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			114 720	76 863
Vahingonkorvausvaraus	5 178	15 387		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	292 985	244 972		
Muut varaukset	28 643	24 356		
Pakolliset varaukset yhteensä	326 806	284 715	114 720	76 863

4.4.2.6 Velkojen erittely

	2020	2019
Lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	234	836
Muut velat	665	244
Yhteensä	899	1 080
Lyhytaikaiset velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	3 960	1 251
Siirtovelat		926
Yhteensä	3 960	2 177

4.4.2.7 Käyttötililimiitti

	2020	2019
Luotollisen käyttötilin limiitti 31.12.	300 000	300 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	300 000	300 000

4.4.2.8 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtovelat	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	2 516 078	2 470 318	673 415	690 194
Korkojaksotukset	19 413	21 968	11 850	14 917
Valtionosuusennakot	232 360	265 866	146 236	77 030
Muut menojäämät	720 033	499 061	238 521	245 479
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 487 884	3 257 212	1 070 022	1 027 620

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

4.5.1 Vakuudet

Ympäristöluvan vakuudet	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Omasta puolesta	0	0	10 000	10 000
Muiden puolesta	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	10 000	10 000

4.5.2 Vastuusitoumukset

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	4 770 000	5 470 000
Jäljellä oleva pääoma	0	0	3 064 388	3 279 694
Muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 652 800	1 951 800	1 652 400	1 951 800
Jäljellä oleva pääoma	883 719	1 006 352	883 719	1 006 352

4.5.3 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2020	2019
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	25 995 401	23 882 509
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	16 198	15 713

4.5.4 Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	83 565	92 158	12 608	16 774
Myöhemmin maksettavat	20 837	28 984	2 112	15 256
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut yhteensä	104 402	121 142	14 720	32 030
Toimitilojen vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	338 403	305 271	132 947	132 947
Myöhemmin maksettavat	582 679	579 488	1 333 838	1 448 738
Toimitilojen vuokravastuut yhteensä	921 082	884 759	1 466 785	1 581 685
Vuokravastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	421 968	397 429	145 555	149 721
Myöhemmin maksettavat	603 516	608 472	1 335 950	1 463 994
Vuokravastuut yhteensä	1 025 484	1 005 901	1 481 505	1 613 715
Siitä konsernin sisäiset vuokravastuut			1 448 926	1 559 362

4.5.5 Muut taloudelliset vastuut

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	34 184	27 416		
Arvonlisäveron palautusvastuu, kokonaismäärä	1 989 839	2 170 763	1 637 622	1 808 649
Johdannaissopimukset				
Nimellisarvot	1 573 147	1 645 207		
Markkina-arvot	-91 514	-99 600		
Virastotalon purkamisvastuu	46 542	570 000	46 542	570 000
Muut vastuut	601 890	291 812		

Työtuomioistuimessa on vireillä riita-asia varallaolon palkkauksesta Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ja osan sen henkilöstöä kesken. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Pelastuslaitoksen arvio vaatimusten yhteissummasta on noin 20 milj. euroa. Päätöstä asiasta ei vielä ole, joten vastuun määrää ja toteutumista Sonkajärven kunnan osalta ei voi euromääräisesti arvioida vuoden 2020 tilinpäätökseen.

4.6 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä toimielimittäin 31.12.2020:

	2020	2019
Kunnanhallitus ja valtuusto	47	50
Sukevan aluelautakunta	1	1
Sivistyslautakunta	91	94
Tekninen lautakunta	21	22
Kunta yhteensä	160	167

Henkilöstön lukumäärään on laskettu vakinaiset, määräaikaiset (ml. sijaiset) ja työllistetyt henkilöt. Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamushenkilömaksut (eur):

Puolue/puolueyhdistys:	2020	2019
Keskusta	1537	1 919
Sos.dem.työväenyhdistys Sonkajärvi	1301	1 930
Perussuomalaiset	597	705
Kokoomus Sonkajärvi	99	131
Vasemmistoliitto	188	302
Ylä-Savon KD/Sonkajärvi	0	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	3722	4 987

Lakisääteisen tilintarkastuksen tilikaudella 1.1.–31.12.2020 on suorittanut BDO Auditor Oy.

Tilintarkastajan palkkiot	2020	2019
• tilintarkastuspalkkiot	10 078	7 804
• tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 518	5 074
Yhteensä	15 596	12 878

5 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

5.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Tuloslaskelma

	<u>Vuosi 2020</u>	<u>Vuosi 2019</u>
Liikevaihto	1 119 608,89	1 003 356,84
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	1 944,28	2 140,18
Muut tuet ja avustukset	99,22	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-303 705,03	-322 791,64
Palvelujen ostot	-465 982,59	-238 319,87
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-116 739,68	-111 252,80
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-23 693,24	-26 136,06
Muut henkilösivukulut	-5 480,41	-3 999,76
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-302 924,09	-292 247,92
Liiketoiminnan muut kulut	-16 480,10	-8 462,12
Liikealijäämä yhteensä	-113 352,75	2 286,85
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	722,89	305,82
Korkokulut	-5 830,49	-5 368,89
Korvaus peruspääomasta	-20 482,70	-61 448,11
Muut rahoituskulut	-23,90	
Alijäämä ennen varauksia	-138 966,95	-64 224,33
Poistoeron vähennys	12 750,94	14 167,71
Tilikauden alijäämä	-126 216,01	-50 056,62
Taseyksikön tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-3,4	-3,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-5,7	-4,9
Voitto, %	-12,4	-19,7

Rahoituslaskelma

	<u>Vuosi 2020</u>		<u>Vuosi 2019</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikealijäämä	-113 352,75		2 286,85	
Poistot ja arvonalentumiset	302 924,09		292 247,92	
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-25 614,20</u>	163 957,14	<u>-66 511,18</u>	228 023,59
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-269 479,77		-333 144,23	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	<u></u>	-269 479,77	<u></u>	-333 144,23
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-105 522,63		-105 120,64
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset muilta	<u>-3 470,00</u>	-3 470,00		
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00		605 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-99 333,00		-59 333,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	320 765,82		-170 141,15	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	<u>0,00</u>	221 432,82	<u>-190 000,00</u>	185 525,85
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	-189 202,04		-95 948,01	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-19 051,54		11 346,49	
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>95 813,39</u>	-112 440,19	<u>4 196,31</u>	-80 405,21
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		105 522,63		105 120,64
RAHAVAROJEN MUUTOS		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Taseyksikön rahoituslaskelman tunnusluvut				
Investointien tulorahoitus, %		60,8		68,4
Laskennallinen lainanhoitokate		0,8		1,3

Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta kuvaa taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta.

Tase

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2020	31.12.2019
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot		8 509,21
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	60 298,03	60 298,03
2. Rakennukset	25 463,24	26 739,03
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 465 191,82	2 616 779,24
4. Koneet ja kalusto	118 262,85	99 482,59
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	182 125,03	72 977,19
	<hr/>	<hr/>
	2 851 340,97	2 876 276,08
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	321 525,00	321 525,00
4. Muut saamiset	33 370,00	29 900,00
	<hr/>	<hr/>
	354 895,00	351 425,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	403 663,71	214 461,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>3 609 899,68</u>	<u>3 450 671,96</u>
<u>VASTATTAVAA</u>		
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	4 096 540,68	4 096 540,68
IV Edellisten tilikausien alijäämä	-2 358 895,52	-2 308 838,90
V Tilikauden alijäämä	-126 216,01	-50 056,62
	<hr/>	<hr/>
	1 611 429,15	1 787 701,78
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	114 758,43	127 509,37
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 126 001,00	1 225 334,00
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	99 333,00	99 333,00
3. Lainat kunnalta	431 383,55	110 617,73
6. Ostovelat	159 387,58	87 474,90
7. Muut velat	48 048,23	29 485,22
8. Siirtovelat	19 558,74	33 272,58
	<hr/>	<hr/>
	757 711,10	360 183,43
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>3 609 899,68</u>	<u>3 306 205,88</u>
Taseyksikön taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	47,8	54,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	168	157,7
Kertynyt alijäämä, 1000 euroa	-2 485	-2 359
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	1 657	1 435

Talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	Sito- vuus	TA 2020	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot		1 073 710	1 073 710	1 121 652	-47 942	104,5
Toimintamenot		-828 740	-828 740	-932 081	103 341	112,5
Toimintakate		244 970	244 970	189 571	55 399	77,4
Rahoitustulot ja -menot		-69 090	-69 090	-25 614	-43 476	37,1
Muut rahoitustulot		360	360	723	-363	200,8
Korkokulut		-8 000	-8 000	-5 830	-2 170	72,9
Korvaus peruspääomasta		-61 450	-61 450	-20 507	-40 943	33,4
Muut rahoituskulut						
Vuosikate		175 880	175 880	163 957	11 923	93,2
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot		-306 790	-306 790	-302 924	-3 866	98,7
Tilikauden tulos	Valt	-130 910	-130 910	-138 967	8 057	106,2
Poistoeron muutos	Valt	12 750	12 750	12 751	-1	100,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-118 160	-118 160	-126 216	8 056	106,8
Kokonaiskustannukset		-1 204 980	-1 204 980	-1 261 342	56 362	104,7

Investointiosan toteutumisvertailu

	Sitovuus		TA 2020	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Rakennukset	-						
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus		Menot	-40 000	-24 000	-3 206	20 794	13,4
Rakennukset yhteensä	Valt	Menot	-40 000	-24 000	-3 206	20 794	13,4
Johdoverkostot ja laitteet	-						
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-60 000	-60 000	-43 759	16 241	72,9
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	-60 000	-23 000	-8 486	14 514	36,9
6301 Sj taajaman sadevesiviemäri	Valt	Menot	-40 000	-40 000	-5 699	34 301	14,2
Muut johdoverkostot ja laitteet	-						
6104 Sukevan puhdistamon pumput		Menot	-25 000	-25 000	-15 664	9 336	62,7
6105 Sj tasausaltaan sekoituspumput		Menot	-20 000	-20 000	-24 350	-4 350	121,8
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	-30 000	-55 000	-53 651	1 349	97,5
6206 Pappilan jv-pumppaamon pumput		Menot	-15 000	-27 000	-26 757	243	99,1
6214 Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon		Menot	-40 000	-40 000	-38 107	1 893	95,3
Muut johdoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-130 000	-167 000	-158 529	8 471	94,9
Johdoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-290 000	-290 000	-216 473	73 527	74,6
Koneet ja kalusto	-						
6015 Etäluettavat mittarit		Menot	-40 000	-40 000	-49 801	9 801	124,5
Koneet ja kalusto yhteensä	Valt		-40 000	-40 000	-49 801	9 801	124,5
Vesihuoltolaitos yhteensä		Menot	-370 000	-354 000	-269 480	-84 520	76,1

Rahoitusosan toteutumisvertailu

Talousarviossa maksuvalmiuden muutos kuvaa vesihuoltolaitoksen taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta. Tilinpäätöksessä yhdystilivelan muutos esitetään lainakannan muutoksissa.

	Sito- vuus	TA 2020	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate		175 880	175 880	163 957	-11 923	93,2
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-370 000	-354 000	-269 480	84 520	76,1
Toiminnan ja investointien rahavirta		-194 120	-178 120	-105 523	72 597	59,2
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten muutokset	Valt			-3 470		
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	Valt	370 000	0			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	Valt	-99 340	-99 340	-99 333	7	100,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	Valt			320 766	320 766	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	Valt		354 000		-354 000	0,0
Saamisten muutokset				-189 202	-189 202	
Lyhytaikaisten velkojen muutokset				76 762	76 762	
Rahoituksen rahavirta		270 660	254 660	105 523	-145 667	41,4
Maksuvalmiuden muutos		76 540	76 540	0	76 540	0,0

Vesihuollon taseyksikön sisällä laskennallisesti eriytetty hulevesiviemäröinti

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TP 2019	TA 2020	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
Toimintamenot	-3 382	-10 950	-10 950	-8 463	-2 487	77,3
Toimintakate	-3 382	-10 950	-10 950	-8 463	-2 487	77,3
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-3 012	-3 010	-3 010	-1 004	-2 006	33,4
Vuosikate	-6 394	-13 960	-13 960	-9 467	-4 493	67,8
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-28 632	-31 270	-31 270	-28 240	-3 030	90,3
Tilikauden tulos	-35 026	-45 230	-45 230	-37 707	-7 523	83,4
Tilikauden alijäämä	-35 026	-45 230	-45 230	-37 707	-7 523	83,4
Kokonaiskustannukset	-35 026	-45 230	-45 230	-37 707	-7 523	83,4

Investointiosan toteutumisvertailu

<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>	TA 2020	Muutettu ta 2020	Toteutunut 2020	Poikkeama	Tot. %
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytys	-40 000	-40 000	-5 699	-34 301	14,2
Menot yhteensä	-40 000	-40 000	-5 699	-34 301	14,2

Tase

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2020	31.12.2019
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
II Aineelliset hyödykkeet		
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	254 163	282 403
VASTAAVAA YHTEENSÄ	254 163	286 255
 <u>VASTATTAVAA</u>		
A OMA PÄÄOMA		
I Jäännöspääoma	419 529	410 062
IV Edellisten tilikausien alijäämä	-127 659	-92 633
V Tilikauden alijäämä	-37 707	-35 026
	254 163	282 403
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	254 163	282 403

5.1.2 Toimintakertomus

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö. Valtuusto on kokouksessaan 28.9.2015 § 32 päättänyt Sonkajärven vesihuoltolaitoksen kirjanpidollisen taseyksikön perustamisesta.

Vesihuoltolaitoksen kustannuspaikat ovat vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteet ovat:

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristölupaehdojen mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointiohjelma.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen sekä haja-asutusalueen ja taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen tukipalveluilla, seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstöä täydennyskouluttamalla.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssennusteen mukaisesti maksuja tarkistetaan ohjelman mukaan.

Vesihuoltolaitoksella on jätevedenpumppaamoja Sonkajärvellä 38 kpl, Sukevalla 24 kpl ja Jyrkällä 7 kpl. Sukevalla on jätevedenpuhdistamo ja Jyrkällä on pienpuhdistamo. Jätevesiverkostoja on Sonkajärvellä 70 728 metriä, Sukevalla 26 854 metriä ja Jyrkällä 2 140 metriä.

Sonkajärvellä on paineenkorotus- ja mittakaivoja 7 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkosta 52 010 metriä. Sukevalla mittakaivoja on 4 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkosta 97 944 metriä. Jyrkällä on mittakaivoja 2 kpl, yksi vedenottamo sekä vesijohtoverkosta 2 793 metriä.

Talousveden tuottajana Jyrkän vedenottamo lukuun ottamatta toimii tukkuvesiyhtiö Ylä-Savon Vesi Oy.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella 2020

Sukevan Kortekankaan ja Iskolan jätevesipumppaamot sekä Sonkajärvellä Pappilan jätevesipumppaamo on saneerattu syksyn 2020 aikana. Vesijohdon runkoverkoston venttiili- / huoltokaivoja rakennettiin yksi Siikalammen alueelle, Sonkalahdentien päähän yksi ja Sukevalle Järvenpäästä tulevan linjan ja Sukevan taa-jaman suunnan vesilinjan risteykseen yksi. Ne valmistuivat loppuvuodesta 2020.

Sukevan vankilan läheisyydessä olevan vesitornin kuntoarvion laatiminen siirtyi vuodelle 2021.

Pienpumppaamojen liittämistyöt vesihuoltoautomaatioon jatkuvat vuonna 2021. Tavoitteena on liittää kunnan haja-asutusalueen jv-verkon pienpumppaamot olemassa olevaan vesihuoltoautomaatioon.

Vesihuoltolaitoksen monivuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä laitoksen asiakkaiden kiinteistöihin eteni suunnitellusti, koronasta huolimatta. Vanha mittarikanta on ollut kiinteistöissä pääosin vanhentunutta ja uusien etäluettavien vesimittareiden vaihto on ollut ajankohtainen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vesihuoltolaitos on osallistunut Ylä-Savon vesihuollon operointiselvitykseen. Vesihuollon operointi kytkeytyisi Ylä-Savon Vesi Oy:n yhteyteen, mutta omana kustannuseriteltynä toimintona. Operointiyhtiö ja kunta tekisivät kuntakohtaisen sopimuksen ja kuntakohtaisista kustannuksista pidettäisiin erilliskirjanpitoa. Selvitys operointimallista valmistui keväällä 2020. Selvityksen perusteella Sonkajärven valtuusto 15.6.2020 ja muut Ylä-Savon Vesi Oy omistajakuntien valtuustot (Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä) päättivät, että seudullinen selvitys vesi- ja jätevesihuollon operointitoiminnasta voidaan käynnistää Ylä-Savon Vesi Oy:n palveluna. Sitä varten laadittavat asiakirjat valmistellaan kuntien valtuustoille vuoden 2021 loppuun mennessä.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella on ollut yksi vesihuoltomestari ja kaksi vesihuoltoasentajaa. Asiakaspalvelun, sopimukset ja laskutuksen on hoitanut teknisen toimen palvelusihteeri (0,35 htv). Henkilöstön määrä on ollut alimitoitettu vesihuoltomestarin ollessa poissa. Tukiresursointia on tehty teknisen toimen puolelta.

Aikaisemman vesihuoltomestarin eläköitymisen jälkeen käynnistettiin uuden henkilön rekrytointi. Tekninen lautakunta valitsi kokouksessaan 26.11.2020 vesihuoltomestarin ja työt hän aloitti virassa 11.1.2021.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuollossa on havaittu poikkeama, jonka johdosta vesihuollon perus- ja käyttömaksuja on jäänyt laskuttamatta. Laskutus on voitu tehdä takautuvasti kolmen edellisen vuoden ajalta. Poikkeamaan on reagoitu muuttamalla vesihuollon prosesseja siten, että riittävä tiedonkulku on varmistettu ja epäselvät tilanteet selvitetään heti.

Taseyksikön talous

Jätevesilaskutuksen vesimäärä oli 109 695 m³ (106 653 m³ v. 2019). Käyttöveden osalta laskutettu vesimäärä oli 244 195 m³ (240 089 m³ v. 2019).

Vuoden 2020 liikevaihto oli 1,120 milj. euroa (1,003 milj. euroa v. 2019). Käyttömenot olivat 0,932 milj. euroa (0,711 milj. euroa v. 2019). Alijäämää muodostui 0,126 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tuloslaskelman mukaan vesihuoltolaitoksen tilikauden alijäämä ennen varauksia on 0,139 milj. euroa. Tuloksen käsittelyä tehdään seuraavat toimenpiteet:

1. Kirjataan poistoeron vähennys (+) siirtoviemärin osalta 12 751 euroa.
2. Tilikauden alijäämä 126 216 euroa lisätään edellisten tilikausien alijäämään.

5.1.3 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto

Sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2020	2019
Vesilaitos	515 248	495 954
Viemärlaitos	604 361	507 403
Yhteensä	1 119 609	1 003 357

Taseen liitetiedot**Pysyvät vastaavat**

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					
	Muut pitkävaikutteiset menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 509,21	60 298,03	26 739,03	2 616 779,24	99 482,59	72 977,19	2 876 276,08
Lisäykset					49 801,34	219 678,43	269 479,77
Siirrot erien välillä				110 530,59		-110 530,59	0,00
Tilikauden poistot			-1 275,79	-262 118,01	-31 021,08		-294 414,88
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 509,21	60 298,03	25 463,24	2 465 191,82	118 262,85	182 125,03	2 851 340,97

Pysyvien vastaavien sijoituksiin sisältyvät Ylä-Savon Vesi Oy:n osakkeet 321 525 euroa. Muihin pysyvien vastaavien saamiin sisältyy palautettavia sähköverkon liittymismaksuja 33 370 euroa.

Oma pääoma

	2020	2019
Peruspääoma	4 096 541	4 096 541
Edell. tilikausien alijäämä	-2 358 896	-2 308 839
Tilikauden alijäämä	-126 216	-50 057
Oma pääoma yhteensä	1 611 429	1 737 645

Vieras pääoma**Pitkäaikainen vieras pääoma**

Vesihuoltolaitoksen osuus kunnan pitkäaikaisista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	728 670	828 002

Lyhytaikainen vieras pääoma**Siirtovelat**

	2020	2019
Lomapalkkavelka	14 617	22 073
Muut siirtovelat	4 942	11 200
Siirtovelat yhteensä	19 559	33 273

5.2 Markkinaehtoisen toiminnan laskelma

Tuloslaskelma

	Vuosi 2020	
Liikevaihto		727 560,56
Muut tuet ja avustukset		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana		-197 011,37
Palvelujen ostot		-48 619,86
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-260 851,23	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-65 593,43	
Muut henkilösivukulut	-12 915,47	-339 360,13
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-39 245,18
Liiketoiminnan muut kulut		-74 911,58
Liikelylijäämä yhteensä		28 412,44
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut		-2 941,87
Tilikauden ylijäämä		25 470,57

Laskelma sisältää ruokahuollon kilpailulain 30 d §:n mukaisen markkinoilla tapahtuvan toiminnan tulot ja menot. Kustannusten jakamisessa on perusteena käytetty keittiöiden suoritemääriä.

6 Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet. Investointitaso määritellään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi.

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnissa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi "toiminnan ja investointien rahavirta" itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta – välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito**Laskennallinen lainanhoitokate**

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius**Kassan riittävyys (pv)**

$= 365 \text{ pv} \times \text{Kassavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Kassavarat 31.12.

$= \text{Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset}$

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta; 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot koostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin n. 30 %.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

Tunnusluku lasketaan jakamalla lainakanta 31.12. tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Konsernin tunnusluvut**Omavaraisuusaste, %**

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-konsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Konsernin lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan konserni-tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tosittelajeista

Kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Tilinpäätös	sidottu

Tositelajit:

Numerosarja	Koodi	Nimitys
1	ALKUSA	Alkusaldot
2	BUD	Talousarvio
3	BUDL	Talousarviomuutokset
5	BUDKS	Talousarvion käyttösuunnitelmat
10	MUIST1	Ulkoiset muistiotositteet Raindance
15	MUIRO2	Ulkoiset muistiotositteet Rondo
20	MUISIS	Sisäiset muistiotositteet Raindance
25	MUIRS2	Sisäiset muistiotositteet Rondo
31	VYÖR	Vyörytystositteet
34	KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet
39	KOMMUI	Muistiotositteet käyttöomaisuus
40	SISROP	Sisäiset laskut Rondo
101	PANKKI	Pankkien tiliotteet
102	PALKAT	Palkkatositteet
170	MRP17	Myyntilaskut laji 17
460	MRP46	Myyntilaskut laji 46
510	MRP51	Myyntilaskut laji 51
511	MRPMAN	Myyntireskontran manuaalisuoritukset
521	MRPVII	Myyntireskontran viitesuoritukset
531	MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaukset myyntireskontrassa
540	MRP54	Myyntilaskut laji 54
590	MRP59	Myyntilaskut laji 59
710	MRP71	Myyntilaskut laji 71
730	MRP73	Myyntilaskut laji 73
740	MRP74	Myyntilaskut laji 74
750	MRP75	Myyntilaskut laji 75
760	MRP76	Myyntilaskut laji 76
801	OSTOT	Ostolaskut
899	OMAKSU	Ostolaskujen maksatustositteet
991	KLALKU	Konsernin alkusaldot
992	KLYHT	Konserniyhteisöjen yhdistely
993	CLKIRJ	Konsernikirjaukset Liitetietotositteet

SONKAJÄRVEN KUNTA**Tilinpäätöksen allekirjoitus**

Sonkajärvellä 29. 3 .2021

SONKAJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Helmi Kainulainen
Riitta Savola

Maja Varti

Senja Huusko

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Sonkajärvellä 27. 7 .2021

BDO Audiator Oy

Pentti Tanskanen
HT, JHT

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2020

Sisällysluettelo

1	Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	1
2	Henkilöstön määrä ja rakenne	2
	Palvelusuhteen luonne	2
	Henkilöstön määrä toimialueittain	3
	Henkilöstön ikäjakauma	4
	Ikäjohtaminen	4
	Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin	5
	Henkilöstön määrä sopimusaloittain	5
	Henkilöstö työaikamuodoittain	6
	Henkilöstön eläköityminen	6
	Työurasuunnittelu	6
	Henkilöstön vaihtuvuus	6
3	Terveydellinen toimintakyky ja työhyvinvointi	7
	Sairauspoissaolot	7
	Työtapaturmasta johtuvat poissaolot	8
	Perhevapaat	8
	Työsuojelu ja yhteistoiminta	8
	Koulutus- ja virkistystoiminta	8
	Työterveyshuolto	9
	Johtaminen	10
	Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus	10
4	Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa	10
5	Palkkaus ja henkilöstökustannukset	10

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma

Sonkajärven kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 Sonkajärven kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019–2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen.

Kuntastrategiassa on määritelty Sonkajärven kunnan arvot:

AVOIMUUS:	OIKEUDEN- MUKAISUUS:	TASA-ARVO:	YHTEISTYÖ- JA PALVELUHENKI- SYYS:
Aito vuorovaikutus	Tasavertainen kohtaaminen ja kohtelu	Tasavertaisuus ihmisten kesken	Aito ja rehellinen vuorovaikutus
Tiedon asiallinen jakaminen	Tehtävien tasapuolinen jakaminen	Yhdenvertainen kohtelu	Tahto tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluja
Luottamukseen ja arvostukseen perustuva yhteistyö	Asioiden objektiivinen valmistelu ja johtaminen		

Henkilöstöohjelman tavoitteena on tukea kunnan strategisia tavoitteita (menestystekijöitä), joita ovat:

- Elinkeinoelämän kehittäminen
- Asuminen ja ympäristö
- Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen
- Tasapainoinen talous
- Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Edellä mainituista tavoitteista henkilöstöohjelma tukee erityisesti tavoitetta sille, että kunnassa on osaava ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja motivoitunut henkilöstö on vastuullinen, arvostaa työtään, vaalii omaa työkykyään ja yhteistä työviihtyvyyttä sekä kehittää ammattitaitoaan.

Sonkajärven kunnan tahtotilana on olla hyvä työnantaja, joka toteuttaa henkilöstöjohtamisessa kunnan arvoja sekä kuntastrategiaa. Tavoitteena on hyvä ilmapiiri ja työyhteisö, jossa ihmisistä välitetään. Työyhteisö on turvallinen ja muutoksia johdetaan hallitusti.

Henkilöstöpolitiikan ja -ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain henkilöstökertomuksen avulla. Kuntatyönantajan on tunnettava henkilöstövoimavarat, joilla palvelut järjestetään. Henkilöstövoimavarojen ennakointi on osa strategiatyötä.

2 Henkilöstön määrä ja rakenne

Palvelusuhteen luonne 31.12.2020

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2020 lopussa oli 160 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 23,7 %, naisia 76,3 %. Vastavaana ajankohtana vuonna 2019 henkilöstön määrä oli 167 henkilöä.

Henkilöstön määrän väheneminen selittyy mm. työllistettyjen määrällä, joka edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana oli 21, kun se vuoden 2020 lopussa oli 13. Määräaikaisia oli vuoden lopussa 22, kun edellisenä vuonna määrä oli 17. Tämä selittyy mm. opintovapaista, joita on käytetty eritoten opetuspuolella. Vakinaisesta henkilöstöstä 9 % työskentelee osa-aikaisena.

Henkilöstön määrä palvelussuhteen luonteen ja sukupuolen mukaan eriteltynä näkyy taulukossa 1 ja koko- ja osa-aikaisuuden mukaan taulukossa 2.

	Naiset	Miehet	Yht. 2020	Yht. 2019
Vakinainen	91	21	112	123
Määräaikainen (ei sij.)	14	8	22	17
Sijainen	7	2	9	6
Työllistetty	8	5	13	21
Oppisopimus	2	2	4	0
Yhteensä	122	38	160	167
%	76,3	23,7	100	100

Taulukko 1. Henkilöstön määrä 2019-2020 sukupuolen ja palvelussuhteen luonteen mukaan

	Kokoaikainen	Osa-aikainen	Yhteensä	%
Vakinainen	97	15	112	70
Määräaikainen (ei sij.)	21	1	22	13
Sijainen	8	1	9	6
Työllistetty	6	7	13	8
Oppisopimus	4	0	4	3
Yhteensä	136	24	160	100
%	85	15	100	

Taulukko 2. Henkilöstön määrä 31.12.2020 kokoaikaisuuden ja palvelussuhteen luonteen mukaan.

Kansalaisopiston sivutoimisia tuntiopettajia oli 31.12.2020 yhteensä 21, joista naisia 15 ja miehiä 6. Teknisessä toimessa yksi sivutoiminen talonmies sisältyy vakinaisten määrään.

Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2020

Henkilöstön jakautuminen eri toimi- ja tulosalueille näkyy taulukossa 3.

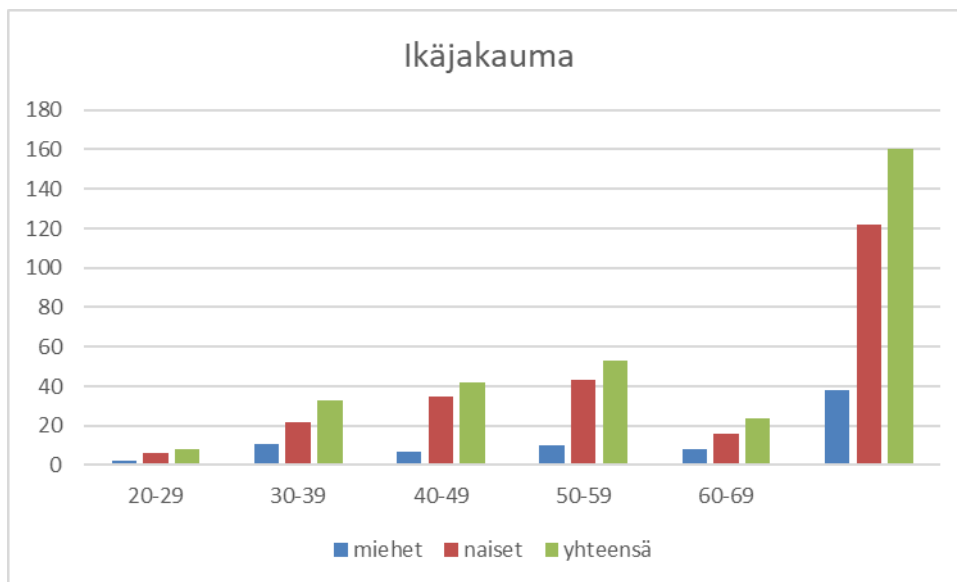
Toimi/tulosalue	Sisäinen luonne	Naiset	Miehet	Yhteensä	%
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO				47	30 %
Yleishallinto	Vakinainen	8	1	9	
	Vakinainen osa-aik.	2	0	2	
	Määräaikainen	2	0	2	
		12	1	13	
Työllistäminen/Työpaja	Vakinainen	2	1	3	
	Määräaikainen	1	0	1	
	Työllistetty	3	3	6	
	Työllistetty osa-aik.	5	2	7	
	Oppisopimus	2	1	3	
		13	7	20	
Ruokapalvelu	Vakinainen	8	0	8	
	Vakinainen osa-aik.	4	0	4	
	Sijainen	2	0	2	
		14	0	14	
SUKEVAN ALUE-LAUTAKUNTA				1	1 %
	Vakinainen	1	0	1	
		1	0	1	
SIVISTYSLAUTAKUNTA				91	56 %
Varhaiskasvatus	Vakinainen	26	0	26	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	4	0	4	
	Sijainen	2	0	2	
		33	0	33	
Koulutoimi	Vakinainen	26	5	31	
	Vakinainen osa-aik.	3	2	5	
	Määräaikainen (ei sij.)	6	5	11	
	Sijainen	3	0	3	
		38	12	50	
Vapaa sivistystoimi	Vakinainen	5	0	5	
	Vakinainen osa-aik.	0	1	1	
	Määräaikainen	1	0	1	
		6	1	7	
Nuoriso- ja liikunta-toimi	Määräaikainen	0	1	1	
		0	1	1	

TEKNINEN LAUTAKUNTA					21	13 %
Tekninen toimi	Vakinainen	5	6	11		
	Vakinainen osa-aik.	0	1	1		
	Oppisopimus	0	1	1		
	Määräaikainen (ei sij.)	0	2	2		
	Sijainen	0	1	1		
	Sivutoimi	0	1	1		
		5	12	17		
Vesihuoltolaitos	Vakinainen	0	2	2		
	Sijainen	0	1	1		
		0	3	3		
Rakennusvalvonta	Vakinainen	0	1	1		
		0	1	1		
Kunta yhteensä		122	38	160		
		76,3 %	23,7 %	100 %		

Taulukko 3. Henkilöstö toimi- ja tulosalueittain 31.12.2020

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2020

Koko henkilöstön (160 henkilöä) keski-ikä 31.12.2020 oli 48 vuotta.

Kaavio 1. Henkilöstön ikärakenne 31.12.2020

Ikäjohtaminen

Työyhteisötasolla on tavoitteena auttaa työntekijöitä näkemään eri-ikäisyys voimavarana herättäen avointa keskustelua ikään, elämänvaiheisiin, työntekoon ja työuraan liittyvissä kysymyksissä.

Ikäjohtamisessa on huomioitava ja havaittava eri-ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien tarpeet työn tekemisessä, erot tapa- ja viestintäkuulttuurissa, tarpeet töiden yksilölliseen suunnitteluun sekä vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja työaikaan.

Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2020

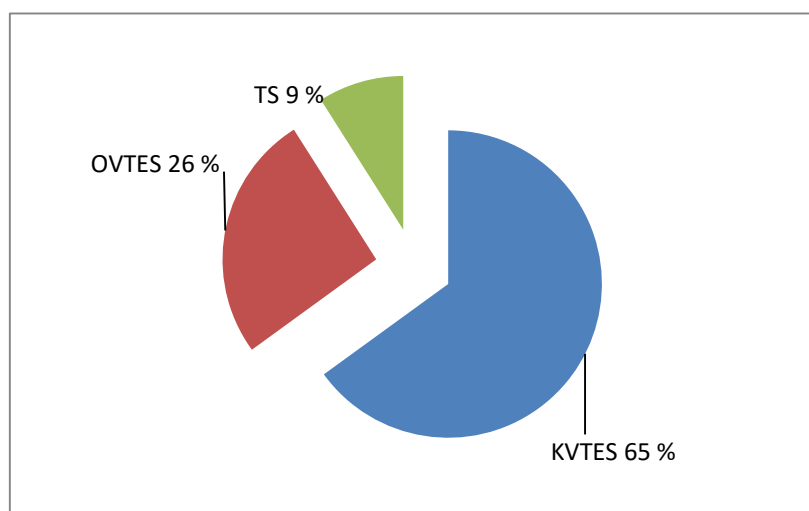
Henkilöstö yleisimpien ammattinimikkeiden mukaan 31.12.2020 näkyy taulukossa 4. Mukana on henkilöstöstä vakinaiset ja määräaikaiset.

Ammattiryhmä	2020
Luokanopettaja	11
Ravitsemistyöntekijä	12
Koulunkäynninohjaaja, kouluavustaja	10
Perhepäivähoitaja/ryhmäavustaja	8
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	15
Varhaiskasvatuksen opettaja	7

Taulukko 4. Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin (yleisimmät) 31.12.2020

Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2020

Vakinaisesta henkilöstöstä enemmistö, 65 %, kuului kunta-alan sopimuksista Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Henkilöstön jakautuminen eri sopimusaloille on esitetty kaaviossa 2.

Kaavio 2. Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2020

KVTES = kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus

OVTES = opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus

TS = teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus

Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2020

Kunnassa käytössä olevien työaikamuotojen mukaan vakinainen ja määräaikainen henkilöstö on jakautunut seuraavasti:

Työaikamuoto	v. 2020 kpl	%
Toimistotyöaika	24	15
Yleistyöaika	70	43
Jaksotyö	6	4
Perhepäivähoito	3	2
Opetustyö	38	24
Päivätyö, keskim. 38,25h/vk	18	11
Muu työaika	1	1
Yhteensä	160	100

Taulukko 5. Henkilöstön määrä työaikamuodoittain 31.12.2020

Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstöstä siirtyi vuonna 2020 vanhuuseläkkeelle neljä työntekijää. Eläkepoistumaprosentti vuonna 2020 oli 3,7 % vuonna 2019 eläkepoistuma oli 5,9 %.

Eläkemuoto	2020	2019
Eläketapahtumat kertomusvuonna:		
Vanhuuseläke	4	9
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	3	1
Työkyvyttömyyseläke	2	
Osatyökyvyttömyyseläke	1	1
Yhteensä	10	11

Taulukko 6. Henkilöstön eläketapahtumat v. 2019-2020

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2016-2020 näkyy taulukossa 7. Vuonna 2020 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 63,5 vuotta.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020
Keski-ikä v.	63,8	63,5	63,8	64,4	63,5

Taulukko 7. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä v. 2016-2020

Vakituisen henkilöstön eläkepoistuma-arvio vuosina 2021-2025 on 4 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain arviolta 1-2 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2021-2025 on arviolta 18 % vakituisesta henkilöstöstä.

Työurasuunnittelu

Työkyvyttömyysriskin omaavissa töissä tai kun työkyvyssä on havaittavissa muutoksia, mietitään vähemmän kuormittaviin töihin siirtymistä ennen kuin työkyky on ehtinyt olennaisesti alentua. Eläkeikää lähestyttäessä käsitellään eläkkeelle siirtymistä ja sen ajankohtaa. Työntekijän kanssa käytävässä kehityskeskustelussa laaditaan yksilöllinen suunnitelma, jossa huomioidaan esim. työn kehittämistarpeet (työjärjestelyt, työajat jne.), työuralla jatkaminen sekä mahdollinen osaamisen siirto.

Henkilöstön vaihtuvuus

Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus vuonna 2020 oli 10,7 % (2019: 11,4 %), tulovaihtuvuus oli 2,7 % (2019: 7,3 %).

3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi

Sairauspoissaolot

Henkilöstön terveydentilan tärkein seurantakeino on sairauspoissaolojen seuranta. Henkilöstöllä oli 1.1. - 31.12.2020 sairauspoissaoloja 3623 kalenteripäivää. Poissaolojen määrä vuosina 2018-2020 näkyy taulukossa 8 ja sairauspoissaolot keston mukaan taulukossa 9.

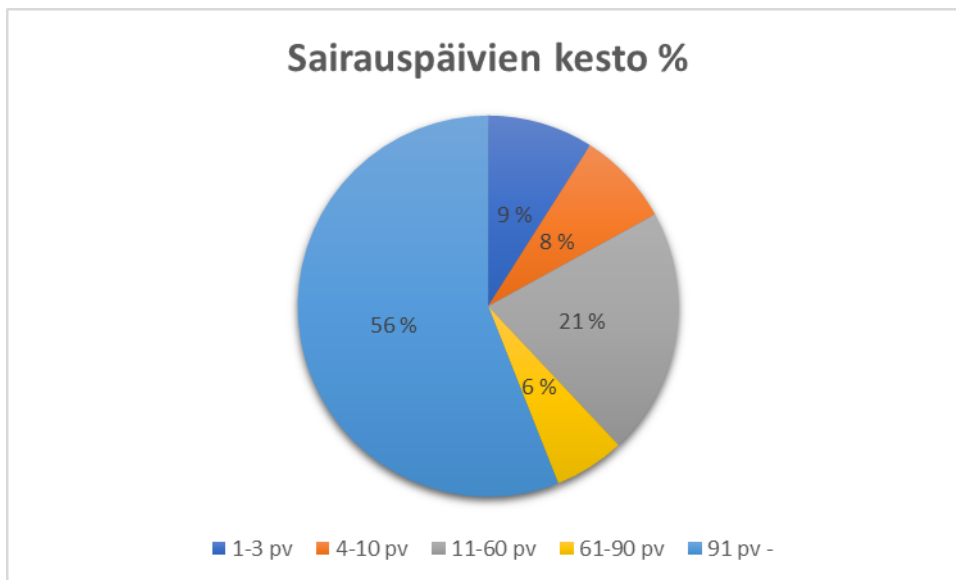
	2020	2019	2018
Sairauspoissaolot kalenteripäivää (työpv)	3623 (2646)	3480	1488
Sairauspoissaolot/kalenteripäivä (työpv)	9,9 (9,7)	9,5	4,1
Sairauspoissaolot, kalenteripäivää/henkilö (työpv)	22,6 (16,5)	20,8	9,6
Sairauspoissaoloprosentti (työpäivinä)	6,5	7,6 (kal.pv)	3,8 (kal.pv)

Taulukko 8. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä v. 2018 – 2020

Sairauspoissaolon kesto kalenteripäivää	1-3	4-10	11-60	61-90	91-	yhteensä
Päivien lkm 2020	332	294	748	233	2016	3623
Päivien lkm 2019	362	311	921	209	1677	3480

Taulukko 9. Henkilöstön sairauspoissaolot keston mukaan v. 2019 ja v. 2020

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2020 pysyneet yhtä korkealla kuin vuonna 2019. Sairauspoissaolojen lisääntyminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa, jotka selittävät poissaolojen suuren määrän. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 91 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 55,6 % vuonna 2020, kun niiden osuus vuonna 2019 oli 48 %. Kahden vuoden takaiseen verrattuna sairauspoissaolojen määrä on noussut 59 %.

Kaavio 3. Sairauspäivien keston % -jakautuma v. 2020

Kansaneläkelaitoksen sairauspäivärahaa voidaan hakea sellaisista sairauspoissaolopäivistä, jotka ovat kestäneet yli 10 sairauspäivää (mukaan lasketaan lauantai).

Sairauspoissaoloprosentti työpäivinä oli 6,5 %. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttavat tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Sairauspoissaolopäiviä ei ollut yhtään koko vuonna 35 henkilöllä.

Työtaturmasta johtuvat poissaolot

Poissaolot sisältävät työtaturmista, työmatkataturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Vuonna 2020 poissaolopäiviä oli 117 kalenteripäivää (tapaturmat ja työmatkataturmat). Vuonna 2019 poissaolopäiviä tapaturmien vuoksi oli 85 kalenteripäivää.

	2020	2019	2018
Poissaolotapauksia, kpl	4	7	5
Poissaoloaika yhteensä, työpä	77	64	47
Keskimääräinen poissaoloaika / hlö, työpä	19	9	9
Poissaoloaika yhteensä, kalenteripäiviä	117	85	69
Keskimääräinen poissaoloaika / hlö, kalenteripäiviä	29	12	14

Taulukko 10. Työtaturmasta johtuvat poissaolot v. 2018-2020

Perhevapaat

Perhevapaisiin kuuluvat äitiys-, isyys-, vanhempainvapaa, hoitovapaa ja tilapäinen hoitovapaa.

	2020	2019
Äitiys-, isyys- ja vanhempainlomalla, henkilöä	5	3
Työpäiviä yhteensä	474	368
Kalenteripäiviä yhteensä	680	540
Tilapäisellä palkallisella hoitovapaalla (alle 12-vuotias lapsi), henkilöä	21	17
Työpäiviä yhteensä	64	57
Kalenteripäiviä yhteensä	65	57

Taulukko 11. Perhevapaat v. 2019-2020

Työsuojelu ja yhteistoiminta

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupäällikkö, henkilöstöasioista vastaava, kolme järjestöjen edustajaa, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tarvittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2020 aikana.

Yhteistyöryhmän tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Vastuu työkykyä ylläpitävästä toiminnasta on kuitenkin kuntatyönantajalla/esimiehillä.

Kunnan henkilöstöllä oli käytettävissä kaksi Tyhy -vuoroa/viikko kuntosalilla. Smartumin liikunta- ja kulttuuriseteleitä annettiin 10 kpl/henkilö veloituksetta, näitä käytti 104 työntekijää.

Koulutus- ja virkistystoiminta

Osaamisen ja ammattitaidon kehittämistä koskevat toimintaperiaatteet on kirjattu vuosittain tehtävään koulutussuunnitelmaan. Vuoden 2020 koulutussuunnitelman mukaisia koulutuspäiviä oli yhteensä 118, jotka oikeuttavat koulutuskorvaukseen. Vuodelta 2020 koulutuskorvaus on 2 014 euroa ja se vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta. Koronasta johtuen koulutuspäivien toteuma puolittui verrattuna edellisen vuoden koulutusten toteumaan.

Ensiapuvalmiuteen on viime vuosina kiinnitetty huomiota ja kannustettu henkilöstöä käymään ensiapukursseja, joiden kustannuksiin kunta on osallistunut. Vuonna 2020 osallistui EA1 kurssille 17 henkilöä ja hätäensiapukurssin kävi 2 henkilöä.

Kunnan henkilöstö vietti virkistysiltapäiviä kullekin ammattiryhmälle parhaiten sopivina ajankohtina syksyn aikana.

Työterveyshuolto

Työnantajan henkilöstölle kustantamat työterveyspalvelut ovat tärkeä osa työhyvinvointitoimintaa. Kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Terveys Oy:ltä.

Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 66 366 euroa (2019: 57 042 euroa), josta KELA-korvaus on 35 247 euroa (2019: 29 370 euroa).

Terveystarkastuksia tehtiin seuraavasti:

Tarkastuksen suorittaja	Terveystarkastusten lukumäärä		
	2020	2019	2018
lääkäri ja erikoislääkäri	53	110	132
terveydenhoitaja	71	21	82
fysioterapeutti	9		
psykologi	1	10	15
laboratoriotutkimukset	101	53	81
kuvantaminen	4	1	4

Taulukko 12. Terveystarkastukset ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2018- 2020

Terveystarkastusten lisäksi oli yksilön neuvonta- ja ohjauksikäyntejä lääkärillä 19 kpl, terveydenhoitajalla 110 kpl, fysioterapeutilla 52 kpl ja psykologilla 15 kpl.

Sairaanhoitokäyntien määrä vuonna 2020 näkyy taulukossa 13.

Tarkastuksen suorittaja	Sairaanhoitokäyntien lukumäärä		
	2020	2019	2018
lääkäri	209	247	152
terveydenhoitaja	24	65	56
erikoislääkäri		1	1
laboratoriotutkimukset	223	176	191
kuvantaminen	21	55	39

Taulukko 13. Sairaanhoitokäynnit ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2018-2020

Työterveyshuollon resursseja tulee jatkossa suunnata entistä enemmän ennakoivaan työhyvinvointiin. Esimiesten ja työterveyshoidon yhteistyötä tulee lisätä työterveyshuollon toimintasuunnitelman ja varhaisen tuen toimintaohjeen mukaisesti.

Työterveyshuollon järjestämiä työpaikkaselvityksiä tehtiin vuoden 2020 aikana Mosaiikin keittiölle, Nallelan päiväkotiin sekä avoimeen päiväkotiin ja perheentaloon, Nallemuorin päiväkotiin, Männikön päiväkotiin ja kunnantalolle. Aluehallintovirasto teki tarkastukset siivoustyöhön, Sukevan koululle ja kansalaisopiston toimintaan.

Sonkajärven kunnalla on sopimus näönhuolto- ja optiikan palveluista Iisalmen Silmäaseman kanssa. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimukseen sisältyy myös henkilökuntaetuna henkilökunnalle ja heidän perheenjäsenilleen alennusta henkilökohtaisista ostoista.

Johtaminen

Esimiesten osaamista on edistetty kannustamalla esimiehiä osallistumaan Johtamisen erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutusohjelmaan.

Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus

Työtyytyväisyyttä mitataan joka toinen vuosi. Vuonna 2018 tehdyn työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 90,1 % (92,5 % vuonna 2016). Työmotivaation, työn mielekkyyden ja oma-aloitteisuuden työntekijät kokivat, arvoasteikolla 1-10, keskiarvoksi 8,3 (8,3). Työilmapiiri sai keskiarvon 7,9 (8,2). Palkkaus arvioitiin heikoimmaksi, keskiarvo 6,2 (6,3).

4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa

Vuoden 2017 aikana tehtiin tukipalveluselvitys talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistyössä Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien kesken. Kunnat sitoutuivat päätöksillään 2018 toimintamalliin, jossa kuntien välistä yhteistyötä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisen osalta syvennetään. Yhteistyösopimus hyväksyttiin tammikuussa 2019.

5 Palkkaus ja henkilöstökustannukset

Henkilöstökustannukset

Vuoden 2020 lomautusten piiriin kuului koko kunnan henkilöstö. Lomautuksen ulkopuolelle jäivät kriittisessä työssä toimivat, varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevat sekä määräaikaiset työntekijät. Lomautettuna oli yhteensä 79 henkilöä ja lomautusten kokonaismäärä kalenteripäivinä oli 1203 (työpäivinä 829). Lomautuksista johtuva säästö palkkakustannuksissa oli yhteensä 97 949 euroa.

Vuonna 2020 lomarahoja maksettiin 265 961 euroa (2019: 189 214 euroa, jossa lomarahojen leikkaus 30 prosenttia kilpailukykysovimuksen mukaisesti).

Sairauslomista ja työtapaturmista aiheutuneiden poissaolojen pelkät palkkakulut olivat yhteensä 218 471 euroa. Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuskorvaukset ja vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskorvaukset olivat yhteensä 17 994 euroa (2019: 105 847 euroa).

Henkilöstökulut	2020 (1 000 €)	2019 (1 000 €)	Muutos %
Palkat ja palkkiot	-5 161	-5 571	-7,4
Henkilöstökorvaukset	18	106	-83,0
Henkilösivukulut	-1 847	-1 812	+1,9
KuEL-maksut/ palkkaperusteiset	-752	-789	-4,7
KuEL-maksut/ eläkemenoperusteiset	-733	-690	+6,2
Muut työeläkemaksut	-117	-147	-20,4
Muut henkilösivukulut	-245	-186	+31,7
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelmassa	-6 991	-7 277	-3,9
josta henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	18	28	-35,7

Taulukko 14. Henkilöstökulut v. 2019-2020

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset ja jäsenet vuonna 2020

Valtuusto, 5 kokousta §:t 1-31 (jäsenten osallistuminen kokouksiin)

Kärkkäinen Ilpo, puheenjohtaja (5)
Luukkonen Eino, varapuheenjohtaja (5)
Halonen Ester (4)
Hynynen Vesa (5)
Kainulainen Helena (5)
Kainulainen Seppo (5)
Kuittinen Jyri (5)
Kurtelius Eero (5)
Luukkonen Hannele (5)
Mykkänen Juha (0)
Niskanen Tiina (5)
Partanen Ilpo (5)
Partanen Kari (5)
Pirkkalainen Tarja (4)
Rissanen Matti (5)
Rytkönen Seppo (5)
Savolainen Riitta (5)
Suokonautio Markku (4)
Tervo Kirsti (4)
Tommila Riitta (5)
Tuovinen Merja (4)

Varavaltuutettujen osallistuminen kokouksiin:

Karjalainen Hannele (1)
Raatikainen Eero (2)
Tissari Markku (5)
Vainikainen Maija (1)
Vatanen Risto (1)

Kunnanhallituksen jäsenten osallistuminen valtuuston kokouksiin

Huusko Senja (4)
Hynynen Veli (5)

Kunnanhallitus, 14 kokousta §:t 1-204

Partanen Ilpo, puheenjohtaja (14)	Partanen Usko (-)
Kainulainen Helena, varapuheenjohtaja (12)	Raatikainen Eero (2)
Huusko Senja (11)	Luukkonen Hannele (3)
Hynynen Veli (14)	Partanen Kari (-)
Savolainen Riitta (14)	Karjalainen Hannele (-)
Tuovinen Merja (13)	Tommila Riitta (1)
Rissanen Matti (14)	Suokonautio Markku (-)

Valtuuston puheenjohtajiston osallistuminen kunnanhallituksen kokouksiin:

Kärkkäinen Ilpo (14)
Luukkonen Eino (14)

Keskusvaalilautakunta, ei kokouksia vuonna 2020

Jäsenet:

Tuovinen Erkki, puheenjohtaja
Närä Sari, varapuheenjohtaja
Karppinen Väinö
Vainikainen Maija
Kauppinen Kalle

Varajäsenet:

Karjalainen Hannele
Suutarinen Anneli
Niskanen Jari
Väisänen Mervi
Kainulainen Seppo

Sivistyslautakunta, 11 kokousta §:t 1-75

Niskanen Tiina, puheenjohtaja (11)
Raatikainen Eero, varapuheenjohtaja (11)
Kuittinen Jyri (9)
Luukkonen Hannele (10)
Koistinen Venla (9)
Hynynen Veli, kunnanhallituksen edustaja (11)

Huoman Niina (-)
Heide Veikko (-)
Huttunen Pasi (-)
Pitkänen Helvi (1)
Tuovinen Merja (2)

Sukevan aluelautakunta, 5 kokousta §:t 1-15

Mykkänen Juha, puheenjohtaja (5)
Tommila Riitta, varapuheenjohtaja (5)
Partanen Tuula (1)
Partanen Seija (4)
Savolainen Pertti (3)
Suokonautio Markku, kunnanhallituksen edustaja (4)

Riekkinen Arto (-)
Eskelinen Marja Liisa (-)
Partanen Ilpo (3)
Huoman Niina (-)
Vatanen Risto (-)

Tarkastuslautakunta, 9 kokousta §:t 1-68

Pirkkalainen Tarja, puheenjohtaja (9)
Halonen Ester, varapuheenjohtaja (9)
Tuovinen Kalevi (9)
Leskinen Eila (9)
Vornanen Kari (9)

Huttunen Laura (-)
Vainikainen Maija (-)
Kauppinen Kalle (-)
Suutarinen Anneli (-)
Kainulainen Seppo (-)

Tekninen lautakunta, 11 kokousta §:t 1-77

Hynynen Vesa, puheenjohtaja (11)
Kurtelius Eero, varapuheenjohtaja (11)
Tissari Markku (9)
Savolainen Riitta (10)
Tuovinen Merja (10)
Huusko Senja, kunnanhallituksen edustaja (11)

Pursiainen Petri (-)
Kainulainen Seppo (-)
Mähönen Esa (-)
Karjalainen Hannele (1)
Koistinen Venla (-)

Arviointikertomus vuodelta 2020

Tarkastuslautakunta Sukevalla v. 2020

Arviointikertomus vuodelta 2020

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana haluan tuoda muutamia ajatuksiani vuodesta ja valtuustokaudestamme esille seuraavassa.

Reilun vuoden olemme eläneet arkeamme niin yksittäisenä kuntalaisena kuin koko kuntana Korona-viruksen ehdoilla. Vuosi on ollut hyvin poikkeuksellinen ja rajoitti elämää merkittävästi. Kunnassamme tartuttiin poikkeustilaan nopeasti ja yhdessä eri toimijoiden kanssa loimme uusia toimintatapoja. Huoli yksittäisten kuntalaisten toimeentulosta ja arjen sujumisesta vaati meiltä toimia. Ihailen, että Sonkajärven kunnanvaltuusto luovutti kesäkuun 2020 kokouspalkkiot Sonkajärven seurakunnan diakoniatyölle kohdennettavaksi lapsiperhetyöhön.

Kunta toimi hallinnonaloillaan ripeästi uudessa tilanteessa. Esimerkkinä, että etäopetuksessa olleet koululaiset saivat ruokatoimitukset koteihinsa. Palveluja vietiin internetin kautta toteutettavaksi ja katsottaviksi. Näin meidän Kansainvälinen Pullomuseo sai kesän aikana laajaa huomiota harvinaisesta tarjonnastaan valtakunnan median eri kanavilla.

Huomioitava asia myös, että teimme suuren digiloikan. Merkittävä osa kokouksista ja palavereista siirtyi, niin kunnan sisällä kuin meiltä muualle, siirtyivät sähköisiksi. Näissä kunnan yksittäisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden tuki myös meille luottamushenkilöille on ollut arvostettavaa.

Tämä valtuustokausi on päättymässä ja luovutamme tämän tarkastuslautakunnan viimeisen arviointikertomuksen myös uuden kunnanvaltuustomme hyödynnettäväksi. Iloitsen niistä asioista, joita myös lautakuntamme aloitteesta on viety kunnassamme eteenpäin. Samalla rohkenen toivoa, että uuden valtuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajisto pohtii minkälaisen roolin he toivovat tarkastuslautakunnalla olevan. Lautakuntamme on tehnyt itsearviointin vuoden 2020 aikana ja uudelleen keväällä 2021. Sieltä nousee vakavasti otettavia ajatuksia lautakunnan roolin mahdollisimman vahvasta hyödyntämisestä.

Seuraavassa muutamia esimerkkejä hyvistä asioista kunnassamme lyhyesti kuvattuna;

- Koronavuosi vaati kaikilta kunnan viranhaltijoilta ja työntekijöiltä poikkeuksellisen suurta muutosta omissa tehtävissään. Tässä vaiheessa voi todeta koko henkilöstön onnistuneen hyvin. Lämmin kiitos jokaiselle!
- Kirjasto- ja kulttuuritoimen tarjoamista virtuaalitalaisuuksista voimme olla kaikki ylpeitä
- Hallintopalvelujen toteuttamisessa alkoi vuoden 2020 aikana toimintatavan uudistus, josta voimme olla ylpeitä sekä osaltamme sitä tukea.
- Valtuustokauden aikana taloudellinen tilanne kunnassamme on kehittynyt myönteisesti. Se on vankka pohja uudelle valtuustolle sekä kunnan viranhaltijoille ja työntekijöille lähivuosille. Tuleva valtuustokausi tulee olemaan vaativa.

Omasta puolestani haluan kiittää hyvästä yhteistyöstä lautakunnan kanssa ja lautakuntamme sisällä. Erityisen kiitoksen haluan antaa tilintarkastajallemme Pentti Tanskaselle hänen ammattitaidostaan ja vahvasti tuesta lautakunnalle.

Tarja Pirkkalainen
puheenjohtaja

1 Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 19.6.2017 § 26 valinnut toimikaudeseen 1.6.2017-31.5.2021 tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mom. 4 mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa Kuntalain 84 § 2 momentissa tarkoitettuja kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan sidonnaisuusilmoituksia sekä saattaa ilmoitukset edelleen valtuuston tiedoksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 19.6.2017 § 26 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet seuraavasti:

jäsen

Kalevi Tuovinen
Eila Leskinen
Ester Halonen
Tarja Pirkkalainen
Kari Vornanen

varajäsen

Kalle Kauppinen
Anneli Suutarinen
Maija Vainikainen
Laura Huttunen
Seppo Kainulainen

Kunnanvaltuusto valitsi puheenjohtajaksi Tarja Pirkkalaisen ja varapuheenjohtajaksi Ester Halosen.

Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut HT - ja JHT –tilintarkastaja Pentti Tanskanen ja avustavana tarkastajana Eija Susitaival. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Pentti Tanskanen. Tilintarkastajan osallistuessa etänä on lautakunnan sihteerinä toiminut Ester Halonen.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen ja tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten. Vuoden 2019 arviointikertomuksen jättämisen jälkeen tarkastuslautakunta on kokoontunut kaksitoista kertaa. Kunnanvaltuuston pyynnöstä tarkastuslautakunta laati väliarvioinnin ja sen kunnanvaltuuston käsitteli kokouksessaan 28.9.2020 § 40.

Lautakunta on tavannut kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat sekä johtavia viranhaltijoita ja kuullut heiltä katsaukset elinkeino- ja muista kunnan ja kuntakonsernin ajankohtaisista asioista sekä toiminnan ja talouden toteutumisesta. Lautakunta on kuullut työllisyysasioiden, varhaiskasvatuksen, nuoriso- ja liikuntatoimen, Sukevan alueen, vesilaitoksen, ruokapalvelun, kansalaisopiston, kulttuuri- ja kirjaston sekä koulutoimen vastuhenkilöitä. Lisäksi lautakunnan kuultavana ovat olleet Sonkakoti Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja, Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n toimitusjohtaja, Aluepro Oy:n talouspäällikkö, Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän hoito- ja hoivajohtaja, yrittäjä- ja ammattijärjestöjen edustajat, neuvostojen edustajat ja Kuusikuja-Koivukuja-rakennushankkeen rakennusvalvoja. Tarkastuslautakunta on tehnyt tutustumisvierailun Sukevalle. Arvioinnin pohjana

ovat lisäksi olleet jäsenten vuoden aikana tekemät käytännön havainnot eri lautakuntien alaisesta toiminnasta ja taloudesta sekä tilintarkastajan antamat raportit.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2020 talousarvioon, hallintoelinten päätöksiin, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä henkilöstökertomukseen.

Tarkastuslautakunta on saanut selvitykset tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista ja lautakunta on käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Tarkastuslautakunta totesi lautakunnan jäsenten ja varajäsenten seuraavat esteellisydet:

-Tarja Pirkkalainen; Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän hallitus, jäsenyyden perusteella ja Ylä-Savon Vesi Oy:n hallitus, jäsenyyden perusteella

-Kari Vornanen; Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n hallitus, jäsenyyden perusteella

-Seppo Kainulainen; teknisen lautakunnan alaiset asiat varajäsenyyden perusteella ja Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän ympäristölautakunta, jäsenyyden perusteella.

2 Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi ja havainnot valtuustokaudelta

Kunnanvaltuusto on 15.6.2020 § 7 merkinnyt vuoden 2019 arviointikertomuksen tiedoksi ja pyytänyt kunnanhallitukselta selvitystä arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista lokakuun loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 28.9.2020 § 19 merkinnyt tiedoksi kunnanhallituksen selvityksen. Väliarvioinnissa esille tuotu investointien 10 -vuotissuunnitelma käsiteltiin valtuustossa vuoden 2021 alussa.

Sonkajärven kunnan asiat ovat kokonaisuudessaan hyvin ja valtuustokauden kehitys talouden osalta on hyvää.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitetyt havainnot on kunnanhallitus pääosin huomionnut kunnan toimintojen ja talouden suunnittelun ja toteutuksen ohjaamisessa. Tilinpäätösraportointia on vuoden 2020 tilinpäätöksessä edelleen lisätty ja parannettu.

Vuoden 2019 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta esitti, että matkailu- ja vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen tulee panostaa yhdessä yrittäjien kanssa sekä esitti kehittämisajatuksia ko. asioiden suhteen. Vastineessaan kunnanhallitus totesi, että panostuksen lisääminen matkailun ja vapaa-ajan kehittämiseen vaatii myös lisäresursointia. Tarkastuslautakunta korostaa edelleen, että matkailun ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen on yksi Sonkajärven kunnan mahdollisuuksista kunnan elinvoimaisuuden lisäämisessä tulevana vuosina. Ko. asioiden kehittämiseen tarvittavassa lisäpanostuksessa tulisi hyödyntää EU- ja muita projektirahoitusmahdollisuuksia esimerkiksi Leader-rahoitusta Ylä-Savon Veturi ry:n kautta.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

3.1. Kuntastrategia 2017-2021

Sonkajärven päivitetty kuntastrategia vuosille 2017-2021 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.12.2018/48 §. Strategian tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Kuntastrategiassa on esitetty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit jokaiselle menestystekijälle ja ne ovat kaikkia toimielimiä ja tulosalueita sitovia. Tavoitteita on asetettu elinkeinoelämän kehittämiseen, asumiseen ja ympäristöön, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, seutukunnalliseen yhteistyöhön/verkostokunnan rakentamiseen, tasapainoiseen kuntatalouteen sekä osaavaan ja motivoituneeseen henkilöstöön. Toimielimet ja tulosalueet ovat esittäneet vuoden 2020 toimintasuunnitelmissaan strategian mukaisia tavoitteita ja selvittäneet toimintakertomuksessaan niiden toteutumista.

Kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt katsauksen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Yhteenvedossa on onnistumisina mm. todettu, että

- tasapainoisen kuntatalouden osalta strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin
- koronapandemiasta huolimatta kunnan palvelut toimivat pääosin hyvin; pandemian aikana korostuivat kirjasto-, kansalaisopisto- ja liikuntapalvelut
- kunta hoiti hyvin yksinyrittäjän koronatukien hakujärjestelyt, päätöksen teon ja maksatuksen
- seutukunnallinen yhteistyö jatkui ennallaan mm. työllisyyden kuntakokeilu.

Yhteenvedossa on negatiivisina asioina mm. todettu, että

- koronaepidemia vaikutti siihen, ettei hoitotakuu täysin toteutunut mm. leikkauksiin tuli viiveitä
- maatalouden kannattavuus ei parantunut ja maatalouden investoinnit jäivät vähäisiksi
- euron tonttikauppa ei tuottanut tulosta
- henkilöstön sairauspoissaolot ovat korkeat
- Omatalon konkurssi vuoden 2021 alkupuolella.

Tarkastuslautakunta esittää, että tulevassa kuntastrategiassa otetaan huomioon maahanmuuttotaustaisten työssä olevien henkilöiden kotouttaminen ja sitouttaminen kuntaan.

Kuntastrategian valmistumisen jälkeen on tarkastuslautakunnan näkökulmasta suositeltavaa päivittää henkilöstöohjelma sen mukaiseksi.

3.2. Kunnanvaltuusto ja –hallitus

Tarkastuslautakunta suosittelee, että uusi kunnanvaltuusto paneutuu laadittuihin selvityksiin pohtien, mitkä niistä ovat kunnassamme mahdollista toteuttaa ja millä aikataululla.

Tarkastuslautakunta pyytää uutta valtuustoa ja kaikkia toimielimiä huomioimaan mahdolliset jääviydet.

Konserniohjaus ja talouden tasapainottaminen

Kunnanhallitus asetti talouden tasapainottamistyöryhmän 24.6.2019. Työryhmä toimi vuoden 2021 alkuun.

Jatkossa on mahdollisen talouden tasapainottamisryhmän asettamisen yhteydessä linjattava mikä on sen rooli. Nämä on ratkaistava työryhmän valinnan yhteydessä ja käytävä huolella läpi kunnanhallituksessa.

Kaikkien työryhmien loppuraportit on toimitettava kunnanhallitukselle tiedoksi.

Kunnanhallituksen roolia konserniohjauksesta vastaavana on tehostettava. Uuden valtuustokauden alussa on mielestämme suotavaa järjestää kunnanvaltuuston ja -hallituksen jäsenille koulutusta oman roolin vahvistamiseksi.

Hankintaohjeen päivittäminen on ajankohtaista hankintojen alarajojen osalta ja tunnistettava sen koskevan myös kunnan tytäryhtiöitä.

Yleishallinto

Yleishallinnon tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta, talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä kunnanvaltuuston ja -hallituksen päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta. Kunnan kirjanpito, osto- ja myyntireskontran hoito, palkanlaskenta, henkilöstöpalvelut, ICT-palvelut, arkistonhoito ja asianhallinta sekä yhteispalvelu kuuluvat yleishallintoon.

Teknisen toimen ja koulutoimen toimistotyöntekijät siirtyivät 1.6.2020 alkaen yleishallinnon Taha-ryhmään. Muutos helpottaa työ- ja sijaisjärjestelyjä. Ryhmällä on yhteinen esimies.

Suunnitelmassa asetetut tavoitteet on saavutettu hyvin. Yleishallinto on hoitanut tehtävänsä onnistuneesti. Tulosalue on toiminut talousarvion puitteissa.

Työllistäminen

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistämiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Koronapandemia näkyi kunnan työllistämisen tulosalueella nostaten työttömyyden kustannuksia. Kunnassa päätettyjen lomautusten vuoksi ei voitu huhti- - elokuun aikana työllistää kuntaan yhtään pitkäaikais- tai palkkatuella töihin tulevaa työtöntä. Kuitenkin toiminnalliset tavoitteet saavutettiin nuoren ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä. Poikkeuksellisen vuoden ja tilanteen aikana jouduttiin luomaan uudenlaisia toimintamuotoja pitkäaikaistyöttömien työtoiminnassa olevien osalle. Töitä tehtiin kahdessa vuorossa, jotta kerralla ei ollut liian monta ihmistä työpisteellä.

Työttömiä työnhakijoita työllistettiin pakkatuella 39 (v.2019: 34), näistä 19 nuorta (v.2019: 14)

Työttömyysprosentti 31.12.20 oli 15,3 % (v.2019: 9,6 %)

Työttömiä työnhakijoita vuoden lopussa 2020 oli 244 (v.2019: 160)

Työmarkkinatukea yli 300 pv saaneita oli 44 henkilöä, (v. 2019: 42)

Nuoria palkattiin kesätyöllistämisen varoilla 25 henkilöä ja lisäksi 7 työllistämisen budjetista. Täten kaikille kesätyötä hakeneille nuorille saatiin järjestymään kesätyöpaikka.

Työllisyyden kuntakokeilua valmisteltiin samaan aikaan, mutta korona kuormitti TE-palveluja niin, että kuntakokeilun valmistelu jouduttiin pitkälti siirtämään kunnille.

Työpajatoiminnassa yhteistyö yhdistysten ja järjestöjen kanssa on tuonut tarvittavaa tukea työttömien sekä mielenterveyskuntoutujien elämänhallintaan, liikkumiseen ja terveellisiin elämäntapoihin.

Koronan vaikutukset ovat näkyneet työttömänä olleiden henkilöiden taloudessa. Monet ovat pudonneet ansiopäivärahalta peruspäivärahalle ja kuntouttavassa työtoiminnassa olleet eivät ole saaneet työtoiminnan päivärahaa. Kuluvan vuoden alussa Omatalon konkurssi vaikeutti entisestään työllisyystilannetta.

Tulosalueen talousarvion toimintakate alitti talousarvion.

Ruokapalvelut

Tulosalueen tavoitteena on valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Ateriasuoritteiden määrä, noin 240 022 kpl (v.2019: 255 088 kpl) suoritetta, väheni edellisestä vuodesta. Yksikköhinta oli 4,90 euroa/ateriasuorite, joka nousi 14,5 %. 1.5.2017 voimaan tulleissa hankintasopimuksissa on huomioitu lähiruoan tarjoamisen mahdollisuus niin, että tuoteryhmäkohtaisten osatarjousten jättäminen on ollut mahdollista. Sellaisia ovat mm. tuoreet kasvikset, perunat, marjat ja leipomotuotteet. Lähiruoan osuus elintarvikehankinnoista on 22 % Ilahduttavaa on, että nousua edellisvuoteen on tapahtunut. Uutena suosituksena on käytössä ollut Ikääntyneiden ruokasuositus 2020.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnan ulkopuolisen ateriapalveluiden myynnin takia pohditaan oman taseyksikön perustamista ateriapalveluille. Samalla tulisi selvittää ruokapalveluyksikön tarvitsemien fyysisten toimitilojen kiinteistökustannusten kohdentamisen oikeellisuus.

Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä, että kevätkaudella koululaisille toteutettu kouluaterioita korvaavasti onnistui hyvin.

Ruokapalvelut alitti 0,849 milj. euron talousarvion 0,024 milj. euroa.

Hyvinvointikertomus

Kunnanvaltuusto järjesti iltakoulun hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta sekä HYTE-työstä. Painopisteinä ovat lasten ja perheiden hyvinvointi, elämänhallinnan tukeminen ja terveelliset elämäntavat. Esille nousi, että HYTE:n pitäisi näkyä enemmän päätöksiä tehtäessä. Kuntalaisten terveydessä HYTE näkyy pitkällä aikavälillä, joten tarvitaan ennaltaehkäisevää ja pitkäjänteistä työtä. Ongelmakohtiin tarvitaan nopeaa ja tehokasta puuttumista.

Nuorten suhteen ollaan menossa heikompaan suuntaan. Liikunnan osuus on vähentynyt, 8 - 9 lk, oppilaista 27.3 % on ylipainoisia, kun Ylä-Savon verrokkikuntien osuus on alhaisempi ja koko maan osuus on 16.9 %. Unenpuute näkyy mm. koulutyöskentelyssä ahdistuneisuutena ja suorituspainena. Koulukiusaamista, vähintään kerran viikossa, on kokenut 8 - 9 lk oppilaista 10.2 %.

Sonkajärvellä mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25 - 64 vuotiaiden osuus oli 6,7 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25 - 64 vuotiaiden osuus oli 13 %. Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi oli 175,2, joka on korkein koko Ylä-Savossa. Päihdehuollon laitoksissa olleiden määrä on suhteessa edellisvuosiin laskenut sen ollessa nyt 3,7 asiakasta /1000 asukasta kohden. Kuitenkin tilastollisesti Sonkajärven osuus on edelleen suurin muihin Ylä-Savon kuntiin nähden.

Mainittujen johdosta korostuu tarve ja resurssit edelleen ennaltaehkäisevälle työlle. Se parhailaan vähentää korjaavien toimenpiteiden tarvetta. Niistä kustannukset ovat korkeat. Painotus myös muihin ikäryhmiin, kuin koululaisiin ja nuoriin, on tarpeen. Hyvinvointikertomus tulee ottaa huomioon kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Myönteisinä voi nähdä nuorten työttömien kohtuullisen matala osuus 18-24-vuotiaista 6,9 %, kun Pohjois-Savossa 13,7 %. Samoin koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus on meillä alle maakunnan tason, meillä 17-24-vuotiaat 5 %, kun Pohjois-Savossa 6,2 %

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Palvelut hankitaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän 17,15 milj. euron maksuosuus alittui 0,245 milj. euroa ja olivat 0,087 milj. euroa edellistä vuotta pienemmät.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2019 tilinpäätösten mukaan Sonkajärven sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat 4.480 euroa/asukas, kun keskiarvo Pohjois-Savon kunnissa oli 3.989 euroa/asukas. Kustannus oli 491 euroa/asukas eli noin 1,9 milj. euroa keskiarvoa korkeampi.

Erityisesti ero näkyy ikääntyneiden asumispalveluissa (tehostettu palveluasuminen), jossa Sonkajärven kustannukset olivat 928 euroa/asukas keskiarvon ollessa 534 euroa/asukas eli ero on noin 1,5 milj. euroa. Tehostetun palveluasumisen kustannukset olivat neljänneksi korkeimmat Pohjois-Savossa. Palvelurakenneselvityksessä on päädytty myös samaan tulokseen. Ko. asiaa tulee edelleen selvittää yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa.

Terveyskeskuksen suunniteltu peruskorjaushanke alkaa vuoden 2021 aikana.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista. Toimintakulut alittivat talousarvion ja olivat edellistä vuotta alhaisemmat. SOTEn oman toiminnan osalta merkittävimmät merkittäviä ylityksiä ei ollut. SOTEn oma erikoissairaanhoido ylittyi 0,059 milj. euroa, kuntien maksuosuuksien ylittymiseen vaikuttivat eniten toimintatuottojen alittuminen ja toimintakulujen ylittyminen.

Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta jatkui mahdollisuuksien mukaan. Neuvosto kokee yhteistyön kunnan kanssa toimivaksi. Vanhus- ja vammaisneuvostomme yhdessä toisten SOTE-alueen kuntien ja kaupunkien kanssa vetosi neuvostojen sihteeripalveluiden riittävydestä.

Elinkeinojen kehittäminen

Tulosalueen tehtävänä on yritystoiminnan ja elinkeinoelämän edellytysten ja työpaikkojen turvaaminen.

Vuonna 2020 elinkeinotyöryhmä ei kokoontunut. Koronatilanteen takia tapahtumat eivät toteutuneet. Yritysvaikutusten arviointeja päätöksenteossa on tehty 22 kpl. Yrittäjien kanssa ei vuoden aikana järjestetty tapaamisia. Yritysten lukumäärä, 256 kpl, lisääntyi 6 % edellisestä vuodesta. Matkailualan yritysten lukumäärä pysyi samana. Kotimaan matkailun noususuhdanne on huomioitava jatkossa matkailun kehittämisessä määrätietoisesti ja pikaisesti.

Tämän vuoden 2021 alussa toteutunut Omatalon konkurssi vaikutti merkittävästi kunnassa olevien työpaikkojen määrään ja elinkeinorakenteeseen etenkin alihankinnan osalta. Turveyrittäjien tilanne vaikeutui entisestään tämän vuoden aikana, kunta otti turpeen monipuolisista käyttömahdollisuuksista kantaa kuluvan vuoden aikana.

Maaseutuhallinnon tehtäviä hoitaa lisälmen kaupungin alaisuudessa toimiva yhteinen maaseutulautakunta, johon jokainen kunta on nimennyt kaksi jäsentä. Sen tehtävänä on myös maaseudun ja sen elinkeinojen kehittäminen. Maidon tuotantomäärä aleni 1 % ja naudanlihan tuotantomäärä kasvoi 8 %.

Kunta on tiiviisti mukana Ylä-Savon ja Pohjois-Savon yhteistyössä. Ylä-Savon seutukunnan ja Sonkajärven kunnan väestön määrät sekä työpaikkojen lukumäärät vähenivät.

Kunta toteutti aiemmin kunnan yritysvierailuja. Näille vierailuille on luotava toimintatapa niin toteutukselle kuin raportoinnille sekä saatujen ideoiden hyödyntämiselle. Myös elinkeinotyöryhmän toiminnalle tulee muodostaa oma toimintatapansa. Tätä esitimme jo vuoden 2019 arviointikertomuksessa.

Yrittäjä- ja tuottajajärjestöt ovat pääosin tyytyväisiä kunnan toimintaan. Yrittäjien ja kunnan välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää mm. julkisen hankintalain soveltamisen ja tulkinnan osalta. Tuottajat ovat huolestuneita vedensaannin turvaamisesta kaikissa tilanteissa. Lisäksi puhtaan veden korkea hinta huolestuttaa etenkin maito- ja lihantuotantoyrittäjiä. Osa maatalousyrittäjistä on valmistelemaan ja osin toteuttaneet omaan vedenhankintaan siirtymisen.

Valtion maksama yksinyrittäjien tuki haettiin ja päätettiin kunnassa. Tukea haki yhteensä 33 yksinyrittäjää, hakemuksista 27 kpl hyväksyttiin, 4 hylättiin ja 2 peruttiin. Sen toteuttamisesta tuli kunnalle myönteistä palautetta. Tuki oli yrittäjille tärkeä.

Matkailu- ja vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen tulee panostaa yhdessä yrittäjien kanssa. Laaja yhteistyö naapuri- ja yhteistyökuntien kanssa tukee kokonaisuuden kehittymistä. Eukonkanto-tapahtuman kehittäminen yhteistyössä Sonkajärven Yrittäjien kanssa.

Matkailijoille suunnattu info-piste on kiireinen kehittämiskohde. Se tukee niin paikallisten yrittäjien kuin kaikkien matkailukohteiden toimintaa.

Elinkeinoitoimen menot toteutuivat talousarvion mukaisina.

Kunnanhallituksen ja -valtuuston nettomenot 19,359 milj. euroa alittuivat 0,588 milj. euroa.

3.3. Sukevan aluelautakunta

Sukevan aluelautakunta turvaa yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä. Kävijämäärä yhteispalvelupisteessä oli 55 henkilöä/työpäivä. Kuntosalin käyttäjää oli 154. Alueella järjestettyihin tapahtumiin osallistui 2.500 henkilöä.

Talousarviossa ja tilinpäätöksessä on esitetty tunnusluvut/mittarit. Strategiaan perustuvat tavoitteet puuttuvat. Vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa ne on esitetty.

Aluelautakunnan 0,144 milj. määrärahat alittuivat.

3.4. Sivistyslautakunta

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Päivähoitoa järjestetään Nallemuurin ja Nallelan päiväkodeissa Sonkajärvellä ja Männikön päiväkodissa Sukevalla. Esiopetusta järjestetään Rutakon ja Sukevan kouluilla. Lasten vuorohoito toimii molemmissa taajamissa. Päiväkotipaikkoja oli 98 ja perhepäivähoitopaikkoja 12. Esiopetuksessa oli lapsia 21. Kotihoidon tuen piirissä oli 71 lasta. Päivähoidossa on 72 % 0-6-vuotiaista lapsista.

Sonkajärven ja Sukevan perheentalo toimii yhteistyöverkoston voimin ja tukee lapsiperheiden arkea ja lisää yhteisöllisyyttä ja osallisuuden mahdollisuuksia lapsille ja perheille.

Sukevalla perheentalo on ollut suljettuna koronaepidemian alusta saakka ja Sonkajärvellä se suljettiin 1.12.2020 ja avattiin jälleen kevätkaudella 2021.

Varhaiskasvatuksessa on päivitetty opetusvälineitä ja tv-välineistöä uusittu ja hankittu tabletti ja kannettavia tietokoneita. Kasvatustoimintaan liittyvien palaverien pitäminen on siirtynyt verkkoon.

Pulmalliseksi on koettu riittävä helppo ja nopea tiedottaminen vanhemmille sekä asiakirjojen dokumentointi ja hoitoaikojen ilmoittaminen. Sen vuoksi yhä etenevässä määrin palvelujen sähköistäminen on noussut kehitettävien tarpeiden kärkeen.

Varhaiskasvatuksen määrärahat 1,719 milj. euroa alittuivat 0,161 milj. euroa.

Koulutoimi

Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvuun, oppimiselle ja kehitykselle. Toisen asteen lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiossa. Koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskus ja Sukevan perhepalvelukeskus.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 328 (vuosi 2019 = 337) ja lukion oppilasmäärä 45 (vuosi 2019 = 55). Perusopetuksen kustannus 8 960 euroa/oppilas lasi 1 % ja lukion kustannus 11 600 euroa/oppilas nousi 14 %.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kunnassa annettava opetus on monipuolista ja laadukasta. Ongelmakohtat on tunnistettu ja niihin on tartuttu asianmukaisesti.

Koronavuosi oli kouluillamme haastava useasta näkökulmasta. Nopeasti oli siirryttävä etäopetukseen ja kyettävä tukemaan jokaista oppilasta henkilötasolla. Vanhempien ja muiden läheisten rooli koulutyön etenemisessä korostui.

Kunnan on strategiatyössään linjattava mitä palveluja ja minkä tasoisina ne kunnassamme ovat jatkossa.

Positiivista oli, että kaikki oppilaat ja opiskelijat tavoitettiin etäopetuksen aikana opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyönä.

Koronan aikaan etäopetus nosti esiin opetusvälineistön uusimistarpeen ja digilaitteiden vajeen.

Kouluun ja oppilaiden elämään liittyy nykypäivänä vahvasti sosiaalinen media ja sen luomat paineet. Ulkonäköpaineiden lisäksi masentuneisuus ja ahdistuneisuus näkyvät koulutyön arjessa. Tukipalveluiden rooli koululla on kasvanut ja kunnassamme niihin on panostettu. Pienen koulun vahvuus on tunnistaa tuentarve varhain.

Ongelmallista on vapaa-ajan viettäminen koulun alueella, ilkeä ja roskaaminen on lisääntynyt.

Lomautukset näkyivät mm. siinä, että koulutyöhön valmistautumista ei voitu toteuttaa ennen lukukauden alkua. Käytänteistä sopiminen ja toimintamallien linjaaminen jäi lukuvuoden ajalle.

Lomautukset järjestettiin opettajien ainoana kouluttautumismahdollisuutena Veso-päivinä ja tämä oli erityisen harmillista lukion osalta sillä käynnissä oleva opetussuunnitelmatyö olisi edellyttänyt yhteistä kouluttautumista.

Koulujen opetus toteutui hyvin.

Itä-Suomen AVI antoi vuoden 2021 alussa päätöksen lukio -opetuksen tuntimäärän riittävydestä. Päätöksen edellyttämät toimet sivistystoimi toteutti nopeasti.

Oppivelvollisuuden laajeneminen vuoden 2021 syyskaudesta alkaen vaatii osaltaan vahvaa valmistautumista sivistystoimelta.

Koulutoimessa siirryttiin hallinnollisesti yhtenäiskoulujärjestelmään 1.8.2020.

Päästötodistuksen sai 100 % ikäluokasta. Lukioon hakeutuneiden määrässä ei saavutettu tavoitetasoa.

Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä oli 29 % ikäluokasta tavoitteen ollessa 40 %.

Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet Sonkajärvellä seudulliseen tilanteeseen nähden hyvin.

Perusopetuksen oppilaiden saama opetustuntimäärä on kuntien keskitasoa. Lukion vahvuutena on henkilökohtainen opintojen ohjaus pienissä opetusryhmissä. Lukiossa on hyvää kansainvälistä yhteistyötä, joka on tärkeää niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin näkökulmista.

Koulutsempparitoiminta tukee koululaisia ja nuoria

Koulutsemppari toimii lähinnä erityisopettajan ja koulunkäynninohjaajan välimaastossa, joka rauhoittaa tuntikäyttämistä, on mukana tehtävien teon ohjauksessa, riitatilanteiden selvittämisessä ja pitää kotiin yhteyttä tarvittaessa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja jatko-opintokelpoisuuden saavuttaminen on merkittävä asia perusopetuksen vuosiluokilla 7 - 9. Oman elämänhallinnan ja käyttäytymisen tukeminen korostuu. Koulutoimeen palkattiin kasvatusohjaaja ("koulutsemppari"), jonka tehtäväkuvaan yhdistettiin etsivä nuorisotyö. Koulutsempparin tuki nuorten koulunkäyntiin ja elämänhallintaan on ollut merkittävä erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa olevien nuorten kohdalla.

Oppilasmäärän vähetessä koulutoimen rakenteita ja henkilöstön määrää tulee tarkastella monipuolisesti ja pitkällä tähtäimellä.

Koulutoimi alitti 4,345 milj. euron määrärahan 0,389 milj. eurolla.

Joukkoliikenne

Tavoitteena on järjestää kunnan alueella kattava ja kustannustehokas kuljetusverkosto yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Toisen asteen opiskelijoille julkisten kulkuneuvojen puuttuminen tuotti hankaluuksia osallistua Sonkajärveltä tai Sukevalta toisen asteen opetukseen esimerkiksi ammattiopistolla.

Pali-liikenne laajennettiin koskemaan taajama-aluetta, jotta kaikilla kuljetusta tarvitsevilla on mahdollisuus käyttää palvelua

Ely-keskuksen seutulippukäytännöstä luovuttiin ja Waltti - maksujärjestelmästä ollaan luopumassa vuoden 2021 aikana.

Joukkoliikenteen määräraha 0,087 milj. euroa hieman alittui.

Vapaa sivistystoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kansalaisopisto, kirjasto ja kulttuuritoimi.

Tavoitteena on järjestää kuntalaisille kattavat kirjastopalvelut sekä mahdollisuuksia omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin. Vuosi oli koronan takia keväästä alkaen haasteellinen. Vapaa sivistystoimi reagoi nopeasti uuteen tilanteeseen mm. hyödyntämällä internettiä.

Kansalaisopiston oppituntien määrä oli 3 155 ja opiskelijoiden määrä 705, jotka määrät alenivat edellisestä vuodesta koronan rajoitusten vuoksi. Kurssien lukumäärät, kevät 84 kpl ja syksy 97 kpl, ylittivät asetetun tavoitteen 80 kpl.

Kirjasto toimii omatoimikirjasto-periaatteella. Lainausten ja kirjastokäyntien määrät laskivat edellisestä vuodesta, lähinnä koronarajoitusten takia.

Kulttuuritapahtumia järjestettiin 13 kappaletta, joista osa toteutettiin etätapahtumina. Museokäyntejä oli 4 000 Jyrkkäkosken ruukilla, Kansainvälisellä Pullomuseolla ja kotiseututalolla.

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin, lukuun ottamatta kirjaston lainaus- ja kävijämääriä.

Huomioitavaa on kulttuuritoimen toteuttaman virtuaalitarjonnan monipuolisuus ja laaja kiinnostus. Kansalaisopiston monipuolinen ja kylille jalkautunut kohtuuhintainen kurssitarjonta ja omatoimikirjastojen toiminta palvelevat hyvin kuntalaisia ja edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Vapaan sivistystoimen palvelut ovat monipuolisia ja kuntalaiset ovat aktiivisia palveluiden käyttäjiä.

Erinomaisia onnistumisia ovat esim. Kansainvälisen Pullomuseon virtuaalikierrokset sekä netissä seurattavina olleet lasten satutunnit ja virtuaalinäyttelyt. Pullomuseo nousi internetissä valtakunnalliseen julkisuuteen hyvin myönteisesti ja siitä uutisoivat mm. iltapäivälehdet.

Kehittämisajatuksina Ylä-Savon kulttuuritoimen kanssa ovat digitaaliset kulttuuripalvelut erityisesti saavutettavuuden ja ikäihmisten sekä hoitolaitoksissa asuvien näkökulmasta.

Markkinointiin ja viestintään tulisi kiinnittää entistä enemmän huomioita ja niin kulttuuripalveluita ja kunnan muitakin toimintoja kehittää edelleen vastaamaan modernejakin tarpeita.

Kansalaisopiston toiminta on ollut loistavaa ja tärkeää näin korona-aikana.

Tulosalueen 0,724 milj. euron määräraha alittui.

Nuoriso- ja liikuntatoimi

Nuoristyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukemista, sosiaalista vahvistamista sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Nuorisotyön tavoitteena on järjestää nuorille mielekästä toimintaa ja tarjota mahdollisuus omaehtoiseen vapaa-ajan viettoon nuoriso- ja liikuntatiloissa. Toiminnan painopiste on alle 20-vuotiaissa nuorissa ja etsivässä nuorisotyössä alle 29-vuotiaissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Nuorisotilojen aukioloaikoja molemmissa kirkonkylissä jouduttiin koronan vuoksi rajoittamaan. Viikonloppujen yökahvilatoimintaa ei ollut lainkaan.

Yhteistyötä tehdään seurakunnan, paikallisten seurojen ja yhdistysten sekä naapurikuntien kanssa.

Nuorisovaltuuston roolia esimerkiksi lautakuntatyön kautta tulee korostaa. Sen kautta on mahdollista lisätä nuorten kiinnostusta jatkossa kunnan luottamushenkilötoimintaan.

Nuorisovaltuusto tuo esille nuorien ideoita ja asioita esille kunnan päätöksentekoon. He ovat rakentaneet nuorten somekanaviin yhteydenpitokanavia. Nuorisovaltuusto on valmis olemaan mukana kunnan markkinoinnissa ja laajemminkin yhteistyössä. Nuorisovaltuusto kokee hyväksi toimintamahdollisuutensa kunnassa ja ovat tyytyväisiä, että heidät on otettu mukaan esim. Sonkajärven kirkonkylän taajaman kehittämistyöryhmään.

Etsivän nuorisotyön, Sonkajärven seurakunnan yhteistyö nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa on hyvää. Poikkeusvuosi hankaloitti käytännön toimintaa.

Tulosalueen määrärahat 0,391 milj. euroa alittuivat.

Sivistyslautakunnan 7,265 milj. euron määrärahat alittuivat 0,625 milj. euroa.

3.5. Tekninen lautakunta

Tekninen toimi

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut.

Investointeja on toteutettu investointisuunnitelman mukaisesti. Virastotalon purkaminen toteutui vuonna 2020 – 2021.

Tekniset toiminnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla. Tonttitarjonta on riittävää ja monipuolista. Ympäristö- ja viheralueita on kunnostettu ja näin parannettu asuin ympäristön viihtyisyyttä.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä on parannettu vuoden aikana Sonkajärvi kk – Savonvirta kevyen liikenteen väylän liikenneturvallisuutta. Tätä työtä ohjaa kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma.

Yksityisteiden kunnossapitoavustus on yksityisteille merkittävä tuki. Vuonna 2020 niitä myönnettiin yhteensä 45 000 € (tavoitearvo 69 500 €).

Katujen kunnossapitokustannukset ylittivät asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi, että kustannuspaikka-litterointia kehitettäisiin vastaamaan pitkäkestoisia sopimuksia kustannusten jälkiseurannan vuoksi.

Kevätkausi 2020 oli liukkauden torjunnan osalta vaativa. Kustannusten nousu oli merkittävä.

Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla kuntamme luo osaltaan hyvät edellytykset omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustaa samalla eri-ikäisiä liikunnallisten harrastusten pariin. Näihin liittyvät tarkastusvuoden tavoitteet ovat toteutuneet. Useasta liikuntapaikasta kunnalle on tullut runsaasti kiitosta. Koulukeskuksen piha-alueen kunnostus on lisännyt koululaisten välituntiliikuntaa merkittävästi.

Kunnan tulee kiinteistönhoidon osalta harkita edelleen yhteistyön lisäämistä Sonkakodin kanssa.

Kunnan tulisi tehdä aloite Ylä-Savon muille kunnille teknisen toimen yhteistyön/työnjaon lisäämiseksi ja mahdollisesti yhteisen yhtiön perustamisesta ko. tehtävien hoitamiseksi.

Viime vuodet ovat olleet tekniselle puolelle työntäyteisiä. Tarkastuslautakunta katsoo, että työmäärä on arvioitava tulevan valtuustokauden alussa. Tavoitteena on varmistaa henkilöstön hyvinvointi ja kaikkien tehtävien suorittaminen huolella pitkällä aikavälillä.

Teknisen toimen määräraha 3,502 milj. euroa alittui 0,270 milj. euroa.

Vesihuoltolaitos

Keskeisenä tavoitteena on laadukkaan talousveden toimittaminen ja jäteveden käsittelystä huolehtiminen laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesi- huoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Puhtaan veden toimitus ja jäteveden käsittely on ollut moitteetonta vuonna 2020. Puhtaan veden saanti kaikissa tilanteissa on turvattava.

Ylä-Savon vesihuoltoyhteistyötä syventävä vesihuollon operointiselvitys jatkuu ja syksyn 2021 aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että oman vesilaitoksen yhtiöittämisestä ja samalla poistosuunnitelman muuttamisesta on pyydetty ja saatu konsulttiselvitys – tarjous.

Laskutusta varten voi mittarilukematietoja ilmoittaa web-lomakkeella, jonka tiedot tallennetaan manuaalisesti VesikantaPlus-järjestelmään.

Suosittellemme selvittämään järjestelmätoimittajalta, olisiko sähköisen lomakkeen tiedot mahdollista saada siirtymään suoraan VesikantaPlus-järjestelmään, jotta manuaaliseen työvaiheeseen sisältyvä virheen riski poistuisi. Sähköinen tiedonsiirto säästäisi myös aikaresurssia.

Rakennusvalvonta

Tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvonta-toimen viranomaistehtävistä.

Lupien käsittely on tapahtunut tavoitellussa määräajassa. Lupahakemusten määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Ylä-Savon kuntien yhteistyönä on uudistettu rakennusjärjestys, joka astui voimaan 1.1.2020.

Yhteisestä rakennusvalvonta- ja ympäristötoimesta on tehty selvitys ja kannanotto yhteistyön edistämisestä on olemassa.

Esitämme, että yhteistyötä lisättään yhteisellä alueellisella korjausneuvojalla. Korjausneuvoja voisi auttaa erityisesti iäkkäiden ihmisten asuinolojen parantamisessa ja näin tukea iäkkäiden ihmisten kotona asumista ja samalla vähentää kunnallisen asumispalvelun tarvetta.

Määrärahat 0,158 milj. euroa alittuivat 0,033 milj. euroa.

Palo-, pelastus- ja suojeily

Tehtävästä huolehtii Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon Pelastuslaitos.

Tulosalue ei ole aikaisemmin esittänyt omia toiminnallisia tai määrällisiä tavoitteita. Vuoden 2021 toiminta- ja taloussuunnitelmassa tavoitteet on asetettu.

Tulosalueen määrärahat 0,406 milj. euroa hieman alittuivat.

Teknisen lautakunnan 4,895 milj. euroa alittuivat 0,202 milj. euroa.

3.6. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttötalous

Alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin tilikauden tulokseksi 0,212 milj. euroa ja tilinpäätöksen mukaan tulos oli 3,148 milj. euroa.

Olenneisimmat erot alkuperäiseen talousarvioon nähden olivat seuraavat: toimintatuotot alittivat 0,014 milj. euroa, henkilöstökulut alittivat 0,536 milj. euroa, palvelujen ostot alittivat 0,773 milj. euroa, tarvikemenot ylittivät 0,242 milj. euroa sekä avus-

tukset ja muut toimintatuotot ylittivät 0,079 milj. euroa. Näiden vaikutus vuosikatteeseen olivat yhteensä + 0,974 milj. euroa.

Verotulot ylittivät tuloarvion 0,285 milj. euroa ja valtionosuudet ylittivät 1,202 milj. euroa. Muut rahoitustulot (Savon Voima/Holding Oy) ylittivät tuloarvion 0,380 milj. euroa ja rahoituskulut alittivat talousarvion 0,045 milj. euroa. Näiden vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä + 1,912 milj. euroa.

Vuosikatteeksi oli ennakoitu alkuperäisessä talousarviossa + 1,652 milj. euroa ja tilinpäätöksessä vuosikate oli 4,538 milj. euroa eli 2,886 milj. euroa parempi.

Poistot ja arvonalentumiset olivat 0,050 milj. euroa talousarviota pienemmät.

Poistoeron 0,140 milj. euron ja investointivarauksen 0.950 milj. euron kirjausten jälkeen muodostui tilikauden ylijäämäksi 2,057 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilikauden taloudellinen tulos oli ennakoitua parempi. Parempaan taloudelliseen lopputulokseen vaikutti erityisesti valtion maksamat koronatuot: valtionosuuksia korotettiin verotulojen menetyksen kompensointina 1,2 milj. euroa ja yhteisöveron kunnille maksettavaa jako-osuutta korotettiin 10 %, jonka vaikutus oli 0,500 milj. euroa. Koronaepidemia vaikutti erityisesti erikoissairaanhoidon kustannuksia alentavasti ja ostopalveluiden määräraha alitettiin. Lisäksi koronaepidemian vuoksi henkilöstön lomautukset pienensivät henkilöstökuluja 0,100 milj. euroa.

Tulosalueet eivät ylittäneet olennaisesti myönnettyjä määrärahoja. Kunnanvaltuusto on tilikauden aikana hyväksynyt talousarviomuutokset riittävällä tarkkuudella.

Taseessa on kertynyt ylijäämää 5,409 milj. euroa. Velkamäärä asukasta kohden on 2.271 euroa ja konsernin velkamäärä 5.305 euroa/asukas, jotka ovat kuntien keskiarvoa alhaisemmat. Omavaraisuusaste on 61,9 %, joka on lähes kuntien keskiarvon mukainen. Maksuvalmius on hyvä. Kassan riittävyys on 18 päivää.

Investoinnit

Investointeihin oli varattu talousarviomuutosten jälkeen 1,409 milj. euroa ja toteutuneet investointimenot olivat 1,205 milj. euroa. Suurimpia yksittäisiä investointihankkeita olivat Arkistotilat 0,338 milj. euroa, johtoverkostot ja laitteet 0,216 milj. euroa, koulukeskuksen korjaukset 0,110 milj. euroa.

Investointihankkeet on toteutettu investointisuunnitelman mukaisina eikä olennaisia määrärahojen ylityksiä yksittäisten hankkeiden osalta tapahtunut. Vuoden aikana tekninen toimi laati 10-vuotissuunnitelman investoinneille.

3.7. Tytäryhtiöt

Sonkakoti Oy

Yhtiöllä on hallinnassaan 306 vuokra-asuntoa, joista 78 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa. Asuinrakennuksia on 55 kpl. Kunta omistaa yhtiön 100 %:sti.

Yhtiön toimintaa on ohjattu ja johdettu tuloksellisesti. Keskivuokra 8,34 euroa/m²/kk on kilpailukykyinen. Käyttöaste on hyvä 96,8 %. Saatavien perintä on hallinnassa, saatavat ovat vain 0,6 % liikevaihdosta. Sonkakoti Oy:n rakennuttamassa

kunnantalossa on vuokralla Sonkajärven kunta määräaikaisella viidentoista vuoden vuokrasopimuksella. Yhtiön poistosuunnitelma on yhteneväinen kunnan poistosuunnitelman kanssa.

Sonkakodin maksuvalmiuden vakauttamiseen on kiinnitettävä erityishuomiota niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Kunnan konserniohjeeseen on edelleen kiinnitettävä huomiota. Lisäksi merkittävien taloudellisten ja toiminnallisten päätösten osalta on saatava kunnanhallitukselta asiaa koskeva päätös ennakkoon.

Sonkajärven Virastokeskus Oy

Yhtiö omistaa ja hallitsee virastotalorakennusta. Kunnan omistusosuus on 100 %. Virastotalon purku valmistui talvella 2021. Sonkajärven Virastokeskus Oy:n purku on menossa.

Rakennuksen purkaminen on toteutettu ja tontin tuleva käyttö valmistelussa.

Aluekehityssäätiö ja Aluepro Oy

Säätiön toiminta on siirretty säätiön tytäryhtiö Aluepro Oy:lle. Yhtiön toiminta on lähinnä aluekoulutuksen järjestämistä. Säätiö hallinnoi edelleen Ylä-Savon Instituuttirahastoa ja Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahastoa. Aluepron liikevaihto oli vuonna 2020 noin 0,22 milj. euroa ja tilikauden voitto oli 4 250 euroa.

4. Henkilöstö

Kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019-2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen.

Henkilöstön määrä on 160 henkilöä, heistä kokoaikaisia oli 136 henkilöä. Eniten henkilöstöä on sivistyslautakunnan alaisuudessa eli 91 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä on 48 vuotta. Vuonna 2020 jäi eläkkeelle 10 henkilöä. Eläkepoistuma-arvio vuosina 2021-2025 on keskimäärin 6 henkilöä/vuosi. Sairauspoissaolo-% on 6,5 % (v. 2019 vastaava oli 7,6 %. Sairauspoissaolopäiviä henkilöä kohden oli 22,6 päivää (vuonna 2019 20,8 päivää).

Työterveyspalvelut on ostettu Pihlajalinna Terveys Oy:ltä. Työtyytyväisyyskysely on toteutettu vuonna 2018.

Sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta. Sairauspoissaolopäivien määrä lisääntyi lievästi edellisestä vuodesta.

Henkilöstöä koskevissa ongelmatilanteissa tulee rohkeasti käyttää työnohjausta ja työterveyshuollon palveluita.

5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnassa on hyvin tiedostettu olennaisten riskien olemassaolo. Vuonna 2018 on laadittu riskien hallintaohje ja -ohjelma, joiden avulla toimielimet ja tulosalueet jatkossa tunnistavat, hallinnoivat ja raportoivat riskejään ja sisäisen valvonnan tilaa.

Toimintakertomuksessa on selvitetty tätä kunnan uutta riskien hallintaprosessia sekä raportoitu aikaisempia vuosia paremmin riskien hallinnasta ja sisäisestä valvonnasta.

Merkittävänä riskeinä on todettu Sote-uudistus, jonka valmistelu on aloitettu uudelleen. Sote-palvelut siirtyisivät hyvinvointialueiden hoidettavaksi, jolloin palvelujen saatavuuteen ja kunnan rahoitusosuuteen liittyy riskejä.

Riskinä on todettu myös kunnan väestömäärän pieneneminen ja ikääntyminen, joka heikentää kunnan rahoituspohjaa ja kasvattaa sosiaali- ja terveystoimen menoja.

Kunnan investointipaineet ovat merkittäviä tulevina vuosina. Investoinnit joudutaan rahoittamaan pääosin lainoitukselle. Riskinä on todettu lainamäärän kasvu, joka kasvattaa kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Lisäksi tämän hetken suurimpana riskinä on todettu maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirus-epidemia, joka tulee merkittävästi vaikuttamaan kunnan toimintaympäristöön ja talouteen.

Aluepro Oy:n ja Aluekehityssäätiön toimintaan on todettu sisältyvän merkittäviä taloudellisia riskejä.

Vuoden 2020 toimintasuunnitelmassa oli todettu, että sisäisessä valvonnassa keskitytään mm. hankintaohjeen toimeenpanoon.

Tarkastuslautakunta haluaa korostaa ja kiinnittää erityistä huomiota hankintojen valmistelussa ja toteutuksessa mm. seuraaviin seikkoihin ja esittää, että hankinnoissa tulee,

- kaikki hankinnat kilpailuttaa julkisista hankinnoista annetun lain ja/tai kunnan oman hankintaohjeen mukaisesti, mutta pyrkien mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisen ja alueen tarjoamat tuote- ja palvelumahdollisuudet*
- tehdä asianmukaiset joko lautakunnan päätökset tai viranhaltijapäätökset*
- päätöksiin ja sen valmisteluasiakirjoihin liittää kaikki ko. hankintaan liittyvät asiakirjat*
- pitkäkestoiset hankinnat mm. talvikunnossapito, työkonopalvelut, kivi- ja maa-aines-hankinnat, rakennus-, lvi- ja sähkötyöt, lvi- ja sähkötarvikkeet ja asiantuntijapalvelut kilpailuttaa 4-vuotiskausittain*
- pitkäkestoisista hankinnoista laatia kirjalliset puite- tai pitkäaikaiset sopimukset*
- hankinnat käsitellä yhtenä kokonaisuutena eikä sitä pilkkoa eriin hankintasäännösten tai -valtuuksien välttämiseksi.*

Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että kunnan hankintaohjeessa, kirjallista tarjousta edellyttävää, 5.000 euron alarajaa nostettaisiin 10.000 euroon.

Lisäksi tarkastuslautakunta korostaa asiatarkastajien ja hyväksyjien vastuuta ostolaskujen käsittelyssä.

Varhaiskasvatuksen sisäisessä valvonnassa on todettu, että arkistointi vaatii päivittämistä ja arkistointisuunnitelman. Lisäksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksut laahaavat jäljessä. Jatkossa vanhempien tulotietojen toimittamista on jämäköitettävä. Tämän ohella varhaiskasvatuksen sisäinen tiedottaminen vaatii kehittämistoimia. Varhaiskasvatussyksiköiden pelastussuunnitelmat vaativat päivittämistä.

Toimintakertomuksessa ei ole raportoitu sisäisen valvonnan suunnitelmista, niiden toteutumisesta ja mahdollisista toimenpiteistä valvonnassa havaittujen seikkojen johdosta.

6. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta on saanut luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta sidonnaisuusilmoitukset. Kunnanvaltuusto on merkinnyt päivitetyt sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan hallintoa ja taloutta on ohjattu ja johdettu kunnanvaltuuston hyväksymien strategialinjausten sekä vuoden 2020 toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Talouden vakaana pitämisessä on onnistuttu ja tilikauden taloudellinen tulos oli hyvä.

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin olennaisilta osiltaan. Koronaepidemian vuoksi jouduttiin vuonna 2020 toimintoja supistamaan useilla tehtäväalueilla. Taloudenhoidossa on noudatettu kunnanvaltuuston vahvistamaa talousarviota. Olennaisia sitovien toimintamenojen ylityksiä ei ollut.

Päätyvällä valtuustokaudella vv. 2017-2020 on kunnan talouden kehitys ollut positiivista; toimintakulut ovat vuonna 2020 samalla tasolla kuin vuonna 2016 eli noin 30 milj. euroa (henkilöstökulut alentuneet 7,410 > 6,991 milj. euroon), verotulot kasvaneet 12,197 > 13,895 milj. euroon ja valtionosuudet kasvaneet 15,346 > 16,522 milj. euroon. Vuosi 2020 on hieman huono vertailuvuosi koronaepidemian vuoksi, mutta suunta on kuitenkin selvä eli menojen kehitys on ollut maltillista ja olennaiset tuloerät ovat kasvaneet. Kunnan lainakanta on alentunut vastaavana aikana 10,692 > 8,751 milj. euroon eli 1,941 milj. euroa ja ylijäämät ovat lisääntyneet 4,409 milj. euroa.

Taseessa on ylijäämiä 5,409 milj. euroa. Tämä on hyvänä ”puskurina” oletettavissa oleviin tiukempiin talousarviovuosiin. Pitkän aikavälin ennusteen mukaan kunnan tulos painuu tappiolle lähivuosina. Investointipaineet ovat merkittävät; kymmenen vuoden investointien nettosumma on suunnitelman mukaan 16 milj. euroa, jotka joudutaan rahoittamaan osittain velkarahalla. Mikäli korkotaso nousee olennaisesti, aiheuttaa se vaikeuksia talouden pitämisessä tasapainossa. Tila- ja palveluverkkoselvitykset antavat hyvät perusteet kehittää kunnan kaikkia toimintoja talouden pitämiseksi vakaalla pohjalla.

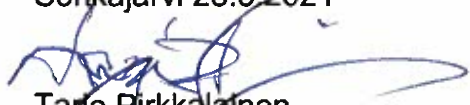
Kunnan ja kuntakonsernin edellytykset selviytyä tulevien vuosien haasteista vaatii erityisesti panostusta markkinointiin kunnan imagon nostamiseksi yritysystävällisenä kuntana sekä viihtyisänä ja turvallisena asuinkuntana. Matkailun ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen on yksi varteenotettava mahdollisuus kunnan elinvoimaisuuden lisäämisessä tulevina vuosina.

Kunta hoitaa palvelutehtäviä yhteistyössä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa mm. seuraavilla palvelualueilla sosiaali- ja terveydenhuolto, ICT ja raakaveden tuotanto. Resurssien vähentyessä tulee kunnan tiivistää entisestään yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

Esitämme pohdittavaksi, että Sonkajärven kunta tekisi aloitteen muille Ylä-Savon kunnille teknisen-, ravinto- ja siivoushuollon tehtävien hoitamiseksi yhdessä joko toimintoja yhtiöittämällä tai yhteistyösopimuksella.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan luottamushenkilöitä ja henkilöstöä erittäin hyvin suoritetusta ja ansiokkaasta työstä kuntalaisten hyväksi.

Sonkajärvi 25.5.2021

Tarja Pirkkalainen
Puheenjohtaja

Eila Leskinen
Jäsen

Kari Vornanen
Jäsen

Ester Halonen
Varapuheenjohtaja

Kalevi Tuovinen
Jäsen

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2020

Sonkajärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Sonkajärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2020. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Sonkajärvellä 25. toukokuuta 2021.

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Pentti Tanskanen
JHT, HT

SONKAJÄRVEN KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toimintatuotot	28 167	28 110	27 744	28 541	28 783
Toimintakulut	-54 868	-53 869	-54 601	-54 902	-54 718
Toimintakate	-27 159	-26 212	-26 831	-26 340	-25 907
Verotulot	12 153	12 892	12 173	12 675	13 821
Valtionosuudet	16 517	16 624	16 968	16 654	18 048
Rahoitustuotot ja -kulut	-41	191	254	227	249
Vuosikate	1 470	3 495	2 562	3 216	6 211
Poistot ja arvonalentumiset	-2 292	-2 398	-2 622	-2 558	-2 816
Tilikauden tulos	-786	1 099	332	658	3 374
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-813	1 097	321	638	3 354

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51,3	52,2	50,8	52,0	52,6
Vuosikate/poistot, %	64,1	145,7	97,4	125,7	220,5
Vuosikate, €/asukas	350	858	644	826	1 616
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 204	4 075	3 969	3 895	3 844

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-5 838	-1 411	-2 273	-4 117	-1 084
Investointien tulorahoitus, %	28,0	92,4	70,8	83,1	201,2
Laskennallinen lainanhoitokate				1,1	2,4
Lainanhoitokate	0,9	2,1	1,4	1,8	
Kassan riittävyys, pv	16,2	18,4	26	18	29

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Omavaraisuusaste, %	30,8	31,7	31,0	32,1	38,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,2	46,4	49,4	48,6	43,6
Kertynyt yli-/alijäämä (1 000 €)	516	1 263	1 477	2 096	5 437
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	123	310	372	538	1 414
Lainakanta 31.12., 1 000 €	20 203	21 316	22 305	22 395	20 391
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 806	5 231	5 620	5 750	5 305
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €				23 401	21 416
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/as				6 008	5 571
Lainasaamiset, 1 000 €	18	18	18	18	18

SONKAJÄRVEN KUNNAN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toimintatuotot	3 423	3 418	3 525	3 824	3 726
Toimintakulut	-30 470	-29 379	-29 853	-30 177	-30 035
Toimintakate	-27 047	-25 920	-26 303	-26 353	-26 291
Verotulot	12 197	12 940	12 221	12 728	13 896
Valtionosuudet	15 346	15 586	15 657	15 241	16 523
Rahoitustuotot ja -kulut	133	353	401	377	411
Vuosikate	629	2 958	1 976	1 993	4 539
Poistot ja arvonalentumiset	-1 561	-1 212	-1 291	-1 279	-1 390
Tilikauden tulos	-932	1 746	684	714	3 149
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-861	1 815	107	430	2 058

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,1	11,6	11,8	12,6	12,4
Vuosikate/poistot, %	40,3	244,1	153	156	327
Vuosikate, €/asukas	150	726	498	512	1 181
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 204	4 075	3 969	3 895	3 844

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-3 026	1 321	969	-1 276	1 814
Investointien tulo-rahoitus, %	22,1	133,3	126,5	77,3	376,5
Laskennallinen lainanhoitokate			1,5	1,5	4,0
Lainanhoitokate	0,8	3,0	1,5	1,9	
Kassan riittävyys, pv	4,4	10	12	3	18

TASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Omavaraisuusaste, %	46,6	49,4	52,3	53,4	61,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	42,7	42,4	40,3	39,8	31,2
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	1 000	2 815	2 922	3 351	5 409
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	238	691	736	860	1 407
Lainakanta 31.12., 1 000 €	10 692	11 853	10 544	10 831	8 751
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 543	2 909	2 656	2 781	2 277
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa				12 445	10 232
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/as				3 195	2 662
Lainasaamiset, 1 000 €	256	240	186	91	83